

**T.C.
OKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**FAKTORİNG İŞLETMELERİNDE TMS 18 “HASILAT”
STANDARDI VE BİR UYGULAMA**

Ece BAŞ

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
İŞLETME ANABİLİM DALI
MUHASEBE VE DENETİM PROGRAMI**

**DANIŞMAN
Yrd.Doç.Dr. Hüseyin MERT**

İSTANBUL, Eylül 2016

T.C.
OKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**FAKTORİNG İŞLETMELERİNDE TMS 18 “HASILAT”
STANDARDI VE BİR UYGULAMA**

Ece BAŞ

162008077

YÜKSEK LİSANS TEZİ
İŞLETME ANA BİLİM DALI
MUHASEBE VE DENETİM PROGRAMI

DANIŞMAN
Yrd.Doç.Dr. Hüseyin MERT

İSTANBUL, Eylül 2016

T.C.
OKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**FAKTORİNG İŞLETMELERİNDE TMS 18 “HASILAT”
STANDARDI VE BİR UYGULAMA**

Ece BAŞ
162008077

YÜKSEK LİSANS TEZİ
MUHASEBE VE DENETİM PROGRAMI

Tezin Enstitüye Teslim Edildiği Tarih: 20 Eylül 2016

Tezin Savunulduğu Tarih : 20 Eylül 2016

Tez Danışmanı : Yrd.Doç.Dr. Hüseyin MERT _____

Diğer Jüri Üyeleri : Doç. Dr. Ayşe PAMUKÇU _____

Yrd.Doç.Dr. Turgay MÜNYAS _____

İSTANBUL, Eylül 2016

ÖNSÖZ

Tez çalışmam kapsamında bana yardımcı olan, tecrübeleriyle yol gösteren, çalışmayı tamamlamamda bana her daim destek olan sevgili eşime ve aileme teşekkürlerimi sunarım.

Bu tezin gerçekleştirilmesinde, başlangıcından sonuna kadar, gerekli bütün yardım, tavsiye ve yönlendirmeleri yapan, karşılaştığım problemlerin çözümünde deneyimlerinden yararlandığım sayın hocam Yard. Doç. Dr. Hüseyin Mert'e katkılarından dolayı teşekkür ederim.

Ece BAŞ

İstanbul, 19.09.2016

İÇİNDEKİLER

	<u>SAYFA NO</u>
ÖZET	6
ABSTRACT	7
KISALTMALAR.....	8
ŞEKİL LİSTESİ	9
TABLO LİSTESİ.....	10
1. GİRİŞ	11
2. FAKTORİNG İŞLEMLERİYLE İLGİLİ TEMEL BİLGİLER	13
2.1. FAKTORİNG KAVRAMI	13
2.2. FAKTORİNG İŞLEMİNİN FONKSİYONLARI	14
2.3. FAKTORİNG İŞLEMİNİN TÜRLERİ VE AÇIKLAMALARI	15
2.3.1. Rücu edilebilme durumuna göre:	16
2.3.2. Faktoring hizmetlerinin yürütüldüğü yere göre:	17
2.3.3. Ödeme zamanına göre:	19
2.3.4. Bildirim durumuna göre:	20
2.3.5. Diğer	21
2.4. FAKTORİNG ÇEŞİTLERİNİN FONKSİYONLARI	23
2.5. FAKTORİNG İŞLEMİNİN UYGULANMASI	24
2.6. FAKTORİNG SÖZLEŞMESİ	25
2.7. FAKTORİNG İŞLEMİNİN MALİYETİ, AVANTAJLARI VE DEZAVANTAJLARI.....	28
2.7.1. Faktoring İşleminde Maliyetler	28
2.7.2. Faktoring Komisyonu (Yönetim Bedeli)	28
2.7.3. Faktoring Ücreti (Faiz, Finansman Maliyeti).....	29
2.7.3.1 Borçlu Cari Yöntemi.....	30
2.7.3.2 İskonto Yöntemi	30
2.7.3.3 Diğer Masraflar	32
2.8. FAKTORİNG İŞLEMİNİN AVANTAJLARI	32
2.9. FAKTORİNG İŞLEMİNİN DEZAVANTAJLARI	34

2.10. FAKTORİNG İŞLEMİNİN DİĞER FİNANSAL TEKNİKLER İLE KARŞILAŞTIRILMASI.....	36
2.10.1. Senet Karşılığı Kredi ile Karşılaştırma.....	36
2.10.2. Senet İskonto ve İştirası ile Karşılaştırma.....	37
2.10.3. Temlik Kredisi ile Karşılaştırma.....	37
2.10.4. Forfaiting ile Karşılaştırma.....	38
2.10.5. Kredi Sigortası ile Karşılaştırma.....	39
2.10.6. İkrizat İşlemleri ile Karşılaştırma.....	39
2.10.7. Leasing ile Karşılaştırma.....	40
2.10.8. Akreditif ile Karşılaştırma.....	41
2.11. FAKTORİNG TARİHÇESİ.....	42
2.11.1. Dünyada Faktoring'in Gelişimi.....	45
2.11.2. Türkiye'de Faktoring'in Gelişimi.....	52
2.11.3. Faktoring İşleminin Uluslararası Yapılanması.....	60
2.11.3.1 Factors Chain International (FCI) ve International Factors Group (IFG) ...	60
2.11.3.2 Heller International Group.....	62
2.12 FAKTORİNG SEKTÖRÜNÜN SWOT ANALİZİ.....	62
2.13 FAKTORİNG İŞLEMLERİ İLE İLGİLİ YASAL DÜZENLEMELER.....	65
2.13.1 Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu.....	65
2.13.2 Borçlar Kanunu.....	67
2.13.3 Türk Ticaret Kanunu (TTK).....	68
2.13.4 Karaparanın Aklanmasının Önlenmesi Mevzuatı.....	69
2.13.5 Bankacılık Kanunu.....	72
2.13.6 Risk Merkezi Mevzuatı.....	74
2.13.7 Çek Kanunu.....	75
2.13.8 Kambiyo Mevzuatı ve Türk Parası Kıymetini Koruma Kanunu.....	76
2.13.9 Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGK).....	77
2.14 FAKTORİNG İŞLEMLERİ İLE İLGİLİ VERGİSEL DÜZENLEMELER.....	77
2.14.1 Gelir Vergisi Kanunu (GVK).....	77
2.14.2 Kurumlar Vergisi Kanunu (KVK).....	78
2.14.3 Katma Değer Vergisi (KDV).....	79
2.14.4 Banka Sigorta Muamele Vergisi (BSMV).....	80

2.14.5	Özel Tüketim Vergisi (ÖTV).....	81
2.14.6	Damga Vergisi ve Harçlar Kanunu	81
2.14.7	Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu (KKDF)	82
3	TÜRKİYE MUHASEBE STANDARTLARI İLE İLGİLİ BİLGİLER	84
3.1	KAVRAMSAL ÇERÇEVE	84
3.1.1	Kavramsal Çerçeve de Yer Alan Muhasebe Varsayımları	88
3.1.2	Kavramsal Çerçeve de Finansal Tabloların Niteliksel Özellikleri	88
3.1.2	Kavramsal Çerçeve de Finansal Tabloların Destekleyici Niteliksel Özellikleri	91
3.2	TÜRKİYE MUHASEBE STANDARTLARI	93
3.2.1	TMS 1 “Finansal Tabloların Sunuluşu”	94
3.2.2	TMS 2 “Stoklar”	95
3.2.3	TMS 7 “Nakit Akış Tabloları”	97
3.2.4	TMS 8 “Muhasebe Politikaları, Muhasebe Tahminlerinde Değişiklikler Ve Hatalar”	98
3.2.5	TMS 10 “Raporlama Döneminden (Bilanço Tarihinden) Sonraki Olaylar”	99
3.2.6	TMS 11 “İnşaat Sözleşmeleri”	100
3.2.7	TMS 12 “Gelir Vergileri”	102
3.2.8	TMS 16 “Maddi Duran Varlıklar”	104
3.2.9	TMS 17 “Kiralama İşlemleri”	105
3.2.10	TMS 18 “Hasılat”	107
3.2.11	TMS 19 “Çalışanlara Sağlanan Faydalar”	109
3.2.12	TMS 20 “Devlet Teşviklerinin Muhasebeleştirilmesi ve Devlet Yardımlarının Açıklaması”	110
3.2.13	TMS 21 “Kur Değişiminin Etkileri”	112
3.2.14	TMS 23 “Borçlanma Maliyetleri”	114
3.2.15	TMS 24 “İlişkili Taraf Açıklamaları”	114
3.2.16	TMS 26 “Emeklilik Fayda Planlarında Muhasebeleştirme ve Raporlama” ...	115
3.2.17	TMS 27 “Bireysel Finansal Tablolar”	116
3.2.18	TMS 28 “İştiraklerdeki ve İş Ortaklıklarındaki Yatırımlar”	117
3.2.19	TMS 29 “Yüksek Enflasyonlu Ekonomilerde Finansal Raporlama”	118
3.2.20	TMS 32 “Finansal Araçlar: Sunum”	119
3.2.21	TMS 33 “Hisse Başına Kazanç”	122

3.2.22	TMS 34 “Ara Dönem Finansal Raporlama”	122
3.2.23	TMS 36 “Varlıklarda Değer Düşüklüğü”	123
3.2.24	TMS 37 “Karşılıklar, Koşullu Borçlar ve Koşullu Varlıklar”	124
3.2.25	TMS 38 “Maddi Olmayan Duran Varlıklar”	125
3.2.26	TMS 39 “Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme”	126
3.2.27	TMS 40 “Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller”	127
3.2.28	TMS 41 “Tarımsal Faaliyetler”	128
4	FAKTORİNG ŞİRKETLERİNİN ELDE ETTİĞİ GELİR GETİRİCİ UNSURLARININ	
18 NOLU TÜRKİYE MUHASEBE STANDARDI ÇERÇEVESİNDE (TMS 18)	MUHASEBELEŞTİRİLMESİ	130
4.1	TMS 18 “HASILAT” STANDARDININ MUHASEBE KAYITLARINA ETKİSİ	130
4.1.1	Hasılat Kavramı	130
4.1.2	Hasılat Standardı ve Kapsamı	131
4.1.3	Hasılatın Ölçümü	133
4.1.4	TMS 18 “Hasılat” Standardı ile tek düzen muhasebe sisteminin örnek üzerinde karşılaştırılması	135
4.2	FAKTORİNG İŞLETMESİ AÇISINDAN TEK DÜZEN MUHASEBE SİSTEMİ	140
4.2.1	TMS 18 “Hasılat” Standardının Faktoring İşlemleri Açısından Değerlendirilmesi	143
4.2.2	Satıcı Firma Açısından TMS 18 “Hasılat” Standardı ile Örnek Faktoring Muhasebe Kayıtlarının İncelenmesi	146
4.3	FAKTORİNG İŞLETMESİ AÇISINDAN TMS 18 “HASILAT” STANDARDI İLE ÖRNEK FAKTORİNG MUHASEBE KAYITLARININ İNCELENMESİ	150
4.3.1	İskontolu Faktoring İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi	150
4.3.2	İskontosuz Faktoring İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi	152
4.3.3	Faktoring İşletmesi Açısından TMS 18 “Hasılat” Standardı Uygulaması	156
5	SONUÇ	160
6	KAYNAKÇA	163
7	ÖZGEÇMİŞ	172

ÖZET

FAKTORİNG İŞLETMELERİNDE TMS 18 “HASILAT” STANDARDI VE BİR UYGULAMA

Factoring İşlemleri, factoring işletmesinden talepte bulunan müşteriye ait yurtiçi ve yurtdışı mal ve hizmet satışlarından doğan vadeli alacakların kendi değerlendirme ve kabul süreçlerinden geçirerek devralmasıyla başlayan ve satın alınan alacakların vadeleri geldiğinde yeni sahibi olarak kendisi tarafından tahsilatının yapılmasıyla tamamlanan garanti ve tahsilat hizmetlerinin bir veya birkaçının sunulduğu finansal bir üründür. Bu kapsamda factoring işletmelerinin elde ettiği gelir getirici unsurlarının 18 Nolu Türkiye Muhasebe Standardı çerçevesinde (TMS 18) muhasebe kayıtlarının yapılması gerekmektedir.

TMS 18 “Hasılat” standardına göre; hasılat tutarının gerçeğe uygun değer ile muhasebeleştirilmesi gerektiğinden, vadeli işlemlerde ortaya çıkan satış bedeli içerisinde yer alan vade farklarının satış bedelinden ayrıştırılması ve faiz geliri olarak muhasebeleştirilmesi gerekmektedir.

Bu çalışmada muhasebe standartlarına göre hasılat tutarlarının muhasebeleştirilme yöntemleri incelenmiş, factoring sektörü dikkate alınarak konu değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Hasılat, TMS Hasılat, Hasılat ve Faiz Tespit Yöntemleri

Jel Sınıflandırması: M41, M42

Tarih: Eylül, 2016

ABSTRACT

IAS 18 “REVENUE” STANDARD IN FACTORING COMPANIES AND AN APPLICATION

The term “Factoring Operations” stand for a financial service which guarantees and performs collection of debt that emerges from domestic or international forward sales of the applicant company. These Operations start off with the internal assessment and acceptance procedures of the debt, which leads to the factoring company to takeover the debt collection role. In this context, the revenue constituents obtained by the factoring company should be booked in compliance with the Turkish Accounting Standards No:18.

Since IAS 18 “Revenue” requires the revenue to be booked at fair value, late interest revenues which result from forward sales need to be differentiated from the sales revenue and booked as interest revenue.

This paper examines revenue bookkeeping methods according to accounting standards by considering the factoring sector.

Key Words: Revenue, Turkish Accounting Standard (TAS) , Revenue and Interest Detection Methods

Jel Classification: M41, M42

Date: September, 2016

KISALTMALAR

BDDK	: Bankacılık Düzenleme Ve Denetleme Kurumu
BK	: Borçlar Kanunu
BSMV	: Banka Ve Sigorta Muameleleri Vergisi
BSMV	: Banka Sigorta Muamele Vergisi
FCI	: Factor Chain International
IFG	: International Factors Group
KDV	: Katma Değer Vergisi
KHK	: Kanun Hükmünde Kararname
T.P.	: Türk Parası
TFRS	:Türkiye Finansal Raporlama Standartları
TMS 18	:18 No’lu Türkiye Muhasebe Standardı
TMS	:Türkiye Muhasebe Standartları
TMSK	:Türkiye Muhasebe Standartları Kurumu
TTK	: Türk Ticaret Kanunu
Y.P.	: Yabancı Para

ŞEKİL LİSTESİ

	<u>SAYFA NO</u>
Şekil 2.3 Faktoring İşleminin Türleri	16
Şekil 2.5 Faktoring Süreci.....	24
Şekil 2.10 Leasing İşleminin Tarafları.....	41
Şekil 2.11 FCI Üyelerinin Yıllar İtibarıyla İşlem Hacimleri.....	61
Şekil 3.2 Finansal Araçların Sunumu.....	120

TABLO LİSTESİ

SAYFA NO

Tablo 2.4: Faktoring Çeşitlerinin Fonksiyonları.....	23
Tablo 2.11.1.1. 2016 yılı Bölgelere Göre Faktoring İşlem Hacimleri.....	46
Tablo 2.11.1.2: 2016 yılı Avrupa Bölgesi Faktoring İşlem Hacimleri.....	47
Tablo 2.11.1.3 2016 yılı Amerika Bölgesi Faktoring İşlem Hacimleri.....	49
Tablo 2.11.1.4 2016 yılı Afrika Bölgesi Faktoring İşlem Hacimleri.....	50
Tablo 2.11.1.5 2016 yılı Afrika Bölgesi Faktoring İşlem Hacimleri.....	51
Tablo 2.11.1.6 2016 yılı Okyanusya Bölgesi Faktoring İşlem Hacimleri.....	52
Tablo 2.11.1.7 2016 Yılı Bankacılık Denetleme Ve Düzenleme Kurumu (BDDK) ‘Nin Faaliyet İznine Sahip Olan Faktoring İşletmeleri.....	55
Tablo 2.11.1.8 Bankacılık Denetleme Ve Düzenleme Kurumu (BDDK) ‘Nin Faaliyet İznini İptal Ettiği Faktoring İşletmeleri.....	57
Tablo 2.11.1.9 Faktoring Sektörü Temel Bilanço Büyüklükleri.....	58
Tablo 2.11.1.10 Faktoring Sektörü Gelir Tablosu Büyüklükleri.....	59
Tablo 3.2 Türkiye Muhasebe Standartları Listesi.....	93
Tablo 4.2 Ana Hesap Grupları ve Açıklamaları.....	141

1. GİRİŞ

Factoring işlemi, mali sektörün en dinamik birimi olan bankalar tarafından Türkiye’de ilk defa 1988 yılında gerçekleştirilmiştir. Dünyada factoring sektörü yurt içi factoring işlemi ile başlamış iken ülkemiz yurt dışı factoring yöntemi ile sektöre adım atmıştır.

31.12.2015 tarihi itibarıyla 63 şirketten oluşan Türkiye Factoring Sektörünün toplam aktifleri 94 milyar 591 milyon TL’lik büyüklüğe sahiptir. Ekonominin en önemli aktörlerinden biri olan factoring işletmelerinin muhasebe kayıtlarının ve finansal tablolarının karşılaştırılabilir olması gerekmektedir. Bu sebeple muhasebe alanında ülkeler arası farklılıkları ortadan kaldırmak amacıyla uluslararası muhasebe standartları oluşturulmuş olup uygulanmaya başlanılmıştır.

Bu çalışma hedef müşteri kitleleri, sundukları hizmetler ve farklı iş stratejileriyle çalışan factoring işletmelerinin gelir getirici unsurlarının 18 Nolu Türkiye Muhasebe Standardı çerçevesinde (TMS 18) muhasebe kayıtlarının nasıl yapılması gerektiği açıklanmak amacıyla hazırlanmıştır.

Söz konusu çalışmamın ikinci bölümünde factoring işlemleri ile ilgili genel bilgilere yer verilmiştir. Bu kapsamda factoring işleminin tanımı, fonksiyonları, türleri ve sözleşme yapısı ele alınmıştır. Aynı zamanda factoring işleminin maliyeti, avantajları ve dezavantajları üzerinde durulurken factoring işlemi diğer finansal tekniklerle karşılaştırılarak avantajlı ve dezavantajlı olan yanları belirtilmiştir. Buna ilaveten, factoring sektörünün tarihçesi ele alınmış olup, dünyadaki ve ülkemizdeki gelişmeleri ve güncel durumu üzerinde durulmuştur. Yapılan izahatlar ışığında factoring sektörünün swot analizine ve söz konusu factoring işlemine ilişkin vergisel ve hukuksal düzenlemelere de yer verilmiştir.

Çalışmamın üçüncü bölümünde ise, Türkiye Muhasebe Standartları hakkında genel bilgiler verilmiş olup, yürürlükte olan standartlar üzerinde durulmuştur.

Son bölümde ise, öncelikle factoring işleminin işleyişi detaylıca açıklanmış olup TMS 18 “Hasılat” standardına göre hasılat tutarının gerçeğe uygun değer ile muhasebeleştirilerek, vadeli işlemlerde ortaya çıkan faiz gelirinin tek düzen muhasebe sisteminde nasıl

muhasebeleşeceği ve faktoring sektörü ele alınarak nasıl uygulanabileceği tespit edilmeye çalışılmıştır.

Çalışmam da faktoring sözleşmesinin içeriğine bağlı olarak yapılan faktoring işlemlerinin muhasebeleştirilmesine ilişkin satıcı ve faktoring işletmesi açısından yapılması gereken muhasebe kayıtlarına ilişkin örnek uygulamalar sunulmuştur. Bu çerçevede muhasebe literatüründe çok fazla kaynak bulunmamasından dolayı bahsi geçen literatüre katma değer sağlanması amaçlanmıştır.

2. FAKTORİNG İŞLEMLERİYLE İLGİLİ TEMEL BİLGİLER

2.1.FAKTORİNG KAVRAMI

Dünyada bankacılık işlemlerinden sonra en yaygın finansman yöntemi olarak yer alan faktoring işlemleri; garanti, tahsilat ve finansman hizmetlerinin sunulduğu bir finansal üründür.

Factoring; ülke içi veya dışına kredili satış yapan işletmelerin, nakit sürekliliğini sağlamak amacıyla alacak risklerini “faktor” adı verilen finansal kuruluşlara devretmesi işlemidir.¹ Faktoring işletmelerinden hizmet talebinde bulunan müşteri firma, yurtiçi ve yurtdışı mal ve hizmet satışlarından doğan vadeli alacakların faktoring işletmelerine devrederek daha kolay ve hızlı finansman sağlarlar.

Factoring işlemi ile aslında müşteri firma vadeli alacaklarını belirli bir gider karşılığında vadesinden önce tahsil etme imkanı sağlamaktadır. Bu çerçevede faktoring işlemi aslında bir tedarikçi finansmanı olarak da nitelendirilebilir.

6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanununun 38. maddesine göre “Factoring sözleşmesi; mal veya hizmet satışından doğmuş fatura ile tevsik edilen alacaklar ile Kurulca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde tevsik edilebilen mal veya hizmet satışına bağlı doğacak alacakları devir almak suretiyle, faktoring şirketinin müşterisine sağladığı tahsilat, borçlu ve müşteri hesaplarının tutulmasının yanı sıra finansman veya faktoring garantisi fonksiyonlarından herhangi birini ya da tümünü içeren sözleşme” olarak belirtilmektedir.² Kanunla, faktoring işleminin çerçevesi uluslararası

---

¹ Dilşad Kulaç, *Türkiye’de Dış Ticarete Uygulanan Finansman Teknikleri ve Tarıma Dayalı Sanayiler Açısından Değerlendirilmesi*, Namık Kemal Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Tekirdağ, 2008, ss.38-42.

² WEB_1, (2016), *Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu*,

https://www.bddk.org.tr/websitesi/turkce/Mevzuat/FinansalK_Factoring_Finansman_Kanunu/11493finansal_kiralama_kanunu_19.12.2012.pdf, Erişim Tarihi: 07.09.2016

uygulamalara paralel olarak yeniden düzenlenmiş ve faktoring, işletmelerin finansal ihtiyaçlarını hızlı, esnek ve güvenilir şekilde karşılayabilecekleri enstrüman haline getirilmiştir.³ Belirtildiği üzere, faktoring sözleşmelerinde üç taraf bulunmaktadır;

Factor (Faktoring Şirketi): Müşteri firmaya ait yurtiçi ve yurtdışı mal ve hizmet satışlarından doğan vadeli alacakların kendi değerlendirme ve kabul süreçlerinden geçirerek devralmasıyla başlayan ve satın alınan alacakların vadeleri geldiğinde yeni sahibi olarak tahsilatını yapan firma.

Müşteri (Alacaklı Firma, Satıcı): Faktoring işlemini talep eden ve alacaklarını faktoring şirketine devreden firma.

Borçlu (Alıcı): Alacaklı olan firmaya borcu olan işletme.

2.2.FAKTORİNG İŞLEMİNİN FONKSİYONLARI

Faktoring işletmelerinin sunduğu hizmetler ise; faktoring işletmesine temellük edilen alacakların belli bir kısmının vadesinden önce müşteri firmaya ödenmesi “Finansman”, faktoring sözleşmesi çerçevesinde alıcının ödememe riskinin faktoring işletmesi tarafından yüklenilmesi “Garanti”, faktoring işletmesi tarafından alacağın vadesinde takibi ile tahsilatının yapılması ile “Tahsilat” olarak üç başlık altında toplanır.

Finansman Fonksiyonu, faktoring işleminin temel işlevlerinden birisidir. Bu fonksiyon sayesinde; faktor, satıcı firmaya vadeli alacağının belli bir oranında vadeden önce ön ödeme yapabilir. Bu oran genellikle %80 düzeyinde uygulanmaktadır. Söz konusu fonksiyon ile alacakların nakde dönüşü hızlanır ve işletmenin büyümesi için gerekli nakit herhangi bir dış kaynağa gerek olmadan işletmenin cari aktifli olan alacaklarından sağlanmış olur. Elde edilen finansmanın miktarı satışlara bağlı olarak ve satışların seviyesine paralel değişim göstermektedir.⁴ Faktoring işlemlerinde finansman fonksiyonunun sağladığı en büyük

---

³ Necdet Sağlam ve Mehmet Yolcu, *Faktoring Şirketlerinde Finansal Raporlama*, Detay Yayıncılık, Ankara, 2013, ss. 3-7.

⁴ Uğur Emek, *Kamu İktisadi Teşebbüslerinde Yeni Finansman Yöntemlerinin Uygulanabilirliği (Finansal Kiralama, Faktoring)*, DPT Yayınları, Ankara, 1994, ss. 81 -85.

avantaj satıcı firmaların genel kredi değerlemesinden daha çok temlik alınan alacakların kalitesinin yüksek olmasıdır.

Tahsilat Fonksiyonu, satıcı firmanın muhasebe kayıtlarının tutulması, kredi kontrolü, tahsilat hizmetleri, temlik alınan alacak ve firmanın piyasa istihbaratlarının yapılması vb. hizmetleri kapsamaktadır. Söz konusu fonksiyon alacakların yönetimi ve/veya hizmet fonksiyonu olarak da adlandırılabilir.

Factoring işletmesi, satıcı firmaya sağladığı alıcı firma hakkında yapılan istihbarat, muhasebe kayıtlarının tutulması, alıcı firmadan tahsilatın yapılması gibi hizmetler karşılığında, satıcı firmadan alacak tutarının %0,5 ile %3 arasında bir faktoring ücreti alır.⁵ Böylece müşteri firma büro ve personel giderlerinden ve tahsilat aşamasındaki zorluklardan kurtulmuş olmaktadır.

Garanti Fonksiyonu, faktoring işleminin en önem arz eden fonksiyonudur. Garanti Fonksiyonu sayesinde faktoring işletmeleri satıcı firmaların alacaklarını tahsil edememe riskini üstlenir ve böylece vadeli satış yapan firmalar açısından alacakların zamanında tahsil edilememe ve/veya finansal yapılarının zarar görmesi gibi riskleri minimize etmesi müşteri firma açısından çok büyük bir avantaj sağlamaktadır. Lakin burda önemli olan husus, faktoring işletmelerinin satıcı firmaların alacaklarını tahsil edememe riskini belli bir limit dahilinde üsteleneceğidir.

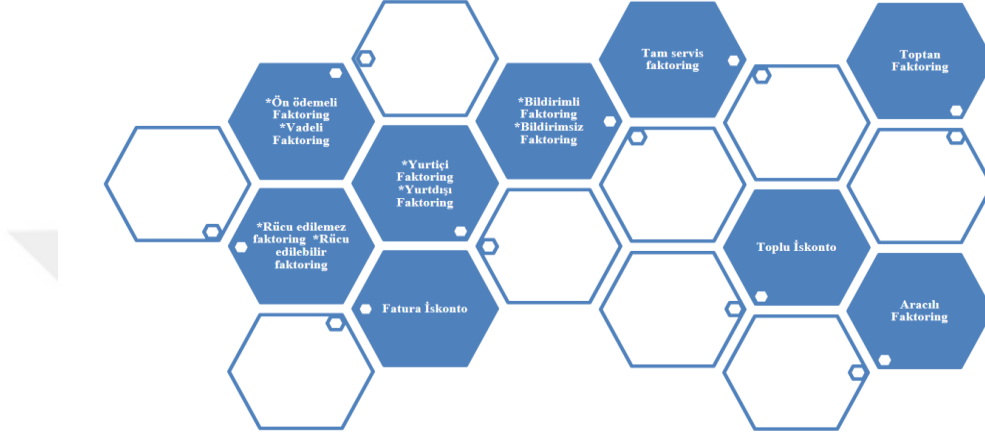
2.3. FAKTORİNG İŞLEMİNİN TÜRLERİ VE AÇIKLAMALARI

Factoring işlemleri, işletmeler ve faktoring şirketlerinin ihtiyaçları kapsamında şekillenmektedir. Bu açıdan faktoring işlemleri belli bazı türlere ayrılmakta ve imzalanan anlaşmanın içeriğine göre faktoring hizmetinin özelliği değişmektedir.

---

⁵ Turan Öndeş, *Türk Ekonomisinde ki Yeni Finansman Yöntemlerinden Faktoring*, Atatürk Üniversitesi IIBF Dergisi, 1994, cilt 10, sayı 3-4 , ss. 23.

FAKTÖRİNG İŞLEMİNİN TÜRLERİ

Şekil 2.3 Faktoring İşleminin Türleri

2.3.1. Rücu edilebilme durumuna göre:

- **Rücu edilemez faktoring (Gayri kabilirücu, Geri dönüşsüz faktoring):** Faktoring işletmesinin teminat fonksiyonunu kabul ederek alacağın tahsil edilememe riskini üstlenmesidir. Bu şekilde faktoring işletmesi müşteriye bu riski rücu edemeyecektir.

Bu tür faktoring işlemlerinde bütün riski faktör üstlenmiş durumdadır. Bu sebeple faktoring işletmeleri ileride ortaya çıkması muhtemel zararları minimize edebilmek için piyasa istihbaratı yaparak rücu edilemez faktoring işlemi yapmaktadır.

Ayrıca, rücu edilemez faktoring satıcı firma ile faktoring işletmesi arasında sürekli bir anlaşmanın olduğu faktoring türüdür. Satıcı firma bütün vadeli mal ve hizmet satışlarında alacaklarını faktoring işletmesine devretmekle birlikte borcun ödenmemesi durumunda riski faktoring işletmesi üstlenmektedir.

- **Rücu edilebilir faktoring (Kabilirücu, Geri dönüşlü faktoring):** Alacağın ödenmeme riskinin faktoring işletmesi tarafından üstlenilmediği, ilgili işletmenin yalnızca finansman ve tahsilat taleplerine destek verdiği faktoring türüdür. Söz konusu faktoring türünde alacağın ödenmeme riskini satıcı firma üstlenmektedir.

Belirtilen faktoring işleminde faktoring işletmesinin satıcı firmaya yaptığı ödeme adeta bir ön ödemeli kredi niteliği taşımaktadır. Satıcı firmanın ise faktoring işletmesine devrettiği alacaklarda faktoring işletmesinden kullandığı krediye karşılık verilen teminat niteliğinde olmaktadır.⁶ Belirtildiği üzere bu işlem türündeki ana görev aslında tahsilata aracılık yapmaktır.

2.3.2. Faktoring hizmetlerinin yürütüldüğü yere göre:

- **Yurtiçi Faktoring:** Herhangi bir satıcı firmanın kredili satışlarından doğan alacağını faktoring hizmetinden faydalanmak amacıyla faktoring işletmesine devretmesi ile yapılan işlemdir. Burda önemli olan husus, alacaklı ve borçlu firmanın aynı ülke sınırları içerisinde faaliyette bulunduğu faktoring türüdür.
- **Yurtdışı Faktoring (Uluslararası Faktoring):** Aynı ülke sınırları içerisinde faaliyette bulunmayan alacaklı ve borçlu firmanın yapmış olduğu ihracat ve ithalatı kapsayan satışların faktoring işletmesi tarafından tahsilinin ve takibini içeren faktoring türüdür.

Uluslararası faktoring işleminin yurt içi faktoring işleminden farkı, işlemlerin yurt içi faktoring gibi üç taraf arasında değil dört taraf arasında gerçekleştirilmesidir. Taraflarda alıcı yerine “ithalatçı”, satıcı yerine de “ihracatçı” olarak adlandırılır. Uluslararası faktoring de taraflara alıcı, satıcı ve faktor firması yanı sıra alıcının ülkesinde faktor adına işlemleri gerçekleştiren bir muhabir de katılır.⁷ Açıklandığı

---

⁶ Mahmut Vefa Toroslu, *Hukuksal ve Finansal Açıdan Faktoring*, Vedat Yayıncılık, İstanbul, 2014, ss.133-135.

⁷ Mehmet Tömanbay, *Dış Ticaret Rejimi Ve İhracatçının Finansmanı*, Hatiboğlu Yayınevi, Ankara, 1995, ss.179-187.

üzere, faktoring işletmesi farklı ülkelerde bulunan alacakların tahsilinde ilgili ülkelerdeki muhabirleri ile görüşmelidir.

Söz konusu faktoring işleminde faktor, ihracatçıdan alacak hakkını satın alırken, alıcının ödeyememesi riskini de üstlenir. Ancak yerel faktoring şirketi, muhabirin garanti vermediği alacaklarını satın almamakta, bir yerde kendini sigortalamaktadır.⁸ Belirtildiği üzere, alacakların tahsilatı, finansman sağlanması ve riskin yüklenilmesi için satıcı işletmenin muhatabı kendi ülkesinde ki faktoring işletmesidir.

Uluslararası faktoring işlemleri ikiye ayrılır;

İhracat Faktoringi, ihracat alacaklarının faktoring işletmesi tarafından bedeli peşin ödenmek suretiyle satın alınmasıdır. İhracat faktoring işleminde ihracatçı, ithalatçı ile arasındaki işlem ilişkisinden kaynaklanan mevcut veya gelecekteki alacaklarını topluca faktoring işletmesine devretmekte, faktoring işletmesi de bu alacakların bedelini vadesinden önce peşin olarak ödemektedir. Faktoring işletmesi alacakların bedelini henüz vadesi gelmeden ödediği için, ihracatçı firmaya ödeme tarihi ile vade tarihi arasındaki süre için faiz yürütmektedir.⁹ İhracat faktoring işleminde yurt içi faktoring işlemlerine oranla daha fazla risk unsuru içermektedir. Bu sebeple muhabir firma hizmetinden yararlanarak riski minimize etmeyi amaçlamaktadır. Söz konusu muhabir, faktoring işletmesinin şubesi ve/veya temsilcisi veya ithalatçının ülkesindeki bir başka faktoring işletmesi de olabilir. Muhabir faktor ithalatçının ülkesinde ki gerekli istihbaratları yaparak limit onayını ihracatçının ülkesindeki faktöre bildirir.

İthalat Faktoringi, satıcı firmanın (ihracatçı) yurt dışında, alıcı firmanın (ithalatçı) ise yurt içinde olduğu faktoring işlemidir. İthalat faktoringinde, faktor muhabir aracılığı ile yurtdışındaki ihracatçı firmaya vadesinde ödeme yapma garantisi

---

⁸ İhsan Ersan ,*Uluslararası Faktoring Ve Türkiye*, Para Ve Sermaye Piyasası Dergisi,Sayı 88, 1986, ss. 30-35

⁹ Orhan Tur, *İhracat İşlemlerinde Factoring*, Mükellefin Dergisi, Sayı 87, 2000, ss.141-143

vermektedir. Bu sayede ithalatçı firma akreditif açmadan ithalat işlemi yapabilmektedir. İthalat faktoringi, ihracat faktoringinin tam tersidir.

İthalat faktoringinin en önemli avantajı ithalatçının akreditif açtırmak zorunda olmadan ihtiyacı olan malları ithal edebilmesidir. İthalat faktoringi ile ihracatçı firmaya ödeme garantisi verilebildiği için ithalatçı firmaya da açık hesap alış yapabilme imkanını sağlamaktadır. Faktor tarafından ihracatçı firmaya verilen garanti sayesinde ihracatçı ödememe riskini düşünmeyecek ve alıcıya yapacağı satışlara karşılık finansman imkanı sağlayacaktır.¹⁰ İthalatçı firma, akreditif veya vesaik mukabili işlemlere göre çok daha düşük bir maliyetle işlem gerçekleştirebilir.

İthalat faktoringi, ithalatın yurtiçindeki faktor tarafından finanse edilmesi veya ithalat borcunun yurtdışındaki ihracatçı tarafından faktore devredilmesi olmak üzere iki şekilde de uygulanabilir.

2.3.3. Ödeme zamanına göre:

- **Ön ödemeli Faktoring:** Faktoring işletmesi müşteri firmadan alacaklarını devralır ve belli bir kısmını vadesi gelmeden ödemesini içeren faktoring türüdür. Ön ödeme oranı genellikle %80 olarak uygulanmaktadır. Satıcı firma tahsil ettiği ön ödeme miktarına karşılık faktoring işletmesine faiz ödemektedir. Faktoring işletmesi ise alacağın vadesi geldiği zaman borçludan tahsilatı yapar. Satıcı firmaya yapılan ön ödeme miktarından kalan %20'lik kısım ise aslında ön ödeme işlemine ilişkin faiz ve komisyon bedeline ilişkindir.
- **Vadeli Faktoring:** Ön ödemeyi içermeyen bir faktoring türüdür. Vadeli faktoring seçeneğinde faktoring işletmesi; müşterisine sadece tahsilat ve garanti hizmetlerini sunar, finansman hizmeti sağlamaz. Bu hususta, faktoring işletmesi satıcı firmaya alacağın vadesi geldiğinde ödemeyi yapmaktadır.

---

¹⁰ Toroslu, ss. 133.

2.3.4. Bildirim durumuna göre:

Bildirimli Faktoring (Açık Faktoring) : Müşteri firmanın vadeli satışlarından doğan alacaklarını faktoring işletmesine devrettiğini borçlulara bildirdiği faktoring türüdür. Bir başka ifade ile, alacak temlikinin alıcı (ticari borçluya) ihbar edildiği faktoring türüdür. Bu tür faktoring işlemine ihbarlı faktoring ve/veya açık faktoring de denmektedir.

Burada satıcı firma, borçlulara gönderdiği faturalarının üzerine, söz konusu faturalar ile ilgili muhatabın artık faktoring işletmesi olduğunu ve ödemelerin belirtilen faktoring işletmesine yapılması gerektiğini bir not ile belirtir. Bu şekilde borçlu olan alıcı firma ile faktoring işletmesi birbirinden haberdar olur. Böylece borçlu firma, borcunu vadesinde satıcı firmaya değil faktoring işletmesine yapmak durumundadır. Faktoring işletmesi, imzalanan sözleşme çerçevesinde alıcının (ticari borçlunun) ödeme yapmaması durumunda riski kısmen veya tamamen üstlenebilir.

- **Bildirimsiz Faktoring (Gizli Faktoring):** Müşteri firmanın vadeli satışlarından doğan alacaklarını faktoring işletmesine devrettiğini borçlulara bildirmediği, borçlulara gönderdiği faturalarda temlik notuna yer vermemesi, tahsilatları müşteri firmanın bizzat kendisinin yapması faktoring şirketinin ise sadece garanti ve finansman hizmetinin verildiği faktoring türüdür. Bu tür faktoring işlemlerine gizli faktoring ve/veya ihbarsız faktoring de denmektedir.

Bildirimsiz faktoring de temlik çeşitli nedenlerle borçlulara ihbar edilmediğinden ya da bir kısım alıcılar karşılarında bir finansman kuruluşu, faktoring kuruluşu görmeyi istemediklerinden, satıcı firma ile muhatap olmayı arzuladıklarından, aksi halde o satıcı ile çalışmayı istemeyeceklerinden veya borçluların çeşitli bölgelere dağılmış, çok sayıda olmaları gibi sebeplerle temlik olunan alacaklar, faktoring işletmelerinin vereceği yetki çerçevesinde müşteri tarafından tahsil olunacak ve tahsilat faktore iletilecektir. Tahsilatı bu yetki ile müşterinin (satıcı firma) yapması alacak hakkı sahibinin müşteri olduğunu göstermez. Faktoring işletmesi alacak hakkının sahibi

olup, temlikli her zaman borçlular kapsamında ihbar ve takip hakkına sahiptir.¹¹ Belirtildiği üzere, faktoring işletmesinin adının gizli tutulduğu, faktoring işletmesinin satıcıya vekalet vermesi ile fatura karşılığı vadeli satışlara ilişkin malların alıcıya teslim edildiği faktoring türüdür.

Buna ilaveten faktoring işletmesi satıcı firmaya yaptığı ön ödeme tutarını tahsil edememe riskini de üstlenmektedir.

2.3.5. Diğer

- **Tam servis faktoring (Gerçek Faktoring):** Bu uygulamada müşteri firmaya bir faktoring işleminde gerçekleştirebilecek olan tüm fonksiyonlar (Garanti, Tahsilat, Finansman) faktoring şirketi tarafından sunulur. Amerikan faktoring türü olarak da bilinmektedir. Bu tür faktoring işleminin esas özelliği alacağın faktoring işletmesine devredildiğinin borçlulara bildirilmesidir.

Faktoring işletmesi, satıcı firmanın başvurusu üzerine gerekli çalışmalarını tamamlayarak alıcı firmanın kredibilitesi çerçevesinde her bir alıcı için ayrı ayrı limit belirler. Belirlenen limitler çerçevesinde, alıcıların ödememe riskini faktore devreden satıcı firma ticari riskini en aza indirmiş olur. Satıcı firma ihtiyaç duyduğu anda alacakların belli bir yüzdesini (genellikle %70-90 arası) ön ödeme tutarını hemen alabilir. Temlik edilen alacaklar vadelerinde faktoring şirketi tarafından tahsil edilir.

- **Toplu İskonto:** Müşteri firmanın mal ve hizmet satışlarından doğan ve elinde bulunan kısa vadeli alacaklarının faktoring işletmesi tarafından satın alınarak müşteri firmaya finansman sağlama yöntemidir. Bu yöntemde işlem rücu etme esasına dayanır ve borçlulara bildirimde bulunmaktadır. Bu sebeple faktoring işletmesi borç tahsilatından sorumlu değildir.

---

¹¹Cumhur Özakman, *Faktoring İşlemleri Ve Faktoring Uygulamaları Hakkında Değerlendirmeler, Faktoring Sektörü Ve Uygulamaları*, İktisadi Araştırmalar Vakfı, İstanbul, 2006, ss. 48-51.

- **Fatura İskonto:** Faktoring işletmesine başvuran müşteri firmanın tahsilat sıkıntısının bulunmaması ve riski minimize ederek korunmaya ihtiyacı bulunmuyor ise bu firmaya sadece finansman kolaylığı sağlanmaya çalışılır. Bu yöntemde borçlulara bildirimde bulunulmamaktadır. Ayrıca muhasebe kayıtlarının tutulması ve tahsilatın gerçekleştirilmesi satıcı firmanın sorumluluğudur. Satıcı firma tarafından tahsilatı yapılan meblağlar direkt olarak faktoring işletmesinin hesabına yatırılmaktadır.

Faktor tarafından satıcı firmaya yapılan ön ödeme faktorün daha önce tanıdığı limit dahilinde ve genellikle limit dışı tutulan fonlardan oluşan alıkoyma tutarına ilave %20'lik bir marj uygulanarak yapılmaktadır. Limit dışı tutulan alacaklar karşılaştırılan süreyi (genellikle üç ay) veya tanınmış olan kredi limitini aşan tutarlardır.¹² Fatura iskontosu yönteminde satıcı firmaya finansman hizmeti dışında bir hizmet vermemekle beraber buna karşılık finansman faizi dışında bir de satın alınan toplam alacaklar üzerinden hesaplanan komisyonu almaktadırlar.

- **Aracılı Faktoring:** Alacaklı olan firmaya borcu olan işletmenin borcunu ödememe riskine karşı korunma ile finansman hizmetinin sağlandığı bu yöntemde müşteri firma faktoring işletmesinin acentesi görevini almakta olup tahsilat takibini de Faktoring işletmesi adına yapması yöntemini ifade etmektedir.
- **Toptan Faktoring (Bulk Faktoring):** Ufak tutarlardaki birçok satışın birleşimi ile oluşan alacak haklarının faktoring işletmesine devredilir, faktoring işletmesi de finansman ve tahsilat işlemlerini belirli aralıklarla yaparak işlem yükünü azaltır.

Toptan Faktoringde borçlu borcunu doğrudan faktoring işletmesine ödemeye yönlendirilmektedir. Faktoring işletmesi alacak yönetimi konusunda herhangi bir

---

¹² Celal Cerrahoğlu, *Bir Finansman Tekniği Olarak Factoring: Türkiye Ve Dünyada Son On Yıllık Gelişimi*, Kadir Has Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul,2002, ss. 22-28

hizmet vermez ve alacakların tahsilatlarından da sorumlu değildir. Alacakların takip ve tahsilat işlemlerini faktor adına satıcı firma yürütmektedir.

2.4.FAKTORİNG ÇEŞİTLERİNİN FONKSİYONLARI

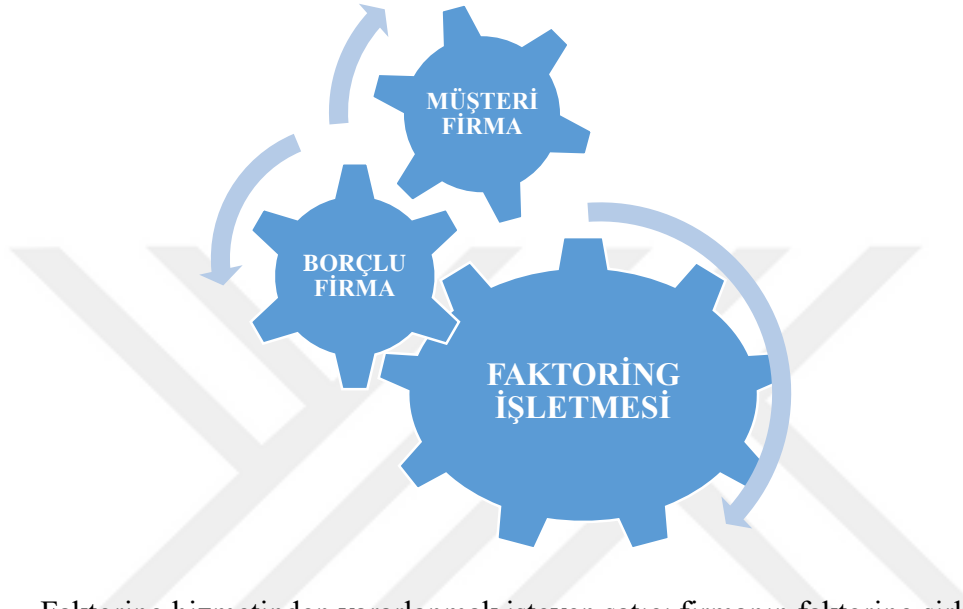
Faktoring çeşitlerinin hangilerinin finansman, garanti ve tahsilat fonksiyonlarını sağladığı aşağıdaki tablo ile belirtilmiştir.

Tablo 2.4: Faktoring Çeşitlerinin Fonksiyonları

	Finansman Fonksiyonu	Tahsilat Fonksiyonu	Garanti Fonksiyonu
Rücu Edilemez Faktoring	+/-	+/-	+
Rücu Edilebilir Faktoring	+/-	+/-	-
Yurtiçi Faktoring	+/-	+/-	+/-
Yurtdışı Faktoring	+/-	+/-	+/-
İhracat Faktoring	+/-	+/-	+/-
İthalat Faktoring	+/-	+/-	+/-
Ön Ödemeli Faktoring	+	+/-	+/-
Vadeli Faktoring	-	+/-	+/-
Bildirimli Faktoring	+/-	+	+/-
Bildirimsiz Faktoring	+/-	-	+/-
Tam Servis Faktoring	+	+	+
Toplu İskonto	+	-	-
Fatura İskonto	+	-	-
Aracılı Faktoring	+	+/-	+
Toptan Faktoring	+	-	-

2.5.FAKTORİNG İŞLEMİNİN UYGULANMASI

Şekil 2.5 : Faktoring Süreci

Faktoring hizmetinden yararlanmak isteyen satıcı firmanın faktoring şirketine başvurarak gerekli bilgi ve belgeleri vermesiyle ilk adım atılmış olur. Faktoring şirketi gerekli incelemeleri yaptıktan sonra satıcı firmaya teklifini sunar. Bu teklifinde yapacağı hizmetleri, alacağı komisyon ve ücretleri bildirir. Faktoring şirketi ile satıcı firma arasında sözleşme imzalanır.

Müşteri, mal veya hizmet satışından doğmuş /doğacak alacaklarını faktoring işletmesine yazılı bildirir. Fatura ve/veya alacağı tevsik eden evrakın bir kopyasını da faktoring işletmesine gönderir. Müşteri, alacak bildirim yazısı ve alacağı tevsik eden evrakla birlikte, ödeme vasıtalarını (çek, senet ve benzeri) faktoring işletmesine usulüne uygun olarak devir ve teslim yükümlüdür. Faktoring işletmesi yani faktor ihtiyaç halinde müşteriden ek bilgi ve belge talep etme hakkına sahiptir. Müşterinin talebine göre faktoring sözleşmesi çerçevesinde faktor tarafından ön ödeme yapılabilir. Faktoring şirketi dilerse, kendisine temlik edilen alacakların tahsilatını beklemezsizin kullandığı ön ödeme ve ferilerini (faiz, ücret, komisyon) geri çağırabilir ya da müşteri vadeyi beklemeden de alacak tutarını ödeyebilir. Temlik konusu alacakların tahsilatı şu şekillerde gerçekleşebilir:

- Alacak, vadesinde borçlu tarafından faktoring kuruluşuna nakit veya diğer şekillerde (çek, senet, poliçe vb.) ödenir,
- Müşteri tarafından faktore devir ve teslim edilen ödeme vasıtaları (çek, senet, poliçe vs.) tahsilatı ile ödenir,
- Faktor tarafından müşteriye tahsilat yetkisi verilmiş ise bu yetkiye istinaden müşteri tarafından borçludan tahsil edilerek faktore ödenir,

Factoring ücreti, komisyonu, masrafları faktor tarafından, yapılan anlaşmaya göre, müşteri ve/veya borçludan tahsil edilebilir. Faktor, alacakların tahsilatını müteakip , müşteri ile yaptığı anlaşmaya göre, müşterinin borçları düşüldükten sonra, faktoring işlemlerinden artabilecek bakiyeyi müşteriye öder.¹³ Faktoring şirketinden talepte bulunan müşteriye ait yurtiçi ve yurtdışı mal ve hizmet satışlarından doğan vadeli alacakların kendi değerlendirme ve kabul süreçlerinden geçirerek devralmasıyla başlayan ve satın alınan alacakların vadeleri geldiğinde yeni sahibi olarak kendisi tarafından tahsilatının yapılmasıyla tamamlanan garanti ve tahsilat hizmetlerinin bir veya birkaçının sunulduğu finansal bir üründür.

2.6.FAKTORİNG SÖZLEŞMESİ

Factoring sözleşmesi, faktoring işletmesi ile müşterisi gerçek veya tüzel kişiler arasında imzalanır. Söz konusu sözleşme ile her iki tarafa da çeşitli hak ve yükümlülükler sağlanır.

6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu'nun 38. Maddesine göre "*Factoring sözleşmesi; mal veya hizmet satışından doğmuş fatura ile tevsik edilen alacaklar ile Kurulca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde tevsik edilebilen mal veya hizmet satışına bağlı doğacak alacakları devir almak suretiyle, faktoring şirketinin müşterisine sağladığı tahsilat, borçlu ve müşteri hesaplarının tutulmasının yanı sıra*

---

¹³ WEB_2, (2016), *Factoring Derneği*, <http://factoringdernegi.org.tr/factoring/isleyis.> Erişim Tarihi: 07.09.2016

finansman veya faktoring garantisi fonksiyonlarından herhangi birini ya da tümünü içeren sözleşmedir.” belirtilmektedir.¹⁴

Faktoring sözleşmesinin genel olarak atipik, karma bir sözleşme olduğu ve çeşitli fonksiyonları içerebileceği kabul edilmektedir. Bunlardan iş görme fonksiyonunun varlığı (alacağa ilişkin ihbar ve ihtarda bulunma ve alacağı tahsil etme) akdin zorunlu unsuru olarak görülmekte, diğer finansman ve teminat fonksiyonlarının tarafların iradesine göre sözleşmeye dahil edilebileceği belirtilmektedir.¹⁵ Belirtildiği üzere, Faktoring şirketi müşterisinin kısa vadeli alacaklarını temlik alan ve buna karşılık müşterisine imzalanan faktoring sözleşmesinin niteliğine göre finansman, garanti ve tahsilat fonksiyonlarını yerine getiren taraftır. Müşteri (satıcı firma), kısa vadeli alacaklarını faktoring şirketine temlik eden ve buna karşılık belli bir faiz ve komisyon karşılığında imzalanan sözleşmenin niteliğine göre faktoring işletmesinin finansman, teminat ve hizmet fonksiyonlarından yararlanan taraftır. Borçlu, satıcı firmaların mal ve hizmetlerini satın alan taraftır. Borçlu, öncelikle satıcı firmaya borçlu iken alacağın temlik edilmesinden sonra faktoring işletmesine borçlu hale gelmektedir. Buna rağmen borçlu ile faktoring işletmesi arasında herhangi bir sözleşmesel ilişki bulunmamaktadır.

Borçlar Kanununun 184. Maddesine istinaden alacağın devrinin yazılı şekle tabi tutulduğu belirtilmiştir. Tarafların iradelerini içeren adi yazılı şekil yeterli olup resmi şekilde yapılmasına da mani yoktur. Resmi şekil, faktoring sözleşmesinin içeriği ve imzaların sıhhati açısından ispata ilişkin kolaylık sağlar. Bu sözleşme, uygulamada faktoring şirketleri tarafından matbu formda hazırlanmaktadır.¹⁶ Vurgulandığı üzere, müşterinin alacaklarını önceden ve toptan şekilde temlikini içeren faktoring sözleşmeleri, yazılı şekilde yapılması zorunludur.

---

¹⁴ WEB_3, (2016), *6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu*, https://www.bddk.org.tr/websitesi/turkce/Mevzuat/FinansalK_Faktoring_Finansman_Kanunu/11493_finansal_kiralama_kanunu_19.12.2012.pdf, Erişim Tarihi : 07.09.2016

¹⁵ Halil Doğru, *Faktoring ve Menkul Kıymetleştirme İşlemlerinin Hukuki Niteliği*, Legal Hukuk Dergisi, 2007, ss. 2858-2859.

¹⁶ Barış Oranlı, *Faktoring Leasing Sözleşmeleri Ve Vergisel Boyutları*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2002, ss.45-56

Sözleşmenin konusu ise; müşteri firmanın gerçekleştirdiği ve/veya gerçekleştireceği mal ve hizmet satışlarından dolayı doğmuş her türlü alacağının, ödeme araçları ile birlikte ciro veya temlik yoluyla faktoring işletmesine devredilmesi ve müşteri firmanın bir hizmet komisyonu, faiz ve benzeri menfaatler karşılığında faktoring hizmetlerinden yararlandırılmasıdır.

Faktoring sözleşmesi ile sağlanan hizmetlerin çeşitliliği bu sözleşmenin tek tip ve belirli bir kategoriye tabi olarak sınıflandırılmasını engellemektedir. Bu nedenle faktoringin karma nitelikte bir sözleşme olması söz konusudur. Faktoring işleminin alacağın temliki, kredi sözleşmesi, hizmet sözleşmesi, vekalet sözleşmesi, iş görme sözleşmesi vb. sözleşmelere ait unsurları taşıması onun atıf bir sözleşme olarak kabulüne neden olmaktadır.¹⁷

Kanunen işin niteliği gereği veya hukuki işlemle temliki yasaklanmış alacaklar, ileride doğacak alacaklardan da olsa faktoring işlemlerinin, sözleşmelerinin kapsamı dışında kalacaktır. Çünkü bu alacaklar temliki yasaklanmış bir halde doğacak, alacakların faktore intikal anı konusunda hangi görüş benimsenirse benimsensin alacakların faktore intikali mümkün olmayacaktır. Müşteri ile borçlusu arasında temlik konusu alacağın doğumundan sonra kararlaştırılabilecek temlik yasağı, müşterinin alacak üzerinde tasarruf yetkisi kalmayacağından bir hüküm ifade etmeyecektir.¹⁸ Bu şekilde, yasaklanmış alacaklar ne olursa olsun faktoring sözleşmesine konu olmayacaktır.

Faktoring sözleşmesi belirli bir süreyle yapılmışsa doğal olarak bu sürenin sonunda kendiliğinden sona erecektir. Bu noktadan hareketle faktoring sözleşmesini sona erdiren haller;

- Sözleşmenin karşılıklı anlaşma ile sona ermesi
- Sözleşme süresinin dolması
- Satıcı firmanın iflası
- Faktoring şirketinin iflası
- Sözleşmenin fesihle sona ermesi
- İmkansızlıktır.

---

¹⁷ Toroslu, ss.134.

¹⁸ Özakman, ss. 48-51.

2.7.FAKTORİNG İŞLEMİNİN MALİYETİ, AVANTAJLARI VE DEZAVANTAJLARI

2.7.1.Faktoring İşleminde Maliyetler

Finansal enstrümanların hepsinde olduğu gibi faktoring işlemlerinin de bir maliyeti bulunmaktadır. Maliyet unsuru, faktoring işletmeleri tarafından satıcı firmalara sunulan hizmetlerin çeşidine göre farklılık göstermektedir. Satıcı firma faktoringin garanti ve tahsilat fonksiyonlarından faydalıyor ise faktoring komisyonu meydana gelmektedir. Eğer satıcı firma faktoringin finansman fonksiyonundan faydalıyor ise finansman faizi meydana gelmektedir.¹⁹ Bu şekilde, faktoring işlemlerinde fiyatı iş yükü ve risk olmak üzere iki husus belirlemektedir. Faktoring iş yükünü hesaplarken alıcı ve fatura sayısına, risk değerlendirmesinde ise ödeme koşullarına, kredibilitelerine, piyasa istihbaratlarını baz almaktadır. Oluşturulan maliyet, sağlanan hizmetler ve ön ödeme için faktoring komisyonu ve finansman faizi olmak üzere iki gruba ayrılır.

2.7.2.Faktoring Komisyonu (Yönetim Bedeli)

Faktoring işletmesinin, satıcı firma ile faktoring sözleşmesi imzalamadan önce üstleneceği riskleri değerlendirmesi gerekmektedir. Bu değerlendirmeler faktoring işletmesinin riskleri üstlenip üstlenmeme kararını vermesine ve/veya riskleri üstlenecek ise talep edeceği faktoring komisyonunun düzeyini belirlemesine yardımcı olacaktır.

Faktoring işletmesinin müşteri firmaya sunduğu garanti, finansman ve tahsilat hizmetleri karşılığında alacak tutarı üzerinden bir hizmet komisyonu bir başka deyişle faktoring komisyonu tahakkuk eder. Söz konusu komisyon tutarı devralınan alacağa ilişkin risk ölçümlemesine ve hizmet türüne göre değişiklik gösterebilir.

---

¹⁹ Sudi Apak ve Engin Demirel, *Finansal Yönetim*, Papatya Yayıncılık, İstanbul, 2010, ss. 366.

Söz konusu ücret hesaplanırken satıcının borçlu sayısı, kestiği fatura sayısı, fatura tutarlarının büyüklüğü, alacaklarının tahsil süresi, müşteri riski, ortalama stok devir süresi, müşteri sayısı, vadeli satış koşulları, talep ettiği hizmetin niteliği gibi hususlar baz alınır.

Factoring komisyonu aylık olarak, ay içinde faktor tarafından kabul edilen faturaların toplamı yani satış tutarı üzerinden alınır.²⁰ Vurgulandığı üzere kaç adet faturanın kabul edileceği veyahut fatura büyüklüklerine göre seçilenlerin toplamı gibi hususlar dikkate alınır. Komisyon oranı yıllık satış tutarı, üstlenilecek risk, satış vadesi gibi etkenlere bağlı olarak anlaşma ile belirlenir. Komisyon oranı genellikle satışların %0,5 ile %3'ü arasında değişmektedir.²¹

Standart hizmetin dışında faktörden daha fazla veya özel hizmet istendiğinde ek ücretlerin ortaya çıkacağı doğaldır. Örneğin satıcı, faktorun bilgi işlem biriminden yararlanmak suretiyle analizleri, istatistiki bilgiler vs. elde ettiğinde bunlar için ek ücret ödemek durumundadır. Rücu etme esaslı factoringde vadesi geçmiş bir borcun faktor tarafından takibinin devamını isteyen satıcı borç açık kaldığı sürece her ay bir “refactoring” komisyonu öder.²² Sözleşme kapsamında yer alan standart hizmetin dışındaki her bir hizmet kalemi ek bir maliyeti doğuracaktır.

2.7.3. Factoring Ücreti (Faiz, Finansman Maliyeti)

Müşteri firmanın talebi doğrultusunda verilen finansman hizmeti için, kullanılan finansman tutarı üzerinden kullanım süresi kadar olan vade ve/veya risk durumları baz alınarak yansıtılan finansman masrafı factoring işletmesi tarafından tahakkuk ettirilmektedir.

Factoring işletmesinin satıcı firmaya yaptığı ön ödemeye karşılık tahsil ettiği faiz miktarını ifade etmektedir. Söz konusu faiz, alıcının faturayı ödemesinde önce verilen avans tutarına uygulanır. Uygulamada olan yöntem ise faktorun fonlarının satıcı tarafından kullanılma süresinin net gün esasına göre faizlendirilmesi ve bu faiz tutarının her ayın sonunda tahakkuk ettirilmesidir.

---

²⁰ Apak ve Demirel, ss. 367.

²¹ Erdoğan Öçalan, *Tüm Yönleriyle Factoring*, Mali Pusula Dergisi, Sayı 12, 2005, ss. 98-99.

²² Hakan Akın, *Yeni İşim Dış Ticaret*, Academy International Yayınları, 1999, ss. 505.

Faktoring işletmesinin, satıcı firmaya sağladığı finansman borçlu cari yöntem ve/veya iskonto yöntemi ile yapılabilir.

Faktoring işletmesinin satıcı firmaya yaptığı ön ödeme karşılığında tahsil edeceği finansman faizini hesaplarken faktoring işlemi yurt içinde gerçekleşti ise “TL”, yurt dışında gerçekleşti ise (ihracat işlemi ise) “LIBOR” faiz oranı kullanılmaktadır.

2.7.3.1 Borçlu Cari Yöntemi

Borçlu cari yönetiminde, bankalarda borçlu cari kredilere uygulanan yöntemle faiz hesaplanır. Bu yöntemde basit faiz uygulanır. Bankalarda ki borçlu cari kredilerde faiz tahakkuk dönemleri üç ay olarak uygulanır. Oysa faktoring işleminde genellikle her ay sonu faiz tahakkuku yapılır.

Basit faiz, belli bir anaparanın belirli bir faiz oranı üzerinden, belirli bir dönemde, her dönem için ayrı ayrı olarak hesaplanan faizine denir. Basit faiz için faiz ödemeleri her dönem için hesaplanmakla birlikte sürenin sonunda ödenir ve her dönem birbirinden bağımsız olarak düşünülür.²³ Belirtildiği üzere, aslında her ay sonu borçta olan hesaplar adet yöntemi (Faize esas olan anapara ile paranın kullanıldığı gün sayısının çarpımı) ile firma için belirlenen faktoring ücreti (faiz oranı) ile hesaplanır ve her hesaba faktoring ücreti (faiz) tahakkuk eder.

2.7.3.2 İskonto Yöntemi

İskonto, vadesi gelmeden önce ödenmek istenen bir borç tutarından borçlu lehine yapılan indirim tutarıdır. Nakit tutar üzerinden bir indirim yapılıyorsa “Nakit İskontosu”, Bir malın satış fiyatı üzerinden indirim yapıldıysa “Mal İskontosu” ve Senede bağlı bir alacak, henüz vadesi dolmadan bankaya sunulduğunda banka, senedin kalan vadesine göre tahakkuk ettirdiği bir faiz ile birlikte, komisyon ve para nakil ücreti gibi giderleri düşükten sonra senet sahibine ödeme yapılıyorsa “Senet İskontosu” olarak genelde üç çeşit iskonto kullanılmaktadır.

---

²³ Bahadın Rüzgar, *Finans Matematiği*, Türkmen Kitabevi, İstanbul,1999, ss. 1-3.

Hesaplama yöntemi açısından ise iç iskonto ve dış iskonto olarak iki gruba ayrılır,

İç İskonto Yöntemi kapsamında iskonto tutarı senedin vadeli değeri üzerinden değil peşin değeri üzerinden işleme alınır. Bu sebeple dış iskonto ile karşılaştırdığımızda iç iskontoda senedin peşin değeri daha yüksek olmaktadır.

Factoring şirketleri iskonto ettirdikleri alacaklarda faiz oranı yerine iskonto oranı kullanırlar. İskonto oranları da piyasa koşulları çerçevesinde cari faiz oranlarına paralel olarak belirlenir.²⁴ İç iskonto yönteminde faiz tutarı formülü aşağıdaki şekilde hesaplanmaktadır;

$$\text{İç İskonto Tutarı} = \text{Nominal Değer} - \left(\frac{\text{Nominal Değer}}{1 + \frac{\text{İskonto Oranı} \times \text{Gün Sayısı}}{360}} \right)$$

Örneğin, vade değeri 40.000₺ olan bir senet, vadesine 45 gün kala iç iskonto yöntemine göre bozdurulduğunda factoring işletmesinin uygulayacağı iskonto oranı da %9 ise senedin peşin değeri ve iç iskonto tutarı;

$$\text{İç İskonto Tutarı} = \text{Nominal Değer} - \left(\frac{\text{Nominal Değer}}{1 + \frac{\text{İskonto Oranı} \times \text{Gün Sayısı}}{360}} \right)$$

$$\text{Peşin Değer} = \left(\frac{\text{Nominal Değer}}{1 + \frac{\text{İskonto Oranı} \times \text{Gün Sayısı}}{360}} \right)$$

$$\text{Peşin Değer} = \left(\frac{40.000₺}{1 + \frac{0,09 \times 45}{360}} \right) = 39.555₺$$

$$\text{İç iskonto tutarı ise} = 40.000 ₺ - 39.555 ₺ = 445 ₺$$

Dış İskonto Yöntemi, ticari iskonto adı verilen bu iskonto, senedin nominal değeri üzerinden hesaplanan iskontodur. Senedin bugünkü değeri, nominal değerinden nominal değer üzerinden hesaplanan iskonto miktarının çıkartılması ile bulunur. Senedin bugünkü

---

²⁴ Arman Tevfik ve Gürman Tevfik, *Bankalarda Finans Yönetimine Giriş*, Türkiye Bankalar Birliği, İstanbul, 1997, ss. 38-39.

değeri ancak vade sonunda nominal değere ulaşır. Dolayısıyla bugünkü değer üzerinden hesaplanan iç iskonto miktarı, nominal değer üzerinden hesaplanan dış iskonto miktarından daima küçüktür.²⁵ Bu açıdan, iskontonun senedin vade değeri üzerinden yapılmasına dış iskonto denir.

Dış iskonto yönteminde faiz tutarı formülü aşağıdaki gibidir,

Dış İskonto Tutarı = Nominal Değer x İskonto Oranı x (Gün Sayısı / 360)

2.7.3.3 Diğer Masraflar

Uluslararası faktoring işlemlerinde faiz ve komisyonun dışında, alıcının ödemeyi muhabir faktor hesaplarına transfer ederken ortaya çıkacak banka masrafları ve faktor tarafından bedelin ihracatçı hesabına transferi sırasında ortaya çıkabilecek banka masrafları da ihracatçıya ait olacaktır. Yurtiçi faktoring işlemlerinde, komisyon ve finansman maliyeti üzerinden BSMV alınmaktadır. Faktoring sözleşmeleri ve temlik, damga vergisinden muaftır. İhracat faktoring işlemleriyse her türlü vergiden muaftır.

2.8.FAKTORİNG İŞLEMİNİN AVANTAJLARI

Faktoring işleminin faktor açısından avantajları aşağıdaki gibidir,

- ❖ Faktoring işletmesinin sunduğu hizmetler çerçevesinde satıcı firma ile yapılan sözleşme ile satış tutarı üzerinden komisyon elde etmekte ve yaptığı ön ödeme karşılığında faiz tahsil etmektedir.
- ❖ Faktoring işletmesi, yurt içi ve yurt dışındaki işlemleri dolayısıyla çeşitli ülke ekonomileri ve sektörlere hakim olma şansına sahip olur. Söz konusu bilgileri zaman içerisinde ortaklarına ve ilişkili kişilerine aktarabilir.
- ❖ Faktoring şirketi müşterileri kapsamında piyasa istihbaratı yapar ve borçlu adına bir limit tahsil eder. Böylece yüksek riskli firmalar keşfedilerek, müşterilerinin limitleri öğrenilebilir.

---

²⁵ Rüzgar, ss. 2-3.

Faktoring işleminin satıcı firma açısından avantajları aşağıdaki gibidir,

- ❖ Alacakların tahsil edilememe riskinin faktore devredilmesi ile yapılan faktoring işleminde firmanın faktoring işletmesine borçlu gözükmemesi sebebiyle kredi değerliliği üzerinde olumlu etki yaratarak kredi sağlama olanaklarını genişletebilmektedir.
- ❖ Faktoring işletmelerinin sunmuş olduğu alacak yönetimi sayesinde alıcılarına vade tanımlanabilmekte ve böylece satıcı firmaların rekabet gücünü arttırıp pazar payını güçlendirip genişletmektedir.²⁶
- ❖ Faktoring işletmeleri; kredili satış yapan firmaları, satışa ilişkin bürokratik işlemlerden (bilgi toplama, kayıt altına alma vs) kurtararak, kredi riskine karşı koruyarak, söz konusu şirketlerin esas faaliyet konularına yoğunlaşmalarına yardımcı olur. Firmanın faaliyet hacmi genişledikçe firmaya adeta kendiliğinden oluşan bir finansman sağlanmış olunur.
- ❖ Üretim firmaları, faktoring işletmesinin vermiş olduğu ön ödeme ile hammadde alımında peşin satın alım yaparak indirim avantajı elde ederler. Bu şekilde üretim maliyet düşürülerek daha fazla kar elde edilmiş olunur.
- ❖ Küçük ve orta boy işletmelerin karşılaştıkları sorunlar arasında finansmanla ilgili olanlar çok ciddi bir yere sahiptir. Bu bağlamda çalışma sermayesi yetersizliği en göze çarpanlardan biridir. Bu işletmelerin karlılık düzeyleri yüksek olmadığı için sorunun çözümünde oto finansman imkanları sınırlıdır.²⁷ Faktoring tekniği KOBİ'lerin finansman sorunlarına önemli ölçüde çözüm bulmaktadır.
- ❖ Faktoring işletmeleri, ihracatçı lehine akreditif açma zorunluluğunu ortadan kaldırır ve böylece ithalatın maliyeti düşürülmüş olur.

---

²⁶ İlhan Çetin, *Faktoring İşlemleri Ve Muhasebe Süreci*, Lebib Yalkın Mevzuat Dergisi, Sayı 57, 2008, ss. 207.

²⁷ Kemalettin Çonkar ve Ali Fuat Kurt, *Kaysride ki Küçük Ve Orta Boy İşletmelerin Faktoring'ten Yararlanmaları Üzerine Bir Değerlendirme, Kobilerin Finansman Ve Pazarlama Sorunları*, Anadolu Kongresi Bildiri Kitabı, Nevşehir , 2001, ss.102-104

- ❖ Söz konusu firmalar alacaklarının tahsilatı kapsamında yapacakları masraflardan kaçınmış olur ve eğer tahsil edilemeyen/ödenmeyen alacaklar için kanuni ve idari takip giderlerinden de kurtulmuş olur.
- ❖ Firmalar, faktorun istihbarat hizmetinden de yararlanma imkanına sahip olmaktadır. Bu sebeple müşterilerinin kredi değerliliğini araştırma masraflarından da kurtulurlar.
- ❖ Firmalar cari hesap takibi, defter kayıtları ve satış muhasebesi vb. hizmetlerden kaynaklanan masraflardan kaçınmış olur.

Factoring işleminin alıcı firma açısından avantajları aşağıdaki gibidir,

- ❖ Alıcılar, vadeli mal alma avantajı elde eder.
- ❖ Satıcı firma factoring işletmesine alacaklarını temlik ettiğinde elde ettiği tahsil imkanı ile fiyata yüklenen vade farkı azaltılabilir.
- ❖ Yurt dışından mal almak isteyen alıcı için diğer ülkelerin hukuki düzenlemeleri, kullanılan dil gibi farklılıklar muhabir faktor tarafından çözülmektedir.²⁸

Belirtildiği üzere alıcılar factoring sözleşmesinde belirleyici değildir. Bir başka ifadeyle, alıcılar sadece kendisine iletilen bilgilere uymakla yükümlü olan taraftır.

Factoring işleminin muhabir firma açısından avantajı ise, yurtdışından ödemeleri tahsil ederek yurt içindeki faktor kuruluşu gönderen muhabir, bu tahsilat hizmetinin kaynaklı komisyon geliri elde eder.

2.9.FAKTORİNG İŞLEMİNİN DEZAVANTAJLARI

Factoring işleminin faktor açısından dezavantajları aşağıdaki gibidir,

- ❖ Factoring işletmesi, işlemler kapsamında birden fazla sektörü müşterileri için araştırmak durumunda kalmaktadır. Dolayısıyla zaman ve analiz maliyeti ortaya çıkmaktadır.
- ❖ Faktoring işletmesinin komisyonu alacağın riskine karşı yeterli gelmeyebilir.

---

²⁸ Toroslu, ss.140.

- ❖ Alacak hakkının satın alınmasında faktoring işletmesi, kredilendirmenin yanı sıra müşterilerinin kredi değerliliğini saptama ve risk üstlenme hizmetlerini de yerine getirdiğinden, bu şekilde sağlanan fonların maliyeti, senet iskontosu ve senet karşılığı avans işlemlerine kıyasla daha yüksek olmaktadır. Her bir müşteriye yapılan satışların tutarı küçük ve fatura sayısı yüksek ise, maliyet daha da artmaktadır.²⁹
- ❖ Uluslararası faktoring işlemlerinde muhabir faktor seçimi önem arz etmektedir. Muhabir faktorun gerekli aksiyonları alamaması yada alacakların tahsilat ve takibinde alacak haklarının korunması için gerekli girişimlerde bulunmaması riski arttırmakla sonuçlanacaktır.

Faktoring işleminin satıcı açısından dezavantajları aşağıdaki gibidir,

- ❖ Faktor kuruluş ön ödeme kapsamında finansman faizine ilave olarak komisyon kesintisi de alması satıcı firma açısından maliyeti yükseltici bir unsur olarak kabul edilmektedir.
- ❖ Faktoring işletmesi faktoring sözleşmesine dayanarak işletmenin tüm hesaplarına erişebilme hakkına sahip olur. Gizlilik açısından satıcı firma bu durumu sakıncalı bulmaktadır.
- ❖ Sektörde faktoring işlemlerinin mahiyetlerini tam olarak bilmeyen işletmeler, satıcı işletmelerin alacaklarını faktoring işletmesine devretmesi adeta işletmenin finansal açıdan sıkıntılı olduğunu düşündürüp vadeli mal satışlarında riskli durumda olduğunu düşünebilir.

---

²⁹ İsa Ölmez, *Türkiye’de Faktoring Ve Faktoring İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi*, İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Muhasebe Denetimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, 2012, ss. 51-52.

2.10.FAKTORİNG İŞLEMİNİN DİĞER FİNANSAL TEKNİKLER İLE KARŞILAŞTIRILMASI

2.10.1. Senet Karşılığı Kredi ile Karşılaştırma

Firmaların, vadeli mal/hizmet satışları nedeniyle elde ettikleri senet ve bonoları, daha likit bir değer olan nakde dönüştürebilmek amacıyla, talep ettikleri bu kredi türünde, teminat olarak alınan bono ve /veya senetlere belirli bir marj uygulanmak suretiyle, teminatın belli bir oranına kadar nakit ödeme şeklinde sağlanan krediye “Senet Karşılığı Kredi” denilmektedir.³⁰ Açıklandığı üzere senet karşılığı kredi, vadesi gelmemiş senet ve bonoların bankaya rehni karşılığında kullandırılan kredilerdir. Söz konusu kredi şeklinde faiz dönem sonunda ödenmektedir.

Senet karşılığı krediler işleminde sadece belli bir limit karşılığında kredi verilme hizmetinden başka bir hizmet bulunmazken, faktoring işlemlerinde müşterilere sadece finansal hizmet değil muhasebe hesapları/ kayıtları için ilave hizmet verilmesi, piyasa istihbaratlarının yapılması ve yönetim alanında da hizmet verilmesi söz konusudur.

Factoring işlemi “rücu edilemez” olarak yapıldıysa eğer faktoring işletmesi temlik aldığı alacağa istinaden alacakların tahsili ve riskini de üstlenmiş demektir. Buna karşılık senet karşılığı kredi de kullanılan senetlerin tahsili ve takibi hususunda krediyi kullanan sorumlu tutulmaktadır. Söz konusu senetlerin vadesinde ödenmediği durumlarda ise rücu hakkı finans kurumunda saklı tutulmuştur.

---

³⁰ Ölmez, ss. 52.

2.10.2. Senet İskonto ve İştirası ile Karşılaştırma

İskonto ve iştirası kredileri vadesi gelmemiş bir senedin vadesine kadar olan günlere ait faiz ve diğer masrafları düşülerek vadesinde tahsil edilmek üzere banka tarafından satın alınması şeklinde uygulanan kredi türüdür. Bahsi geçen senetlerin borçlu ve alacaklısı aynı ilde ise senet iskontosundan, farklı ilde ise senet iştirasından söz edilir.

Her iki finansman yönteminde de vadeden önce peşin ödeme yapılmamaktadır. İskonto işlemine tabi tutulan senedin vadesinde ödenmemesi durumunda banka senedi protesto ettirerek keşideci veya cirantalara karşı yasal işlemlere başvurma hakkına sahiptir. Bu noktadan hareketle, senedin vadesinde ödenmeme riski kredi müşterisinin üzerindedir. Oysa rücu edilemez faktoring işleminde faktörün satıcıya başvuru hakkı yoktur.³¹ Belirtildiği üzere, alacaklar faktoring işletmesine önceden devredilebilir. Buna karşılık iskonto işleminde ise senet cirosunda yer alan tüm şekil ve şartlara her bir senet için yerine getirilmesi zorunludur.

Bu çerçevede, iskonto yüzdesi iskonto işlemlerinde satıcının itibarına göre belirlenirken faktoring işlemleri kapsamında ön ödemelerin bununla alakası bulunmamaktadır. Burda esas olan borçlunun güvenilirliğidir.

2.10.3. Temlik Kredisi ile Karşılaştırma

Temlik kredisi, işletmenin mevcut veya gelecekte doğacak olan alacaklarının bir kısmını veya tamamını teminat amacıyla bankaya temlik ederek kredi ihtiyacını karşılamasıdır. Temlik kredisinin faktoring sözleşmelerinde olduğu gibi müşterinin işletmesiyle ilgili bütün alacaklarını kapsamasını ve temlikin, önceden toptan temlik şeklinde yapılması mümkündür. Bununla beraber temlik kredisi, faktoring işlemine göre önemli farklılıklar göstermektedir. Bu farklılıklar aşağıdaki gibidir;

- Gerçek faktoringde alacaklar teminat aracılığı ile temlik edilmekte, faktoring şirketi ise borçlunun borcunu ödememesi riskini üstlenmektedir. Oysa temlik kredisinde alacaklar teminat için temlik edilmektedir ve alacağın tahsil

---

³¹ Toroslu, ss.141.

edilmesinden doğan risk, alacaklarını temlik ederek kredi alan işletmelerin üzerinde kalmaktadır.

- Faktoringin temel unsuru olan hizmet edimleri temlik kredisinde mevcut değildir.
- Temlik kredisinde faktoringin aksine banka borçlunun ödememesinin riskini üstlenmediği için, açılacak kredinin limitini belirlemede borçlunun ödeme gücü değil, krediyi kullanan işletmenin ödeme gücü dikkate alınmalıdır.³² Temlik kredilerinde hizmet edimlerine yer verilmemesi faktoring işlemleri ile ayrılmalarında büyük bir unsurdur. Çünkü faktoring işlemlerinin her bir çeşidinin içinde hizmet fonksiyonu yer almaktadır.

2.10.4. Forfaiting ile Karşılaştırma

Forfaiting, kredili mal ve hizmet ihracatından doğan ve gelecekte tahsil edilecek, orta vadeli bir alacağın, vadeden önce satılarak, tahsil edilmesi işlemidir. Alacağın satıcısına “forfaitist” ve satın alan kuruma ise “forfaiteer” denir. Forfaiting işlemi genellikle yatırım malları kapsamında yapılmakta iken gün geçtikçe bu alan tüketim malları, servis ve kira kontratlarında da görülmektedir.

Forfaiting işlemi her türlü senetli ve senetsiz alacak için uygulanabilir. Fakat günümüzde piyasada görülen forfaiting işlemleri arasında bono ve poliçe ile temsil edilen alacaklar için kullanıldığını görmekteyiz. Forfaiting ve faktoring işleminin arasındaki farklar;

- Faktoring işlemlerinde vade maksimum 180 gün iken forfaiting işlemlerinde vade 6 ay ile 10 yıl arasındadır.
- Faktoring işlemine genellikle tüketim mallarının ihracatında kullanılırken forfaiting ağırlıklı olarak yatırım mallarının finansmanında kullanılır.
- Faktoring her türlü para cinsinden gerçekleştirilebilirken forfaiting işlemi konvertibl para birimi üzerinden gerçekleştirilir.
- Faktoringte ticari riskin karşılanabilmesi için ihracatçı komisyon öderken, forfaiting’de ihracatçı komisyon ödemez. Alıcı tarafından komisyon ödenmektedir.

---

³² Arif Kocaman, *Faktoring (Genel Alacak Devir Ve Satımı İşlemi)*, Türkiye Bankalar Birliği Yayını, İstanbul, 1994, ss. 29-30.

- Forfaiting işleminde, forfaiter tarafından politik risk, transfer riski ve ödenmeme riski gayri kabilirücu olarak üstlenilmektedir. Faktoring işlemlerinde ise faktor, politik risk dışındaki bütün riskleri üstlenmektedir.
- Faktoringde fatura karşılığında işlem yapılırken, forfaitingde poliçe, bono veya vadeli akreditif üzerinden işlem yapılmaktadır.
- Faktoringde ikincil piyasa işlemleri söz konusu olmaz iken forfaiting işlemlerinde poliçe ve bonolar ikincil piyasalar da işlem görebilmektedir.
- Forfaiting ile faktoring arasındaki diğer fark forfaitingin genellikle uluslararası işlemlerde uygulanırken faktoring hem ulusal hem de uluslararası işlemlerde uygulanmaktadır.

2.10.5. Kredi Sigortası ile Karşılaştırma

Kredi Sigortası, sigortalıya kredili satışların ödenme garantisini veren bir sigorta türüdür. Kredi sigortası ile alacağın tümü değil belli bir yüzdesi garanti altına alınmaktadır.³³ Bu sigorta, bankaya temlik edilen alacakların kredi alan tarafından sigorta edilmesine dayanır. Bu tür sigortalarda alacağın tamamı değil sadece belli bir yüzdesi garanti altına alınmakta geriye kalan risk, ithalatçıya yüklenmektedir. Faktoring işleminde ise ihracatçıya %100 tahsilat garantisi vermektedir.

2.10.6. İkrazat İşlemleri ile Karşılaştırma

İkrazatçılık, bir ivaz karşılığı veya ipotek almak suretiyle, ödünç para verme ve/veya bu işleme aracılık edilmesine denmektedir. İkrazatçılık, gerçek kişiler tarafından yapılır. Buna karşılık faktoring işlemleri anonim şirket olarak kurulmuş tüzel kişiler tarafından yapılabilir.

---

³³ Toroslu, ss. 147.

Diğer yandan, hem faktoring işletmeleri hem de ikrazatçılar mevduat adı altında ivaz karşılığı para toplayamazlar. İkrazatçıların ve faktoring işletmelerinin müşterileri ile yapacakları tüm ödünç para verme işlemleri için yazılı sözleşme yapmaları gerekmektedir.

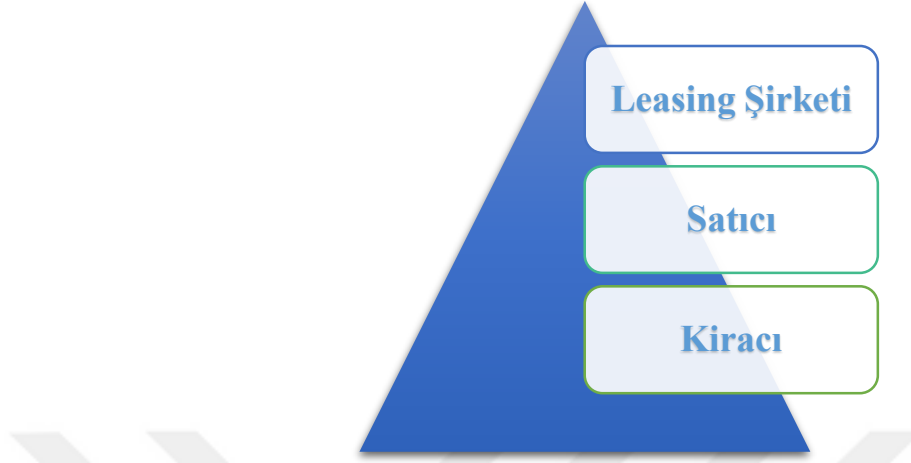
İkrazatçılar, doğrudan yaptıkları veya aracılık ettikleri her bir ödünç para verme işlemi için yasal defter de işlemi tutmakla yükümlüdür. Bu çerçevede vade, faiz oranı ve varsa teminatlarıyla kaydedileceği ve noterce tasdik edilmiş özel bir defter tutmak zorunda iken faktoring işletmelerinin böyle bir zorunluluğu bulunmamaktadır.

2.10.7. Leasing ile Karşılaştırma

Leasing, kiracının, kiralayanın talebi üzerine üçüncü kişiden satın aldığı veya başka şekilde temin ettiği malın kullanım hakkını, belirlenen süre zarfında, her türlü faydayı sağlamak üzere belli bir bedel karşılığında kiracıya bırakılmasını ön gören sözleşmedir. Leasing işleminde leasing şirketi, satıcı (malın satın alındığı kişi ya da kuruluş), kiracı (leasing firmasından malı kiralayan kişi ya da kuruluş) olmak üzere üç taraf bulunmaktadır. Kiracı isterse sembolik bedel karşılığında malın mülkiyetini alabilir. 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanunu'na göre leasing işlemlerini leasing şirketleri, katılım bankaları, yatırım ve kalkınma bankaları yapabilmektedir.³⁴ Belirtildiği üzere, kiralanan bir malın kullanımı belirli bir kira karşılığında, belirli bir süre için kiracıya bırakılmaktadır.

---

³⁴ Ölmez, ss. 54-56.

Şekil 2.10 Leasing İşleminin Tarafları

Söz konusu yöntemde ihracatçı kambiyo riski ve ödememe riskinden korunmaktadır. Diğer yandan kiracı şirket ise taksitle ödeme kolaylığından yararlanarak malın sahibi olmaktadır.

Leasing işlemi, uzun vadeli bir finansman yöntemi iken faktoring işlemi, ticari alacakların faktore devamlı olarak devrini içeren yatırım, tüketim ve hizmet sektörünün finansmanında kullanılacak kısa vadeli finansman türüdür.

2.10.8. Akreditif ile Karşılaştırma

Akreditif, alıcının bankasına verdiği talimata dayanarak o bankanın yabancı ülkedeki muhabiri aracılığı ile lehbara, belirlenen vesaikin saptanan süre içinde ibrazı karşılığında tarif edilen şekilde ödeme yapılacağına dair verdiği yazılı bir taahhüttür. Akreditifte amir (ithalatçı firma), amir banka (akreditif açan banka), lehdar (satıcı firma) ihbar/teyit eden banka olmak üzere en az dört taraf bulunmaktadır.³⁵ Faktoringin alternatifi olabilecek akreditif türleri; vadeli ve kabul kredili akreditif türleridir.

Bir akreditif işleminin açılabilmesi için bu kapsamda ithalatçının bankaya teminat vermesi ve buna ilaveten akreditif masraflarını ve komisyonlarını ödemiş olmalıdır. Faktoring

---

³⁵ Ölmez, ss. 60.

işlemlerinde ise ihracatçı, yapacağı yüklemeler için faktörden ödenmeme riskinin karşılanmasını istemektedir. Burada yer alan maliyete ise ihracatçı katlanır.

2.11.FAKTORİNG TARİHÇESİ

“Factoring” terimi latince kökenli olup “facere” fiilinden türemiştir. Söz konusu fiil, icra etmek anlamına gelmektedir. Bu noktadan hareketle factoring terimini, “bir kişinin başka biri için birşey ifa etmesi ve/veya icra etmesi” olarak tanımlayabiliriz.

Factoring hizmetinin tarihçesine baktığımızda köklerinin çok eski çağlara kadar uzanan bir iktisadi olay olduğunu görmekteyiz. Factoring’ın ilk uygulamaları MÖ 18. Yüzyılda Fenikeliler’de görülmektedir. Fenikeliler Akdeniz bölgesinde çok sayıda ticari acenteler kurmuşlardır. Fenikeli faktorlerin başlıca işlevleri ise zengin tüccarların mamüllerini satmak ve tüccar ile alıcılara çeşitli hizmetler sunmak olmuştur.³⁶ Bu dönemde yer alan faktorler malları komisyon karşılığı alıp satmakla uğraşmakla beraber alacakları müşterilerden satın almayı yalnızca garanti taahhüdü vermektedir.

Ortaçağ dönemine bakıldığında ise faktorlerin hem işlev hem de önem anlamında değişiklik gösterdikleri görülmektedir. 1300’lü yıllarda ise İngiltere’de yün endüstrisindeki bazı kişi ve kuruluşların mallarını konsinye olarak ihraç ettiklerinde alıcıların ödeme yapması noktasında garanti vermeleri ile ortaya çıkmıştır.³⁷ Alacakların, alıcıların ödeme yapacaklarını garanti eden kuruluşlara belli bir bedel karşılığında devretmeleri bu dönemde ortaya çıkan önemli değişikliklerin en büyük göstergesidir.

15. yüzyılda ise İngiliz, Fransız ve İspanyol sömürgeciliğinin gelişmesi ile ticari acenteler halinde faaliyet gösteren faktorlerin, ürünlerin hasadı, depolanması, satışı, nakliyesi ve dağıtım görevlerini de üstlenmesi gibi daha kapsamlı görevleri üstlendiği görülmektedir.

---

³⁶ Tomanbay, ss. 185.

³⁷ Taner Sarısoy, *Tüm Yönleriyle Franchising , Forfaiting Factoring Leasing İşlemleri Vergi ve Muhasebe Uygulamaları Rehberi*, Maliye ve Hukuk Yayınları, 2011, ss. 113 -118.

17. yüzyıla kadar olan sürede ise faktörün mallarını pazarlamasını ve tahsilatını yaparao bedelini üreticisine ödediği bir ticari faaliyeti görmekteyiz.³⁸ Bu dönem “Koloni Türü Faktoring” olarak anılmakla beraber faktoring sektörünün birinci dönemi olarak kabul edilmektedir. Bahsi geçen dönemde ulaşımın ve iletişim ağlarının yeterince gelişmemiş olması sebebiyle üretim yapanlar güvenilir bir faktor arayışında olması faktorlerin bahsi geçen imalatçıların mallarının satışını gerçekleştirmesini sağlamış ve bedelinin tahsilatı yapabilmışlerdir.

17. ve 18. yüzyıllarda ise Hollanda gelişmiş finans gücü ile en büyük faktörlere sahipti. 1830'larda faktoring Amerika'nın tekstil ithalatında yeniden ortaya çıkmıştır. Belirtilen dönemde Amerika'da bazı faktoring şirketleri İngiltere'nin bazı tekstil atölyelerini temsil ederek, mallarını satmış ve fatura tutarlarını alıcılardan tahsil ederek atölye sahiplerine aktarmışlardır.³⁹ Tekstil endüstrisinin gelişmesi faktoring faaliyetlerinin de bu alanda yoğunlaşmasına sebep olmuştur.

Factoring Sektörünün ikinci dönemi ise “Eski Tür Faktoring ve/veya Tam Servis Faktoring” olarak adlandırılmaktadır. 19. Yüzyılın sonlarına doğru üreticilerin ürünlerini kendi pazarlama imkanları ile satmaya başlaması ve bu konuda gösterdikleri başarı faktorlerin temsilcilik yöntemi ile yaptığı hizmetin etkisinin kaybına yol açmıştır. Bu sebeple 1830 ve 1930 yılları arasında Amerika'da ve özellikle New York'ta bir çok faktor kuruluşu yeni bir uygulama yapmaya başlamıştır. Söz konusu uygulama; factoringin bu döneminde rücu edilemez temlikler ile ön ödeme yapılarak finansman, ödememe riskinin üstlenilmesi ile teminat ve müşteri hesaplarının tutulması ile hizmet fonksiyonlarının müşteriye sunulmasıdır.⁴⁰

Factoring işlemlerine ilişkin ilk yasa olan Factors Act 1823 yılında İngiltere'de yürürlüğe girmiştir. Bankalardan bağımsız ilk faktoring şirketi 1904 yılında kurulmuştur. Şirket borcun ödenmemesi halinde satıcıya müracaat etmek istediğini de bildirmiştir.

---

³⁸ Aykut Öncel *„Başlangıcından Bu Yana Faktoring Sisteminin Evrimi*, İstanbul Sanayi Odası Dergisi, Sayı 303, 1991, ss. 47 -48.

³⁹ Sağlam ve Yolcu, ss. 6.

⁴⁰ Toroslu, ss. 167.

Böylelikle ödemeyi bundan böyle factore yapmaları konusunda uyarma uygulaması başlamıştır.⁴¹ 1830’lu yıllara kadar geçen süre içerisinde bildirimli faktoring işleminin alt yapısının temelleri atılmış olmaktadır.

Yukarıda belirtilen izahatlar ışığında, belirtilen dönem içerisinde “Delcredere Factors” adı verilen müşterilerin faktörlerden henüz satışı gerçekleşmemiş ve depolarında bulunan mallar için avans talep etmesiyle faktörün kredi riskini üstlenmesi ve buna ilişkin komisyon talep etmesi anlamına gelen yeni bir anlayış ortaya çıkmıştır. Söz konusu komisyona ve yapılan anlaşmaya “delcredere” adı verilmiştir. Faktoring firmalarının ikinci hizmeti de ortaya çıkmış olmaktadır : Finansman ve Tahsilat

Factoring sektörünün üçüncü dönemini incelediğimizde; 1929 dünya buhranı ile ticari kredilere olan talebin azalması bankaların kredi stoklarının artmasına ve bankaların tüketicileri finanse eden kuruluşları örnek alarak tüketici finansmanı ve taksitli satış finansmanı yapan şirketleri örnek alarak “Factoring Bankacılığı”na başlamalarına neden olduğunu görmekteyiz.⁴² Ekonomide yaşanan kriz alacak hesaplarının temlik edilmesinin finansman işlemlerinde kullanılması ile faktörler aslında ileri teknikleri uygulayan bankacı kimliğini de almasına sebebiyet vermiştir.

Bununla beraber 19. Yüzyılın sonlarında Amerika’da ulusal sanayiye koruma amacıyla önlemler alındığı görülmektedir. 1890 yılında Mc. Kinley Gümrük Tarifesi ile ilk gümrük yasaları yayınlanmış ve ithalat azaltılmaya başlamıştır.⁴³ Özellikle tekstilde dış alım gümrük vergisi arttırılmıştır. Böylece satış işlevlerini yitiren faktörler yeni iş alanlarına yönelmeye başlamıştır. Amerika’nın koruma önlemleri ile sanayisi büyük bir hızla gelişmiş ve tekstil sektöründe önemli bir ivme kazanmıştır. Faktörler alacak temliki ile üreticilere finansman sağlamaya ve ödememe riskini üstlenmesi ile beraber garanti hizmetini de bu dönemde

---

⁴¹ Cahit Koca, *Finans Yönetimi: Facotring, Leasing ve Forfaiting*, Etap Yayınevi, İstanbul, 2010, ss. 186-190.

⁴² Sağlam ve Yolcu, ss. 7.

⁴³ Zehra İnal *Factoring Uygulamaları ve İşletmelerin Finansal Yapılarına Etkisi*, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Yüksek Lisans Tezi, Malatya, 2006, ss. 44.

sunmaya başlamıştır. Bu sebeple üçüncü dönem faktoring hizmetinin gelişimine bakıldığında Modern Faktoring anlayışının oluştuğu dönem olarak kabul edilmektedir.

1929 ekonomik bunalımı, birinci ve ikinci dünya savaşları sebebiyle faktoring sektörü 1940'lı yılların sonuna kadar yeterli gelişmeyi sağlayamamış olup ancak ikinci dünya savaşı sonrasında yeniden yapılandırılmaya başlamıştır. Bugün dünyada dış ticaretin finansmanında yaygın olarak kullanılan faktoring, 1968 yılında Factors Chain International (FCI)'nin kurulması ile bugünkü şekli ile kullanılmaya başlanmıştır.

1973 petrol krizi sonrası, güçleşen ekonomik koşulların altında birçok firma satışlarını artırma gayesi ile faktoring yöntemine başvurmuşlardır. Artan talep doğrultusunda Avrupa Topluluğu 1987 yılında "Avrupa Faktoring Federasyonu" nun temelini atarken 1988 yılında Almanya, İtalya, Fransa, İngiltere ve Belçika ise "Europa Faktoring" adında bir birlik oluşturmuşlardır.⁴⁴ 1970'li yıllardan itibaren birçok şirket satış imkanlarını genişletme çabaları faktoring sektörünün büyümesi ile sonuçlanmıştır.

2.11.1. Dünyada Faktoring'in Gelişimi

İlk oluşumu eski çağlara kadar dayanmakla birlikte faktoring işleminin çağdaş anlamda kullanımına ABD'de 1920'li yıllarda başlanmış, 1970'li yılları takiben giderek yaygınlaşmıştır. Günümüzde ABD ve Avrupa ülkelerinde geniş çapta uygulanan faktoring tekniği, gelişmekte olan ülkelerde de giderek kullanılmaya başlanmıştır.

Birçok ülkede 1950'li yıllardan beri modern anlamda hizmet veren faktoring kuruluşlarının önemli bir kısmı büyük banka ve finans kuruluşlarının katılımıyla kurulmuştur. Avrupa ülkelerinde, faktoring ve leasing uygulamalarına yaklaşık kırk yıl öncesinde başlanmasına rağmen, bazı finans çevreleri, faktoringi leasinge kıyasla yeterince tanınmadığını ileri sürmektedirler. Nitekim, Avrupa ülkelerinin çoğunda faktoring işlemlerine ilişkin ayrı yasalar yapılmasına gerek duyulmamıştır. Örneğin; bazı Avrupa ülkelerinde (İtalya, İspanya ve İsveç) bu konuda yasal düzenlemeler mevcut değilken, bazı

---

⁴⁴ Koca, ss. 187.

Avrupa ülkelerinde ise (Almanya ve Fransa) yasal düzenlemeler mevcut bulunmaktadır.⁴⁵ Faktoring işlemleri kapsamında ilk önce bankaların içinde ayrı bir departman olarak kurulmuş bir yapı, zaman geçtikçe ayrı bir şirketleşme yolunda ilerlemiştir.

Asya kıtasının faktoring işlemlerindeki payı, Avrupa'ya göre oldukça düşüktür. Bunun sebebi ise, Japonya'nın finansal yapısının faktoring işlem maliyetlerini arttırmasıdır. Buna rağmen Doğu Asya'da ki faktoring uygulamalarının merkezi Japonya'dır. Doğu Asya'da Japonya ile merkezi Amsterdam'da olan Factor Chain International üyesi şirketler bulunmaktadır.⁴⁶ Faktoring işlem hacimleri açısından en büyük paya Avrupa bölgesi sahiptir.

Uluslararası faktoring işlem hacminde son yıllarda önemli artışlar gözükmektedir. Aşağıda belirtilen tablo da 2016 yılına ilişkin bölgelere göre ayrılan faktoring işlem hacimlerine yer verilmiştir;

Tablo 2.11.1.1 2016 yılı Bölgelere Göre Faktoring İşlem Hacimleri⁴⁷

Bölgeler	Ulusal Hacim	Uluslararası Hacim	Toplam
Avrupa	1.263.692	293.302	1.556.994
Amerika	174.825	19.349	194.174
Afrika	16.775	311	17.086
Asya	345.771	217.218	562.988
Okyanusya	41.751	10	41.761
Toplam*	1.842.814	530.189	2.373.003

* (Tutarlar, Milyon Euro (€) olarak gösterilmiştir.)

Aşağıda belirtilen tablolar nezdinde 2016 yılına ilişkin bölgeler ve bölgelerin ülke bazında detaylandırılan faktoring işlem hacimlerine yer verilmiştir;

⁴⁵ Erkut Onursal, *Dış Ticaret Finansmanında Factoring Ve Factoringin Hukuki Çerçevesi*, Dış Ticaret Dergisi, sayı :22, 2001, ss. 10-12.

⁴⁶ İhsan İşler, *Türkiye'de Finans Sektöründe Leasing, Faktoring, Forfaiting İşlemleri Ve Hukuki İşlemleri*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum ,2003, ss. 46-49.

⁴⁷ WEB_4 (2016) , *Factors Chain International's Web Site* , <https://fci.nl/en/about-factoring/statistics>, Erişim Tarihi : 07.09.2016

Tablo 2.11.1.2: 2016 yılı Avrupa Bölgesi Faktoring İşlem Hacimleri⁴⁸

Ülkeler	Ulusal Hacim	Uluslararası Hacim	Toplam
Avusturya	12.754	5.510	18.264
Beyaz Rusya	130	190	320
Belçika	35.881	25.288	61.169
Bulgaristan	1.456	364	1.820
Hırvatistan	2.787	98	2.885
Kıbrıs	2.400	14	2.414
Çek Cumhuriyeti	3.392	1.672	5.064
Danimarka	6.596	6.010	12.606
Estonya	1.729	281	2.010
Finlandiya	18.000	5.095	23.095
Fransa	180.745	67.448	248.193
Almanya	149.401	59.600	209.001
Yunanistan	10.919	1.950	12.869

⁴⁸ WEB_4 (2016) , *Factors Chain International's Web Site* , <https://fci.nl/en/about-factoring/statistics>, Erişim Tarihi : 07.09.2016

Macaristan	3.455	324	3.779
İrlanda	24.419	1.559	25.978
İtalya	148.448	42.040	190.488
Letonya	651	216	867
Litvanya	1.450	1.700	3.150
Lüksemburg	331	8	339
Malta	70	205	275
Moldovya	10	7	17
Hollanda	56.098	9.600	65.698
Norveç	15.919	2.557	18.476
Polonya	27.868	7.152	35.020
Portekiz	19.921	3.000	22.921
Romanya	2.903	748	3.651
Rusya	23.086	246	23.332
Sibistan	400	45	445
Slovakya	621	415	1.036

Slovenya	202	127	329
İspanya	98.798	16.422	115.220
İsveç	25.296	782	26.078
İsviçre	3.760	72	3.832
Türkiye	31.414	7.896	39.310
Ukrayna	432	10	442
İngiltere	351.950	24.651	376.601
Avrupa Toplam*	1.263.692	293.302	1.556.994

* (Tutarlar, Milyon Euro (€) olarak gösterilmiştir.)

Tablo 2.11.1.3 2016 yılı Amerika Bölgesi Faktoring İşlem Hacimleri⁴⁹

Ülkeler	Ulusal Hacim	Uluslararası Hacim	Toplam
Arjantin	1.519	32	1.551
Bolivya	27	17	44
Brezilya	28.868	97	28.965
Kanada	3.598	1.932	5.530
Karayipler	45	-	45
Şili	21.300	1.000	22.300
Kolombiya	9.968	365	10.333
Kostarika	2.709	1	2.710

⁴⁹ WEB_4 (2016) , *Factors Chain International's Web Site* , <https://fci.nl/en/about-factoring/statistics>, Erişim Tarihi : 07.09.2016

Honduras	7	15	22
Meksika	18.904	387	19.291
Peru	7.798	495	8.293
Amerika Birleşik Devletleri	80.000	15.000	95.000
Uruguay	82	8	90
Amerika Toplam*	174.825	19.349	194.174

* (Tutarlar, Milyon Euro (€) olarak gösterilmiştir.)

Tablo 2.11.1.4 2016 yılı Afrika Bölgesi Faktoring İşlem Hacimleri⁵⁰

Ülkeler	Ulusal Hacim	Uluslararası Hacim	Toplam
Mısır	452	85	537
Kenya	193	22	215
Morityus	225	10	235
Fas	2.603	105	2.708
Güney Afrika	12.965	72	13.037
Tunus	337	17	354
Afrika Toplam *	16.775	311	17.086

* (Tutarlar, Milyon Euro (€) olarak gösterilmiştir.)

⁵⁰ WEB_4 (2016) , *Factors Chain International's Web Site* , <https://fci.nl/en/about-factoring/statistics> , Erişim Tarihi : 07.09.2016

Tablo 2.11.1.5 2016 yılı Afrika Bölgesi Faktoring İşlem Hacimleri⁵¹

Ülkeler	Ulusal Hacim	Uluslararası Hacim	Toplam
Ermenistan	55	20	75
Azerbeycan	13	-	13
Çin	226.600	126.279	352.879
Gürcistan	13	1	14
Hong Kong	7.703	25.722	33.425
Hınsdistan	2.500	1.200	3.700
Endonezya	680	2	682
İsrail	1.833	275	2.108
Japonya	53.129	1.055	54.184
Kazakistan	106		106
Kore	7.790	5.304	13.094
Lübnan	400	108	508
Malezya	100	230	330
Katar	62	-	62
Singapur	22.200	16.700	38.900
Sri Lanka	100	16	116
Tayvan	13.410	39.283	52.693
Tayland	4.367	48	4.414
Birleşik Arap Emirliği	4.660	690	5.350
Vietnam	50	285	335
Asya Toplam*	345.771	217.218	562.988

* (Tutarlar, Milyon Euro (€) olarak gösterilmiştir.)

⁵¹ WEB_4 (2016) , *Factors Chain International's Web Site* , <https://fci.nl/en/about-factoring/statistics>, Erişim Tarihi : 07.09.2016

Tablo 2.11.1.6 2016 yılı Okyanusya Bölgesi Faktoring İşlem Hacimleri⁵²

Ülkeler	Ulusal Hacim	Uluslararası Hacim	Toplam
Avustralya	41.751	10	41.761
Okyanusya Toplam*	41.751	10	41.761

* (Tutarlar, Milyon Euro (€) olarak gösterilmiştir.)

Yapılan izahatlar ışığında; bölgelere göre ayrılan faktoring işlem hacimlerinde yer alan tutarlar baz alındığında Avrupa bölgesi önde gelirken, en az işlem hacmine sahip bölge ise Afrika olmaktadır. Bölgelerin detaylarına baktığımızda Avrupa bölgesinde yer alan ülkelerden işlem hacmi diğerlerine göre en yüksek olan ülke İngiltere iken en az işlem yapan ülke ise Moldovya'dır.

2.11.2. Türkiye’de Faktoring’in Gelişimi

Türkiye’de faktoring 24 Ocak 1980 Ekonomik İstikrar Kararlarından sonra uygulanmaya başlayan ekonomi politikaları çerçevesinde, ihracatın teşvik edilmesi ve ekonominin dışa açılma sürecinde kendini göstermiştir. Söz konusu kararlar sayesinde 1980 yılından itibaren ekonomide dışa açılma ve ihracata dayalı sanayileşme politikaları uygulanmaya başlanmış ve bunun sonucunda ihracatta önemli gelişmeler olmuştur. Bu gelişmeler çerçevesinde uluslararası finans tekniklerinden biri olan faktoring ülkemizde de uygulama alanı bulmaya başlamıştır. Türkiye’de faktoring uygulamaları mali sektörün en dinamik unsuru olan bankalar tarafından başlatılmıştır. Bunun nedeni bankaların sektördeki tecrübeleri, piyasa ve müşteriler hakkında oluşturdukları bilgi, veri tabanının genişliği ve müşteri ile organik ilişki kurabilmeleridir.⁵³ Türkiye’de 1980’li yıllarda başlayan faktoring sektörü bankacılık işlemlerinin yan ürünü olarak piyasaya sürülmüş olup, kısa bir süre içerisinde çok büyük bir hızla büyümüştür.

⁵² WEB_4 (2016) , *Factors Chain International’s Web Site* , <https://fci.nl/en/about-factoring/statistics>, Erişim Tarihi : 07.09.2016

⁵³ Toroslu, ss. 187.

Factoring kavramı finans tekniği olarak ülkemiz mali mevzuatına ilk kez 5/4/1983 tarih ve 2810 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak Bakanlar Kurulu'nca 30/9/1983 tarihinde kararlaştırılmıştır. Söz konusu kararnamenin amacı “*Faizden para kazanmak için ödünç para verme işleriyle uğraşan gerçek ve tüzel kişilerin faaliyetlerinin düzenlenmesi ve denetlenmesidir*”⁵⁴ olarak belirtilmiştir. Buna ilaveten Factoring şirketleriyle ilgili hukuki çerçeve ilk olarak 27 Haziran 1994 tarihinde yürürlüğe giren 545 sayılı KHK ile belirlemiş olup ilgili kararname de “*Bu Kanun Hükmündeki Kararnamenin amacı, faiz veya her ne ad altında olursa olsun bir ivaz karşılığı veya ipotek almak suretiyle sürekli olarak ödünç para verme işleriyle uğraşan gerçek kişilerin ve finansman şirketleri ile factoring şirketlerinin faaliyetlerinin düzenlenmesi ve denetlenmesidir.*”⁵⁵ olarak amacı net olarak belirtilmiştir. Yapılan izahatlar ışığında belirtilen kanun hükmünde kararname ile factoring şirketleri mal ve hizmet satışlarından doğmuş ve/veya doğacak alacakları temellük ederek, tahsili üstlenen, bu alacaklara karşılık ödemelerde bulunarak finansman sağlayan şirketler olarak tanımlanmış ve bu şirketlere ilişkin Hazine Müsteşarlığı'na denetim ve düzenleme yetkisi verilmiştir. Bu çerçevede Hazine Müsteşarlığı, 21.12.1994 tarihinde yayınladığı “İkrazatçılık Faaliyetleri Hakkında Yönetmelik” in 6. Maddesi b fıkrasında “*Mevduat veya her ne ad altında olursa olsun bir ivaz karşılığı para toplayamazlar, ilan ve reklamlarında mevduat topladıkları*

---

⁵⁴ WEB_5 (2016), *90 ve 545 no'lu Kanun Hükmünde Kararnameleri*,

<http://www.google.com.tr/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0ahUKEwiXyaObr6DOAhXubZoKHZqcAOwQFggBMAA&url=http%3A%2F%2Fwww.mevzuat.gov.tr%2FMevzuatMetin%2F4.5.90.doc&usg=AFQjCNEXnmZqKjqlnIhxR2L3y16nQp1ig>, Erişim Tarihi : 07.09.2016

⁵⁵ WEB_5 (2016), *90 ve 545 no'lu Kanun Hükmünde Kararnameleri*,

<http://www.google.com.tr/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0ahUKEwiXyaObr6DOAhXubZoKHZqcAOwQFggBMAA&url=http%3A%2F%2Fwww.mevzuat.gov.tr%2FMevzuatMetin%2F4.5.90.doc&usg=AFQjCNEXnmZqKjqlnIhxR2L3y16nQp1ig> ve <http://www.basarmevzuat.com/dustur/khk/5/2499/a/khk90.htm> , Erişim Tarihi : 07.09.2016

izlenimi veren bir ifade kullanamazlar”⁵⁶ ibaresine yer vermiş olup böylece ikrazatçılık faaliyetleri ile faktoring faaliyetlerini net bir şekilde ayırmıştır.

Sözkonusu yönetmelikle mevcut faktoring şirketlerinden sermaye yapısı güçlü olanlar ve gerçek faktoring işlemi yapanların sistemde kalması amaçlanmış, faktoring işlemleri altında ikrazatçılık faaliyetleri yapanların sektörden dışarı çıkması sağlanmıştır.⁵⁷ Faktoring işlemlerinin ikrazatçılık faaliyetlerinden ayrılması ile faktoring işlemleri bağımsız olarak kurulan faktoring şirketleri tarafından yapılmaya başlamıştır. Daha önce bünyelerinde faktoring işlemlerini yapan bankalarda kendilerine bağlı iştirak şirketi niteliğinde faktoring şirketi kurarak 1990’lı yılların başında bünyelerinde sürdürdükleri faktoring faaliyetlerini bu şirketlere devretmişlerdir. Bu dönemde faktoring şirketleri bir dernek bünyesinde faaliyet göstermişler ve bunun sonucunda 18.10.1995 tarihinde “Faktoring Derneği” kurulmuştur.⁵⁸ Faktoring işletmeleri reel sektöre katkıda bulunarak kobilerin kayıtlı ekonomiye dahil edilmesi ve ekonomik döngünün daha verimli olması için çabalamaı amaç edinen faktoring derneği, faktoring işlemleri ile ilgili ortaya çıkabilecek muhtemel sorunların çözümleri için girişimlerde bulunmayı amaç edinmektedir. Buna karşılık Finansal Kiralama Faktoring ve Finansman Şirketleri Birliği’nin kurulması nedeniyle, 15 Kasım 2013 tarihinde yapılan Olağanüstü Genel Kurulunda oy birliğı ile feshedilme kararı almıştır.⁵⁹

---

⁵⁶ WEB_6, (1994)., *İkrazatçılık Faaliyetleri Hakkında Yönetmelik*, <http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Asp?MevzuatKod=7.5.4357&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch>, Erişim Tarihi : 07.09.2016

⁵⁷ Oğuz Demir , *Türkiye’de Faktoring Uygulaması Ve Mali Mevzuat Açısından Değerlendirilmesi* , Vergi Dünyası Dergisi, Sayı 193, 1997, ss. 16.

⁵⁸ Toroslu, ss. 190.

⁵⁹ WEB_7, (2013), <http://www.finansgundem.com/haber/factoring-derneği-kendisini-feshetti/400753> , Erişim Tarihi : 07.09.2016

Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Birliği 21.11.2012 tarih, 6361 no'lu Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu'nun ilgili maddelerine göre teşekkül eden, tüzel kişiliği haiz, kamu kurumu niteliğinde bir meslek kuruluşudur. Kurumsal yapısı itibariyle Türkiye ekonomisinin üretim, satış ve tüketim kanallarının üçünde de yer alan sektörler birliğinin çatı kuruluşudur.⁶⁰ Söz konusu kurum finansal kiralama, faktoring ve finansman sektörlerinin gelişmesine katkıda bulunmayı, bahsi geçen sektörlerin uluslararası platformda rekabet güçlerinin arttırılmasına yardımcı olmayı ve kendi alanlarında meslek standartları oluşturmayı ve gözetlemeyi amaçlamaktadır.

Faktoring işlem hacmi ülkemizde hızlı bir trend ile artış göstermektedir. 2015 yıl sonunda Bankacılık Denetleme ve Düzenleme Kurumu (BDDK) 'nın faaliyet iznine sahip olan 66 adet faktoring işletmesi bulunmakta iken 2016 yılının ilk çeyreğinde bu sayı 63 adete düşmektedir.

Tablo 2.11.1.7 2016 Yılı Bankacılık Denetleme Ve Düzenleme Kurumu (BDDK) 'nın Faaliyet İznine Sahip Olan Faktoring İşletmeleri⁶¹

Bankacılık Denetleme ve Düzenleme Kurumu (BDDK) 'nın Faaliyet İznine Sahip Olan Faktoring İşletmeleri					
1	ABC FAKTORİNG A.Ş.	22	DEVİR FAKTORİNG A.Ş.	43	MERT FİNANS FAKTORİNG HİZMETLERİ A.Ş.
2	ACAR FAKTORİNG A.Ş.	23	DOĞA FAKTORİNG A.Ş.	44	MNG FAKTORİNG A.Ş.
3	ACL FAKTORİNG A.Ş.	24	DOĞAN FAKTORİNG A.Ş.	45	OPTİMA FAKTORİNG A.Ş.
4	AK FAKTORİNG A.Ş.	25	EKO FAKTORİNG A.Ş.	46	PAMUK FAKTORİNG A.Ş.
5	AKDENİZ FAKTORİNG A.Ş.	26	EKSPÖ FAKTORİNG HİZMETLERİ A.Ş.	47	PARAFİNANS FAKTORİNG A.Ş.
6	AKIN FAKTORİNG A.Ş.	27	EREN FAKTORİNG A.Ş.	48	PRİME FAKTORİNG HİZMETLERİ A.Ş.
7	ANADOLU FAKTORİNG A.Ş.	28	FİBA FAKTORİNG A.Ş.	49	SARDES FAKTORİNG A.Ş.
8	ANALİZ FAKTORİNG A.Ş.	29	FİNANS FAKTORİNG A.Ş.	50	STRATEJİ FAKTORİNG A.Ş.
9	ARENA FAKTORİNG A.Ş.	30	GARANTİ FAKTORİNG A.Ş.	51	SÜMER FAKTORİNG A.Ş.

⁶⁰ WEB_8, (2016), <http://www.fkb.org.tr/hakimizda/kurulus-ve-statusu/>, Erişim Tarihi : 07.09.2016

⁶¹ WEB_9, (2016), <http://www.bddk.org.tr/WebSitesi/turkce/Kuruluslar/Faktoring/Faktoring.aspx> , Erişim Tarihi : 07.09.2016

10	ATAK FAKTORİNG A.Ş.	31	GLOBAL FAKTORİNG HİZMETLERİ A.Ş.	52	ŞEKER FAKTORİNG A.Ş.
11	ATILIM FAKTORİNG A.Ş.	32	GSD FAKTORİNG A.Ş.	53	ŞİRİNOĞLU FAKTORİNG A.Ş.
12	BAŞER FAKTORİNG A.Ş.	33	HALK FAKTORİNG A.Ş.	54	TAM FAKTORİNG A.Ş.
13	BAYRAMOĞLU FAKTORİNG A.Ş.	34	HUZUR FAKTORİNG A.Ş.	55	TEB FAKTORİNG A.Ş.
14	BERG FAKTORİNG HİZ. A.Ş.	35	ING FAKTORİNG A.Ş.	56	TUNA FAKTORİNG A.Ş.
15	C FAKTORİNG A.Ş.	36	İSTANBUL FAKTORİNG A.Ş.	57	ULUSAL FAKTORİNG A.Ş.
16	CREDITWEST FAKTORİNG A.Ş.	37	İŞ FAKTORİNG A.Ş.	58	VAKIF FAKTORİNG A.Ş.
17	ÇAĞDAŞ FAKTORİNG A.Ş.	38	KAPİTAL FAKTORİNG A.Ş.	59	VDF FAKTORİNG A.Ş.
18	ÇÖZÜM FAKTORİNG A.Ş.	39	KENT FAKTORİNG A.Ş.	60	YAPI KREDİ FAKTORİNG A.Ş.
19	DE LAGE LANDEN FAKTORİNG A.Ş.	40	KREDİ FİNANS FAKTORİNG HİZMETLERİ A.Ş.	61	YAŞAR FAKTORİNG A.Ş.
20	DENİZ FAKTORİNG A.Ş.	41	LİDER FAKTORİNG A.Ş.	62	YEDİTEPE FAKTORİNG A.Ş.
21	DESTEK FAKTORİNG A.Ş.	42	MERKEZ FAKTORİNG A.Ş.	63	ZORLU FAKTORİNG A.Ş.

Buna karşılık BDDK verileri göz önüne alındığında 2016 yılının ilk çeyreğinde faaliyet izni iptal edilen faktoring şirketleri 51 adete ulaşmıştır. Faaliyet izni iptal edilen şirket listesi aşağıdaki gibidir;

Tablo 2.11.1.8 Bankacılık Denetleme Ve Düzenleme Kurumu (BDDK) ‘Nin Faaliyet İznini İptal Ettiği Faktoring İşletmeleri⁶²

Bankacılık Denetleme ve Düzenleme Kurumu (BDDK) ‘nin Faaliyet İznini İptal Ettiği Faktoring İşletmeleri			
1	AKÇE FİNANS FAKTORİNG HİZMETLERİ A.Ş.	27	İLKE FAKTORİNG A.Ş.
2	ANA FAKTORİNG HİZMETLERİ A.Ş.	28	İVME FAKTORİNG HİZMETLERİ A.Ş.
3	AR FAKTORİNG FİNANSAL HİZMETLER A.Ş.	29	K FAKTORİNG A.Ş.
4	ARTI FİNANS FAKTORİNG HİZMETLERİ A.Ş.	30	KATAR FAKTORİNG A.Ş.
5	AS FAKTORİNG A.Ş.	31	KIBRIS İKTİSAT FAKTORİNG A.Ş.
6	AVRASYA FAKTORİNG HİZMETLERİ A.Ş.	32	KIZILKAPLAN FAKTORİNG FİNANS HİZMETLERİ A.Ş.
7	BATI FAKTORİNG HİZMETLERİ A.Ş.	33	KOÇ FAKTORİNG HİZMETLERİ A.Ş.
8	BAYINDIR FAKTORİNG HİZMETLERİ A.Ş.	34	KÖROĞLU FİNANS FAKTORİNG HİZMETLERİ A.Ş.
9	BEST FAKTORİNG A.Ş.	35	KREDİ ALTA FAKTORİNG A.Ş.
10	CE-SA FAKTORİNG A.Ş.	36	KURTULUŞ FAKTORİNG HİZMETLERİ A.Ş.
11	D FAKTORİNG A.Ş.	37	MAKRO FAKTORİNG A.Ş.
12	DEĞER FAKTORİNG A.Ş.	38	MET-AY FAKTORİNG A.Ş.
13	DEMİR FAKTORİNG A.Ş.	39	ORTAK FAKTORİNG A.Ş.
14	EDF FİNANS FAKTORİNG HİZMETLERİ A.Ş.	40	ÖZ FİNANS FACTORİNG HİZMETLERİ A.Ş.
15	ERA FİNANS FAKTORİNG HİZMETLERİ A.Ş.	41	PERA FAKTORİNG HİZMETLERİ A.Ş.
16	ERİŞİM FAKTORİNG A.Ş.	42	SAFİR FİNANS VE FACTORİNG A.Ş.
17	EURO FACTORİNG ALACAK ALIMCI A.Ş.	43	SARAY FAKTORİNG A.Ş.
18	FİRSİT FAKTORİNG A.Ş.	44	SERAY FAKTORİNG A.Ş.
19	FON FACTORİNG HİZMETLERİ A.Ş.	45	SÜZER FAKTORİNG A.Ş.
20	FORTİS FAKTORİNG A.Ş.	46	ŞARK FİNANS FAKTORİNG A.Ş.
21	GİRİŞİM FAKTORİNG A.Ş.	47	TASFİYE HALİNDE ADK FAKTORİNG FİNANS HİZMETLERİ A.Ş.
22	GİSAD FAKTORİNG A.Ş.	48	TREND FAKTORİNG A.Ş.

⁶² WEB_10, (2016), http://www.bddk.org.tr/WebSitesi/turkce/Kuruluslar/Factoring/Factoring_Iptal.aspx.
Erişim Tarihi : 07.09.2016

23	GOLD FAKTORİNG HİZMETLERİ A.Ş.	49	TURKİSH FAKTORİNG A.Ş.
24	GÜVEN FİNANS FAKTORİNG HİZMETLERİ A.Ş.	50	ULUS FAKTORİNG A.Ş.
25	HEDEF FİNANS FAKTORİNG HİZMETLERİ A.Ş.	51	ÜNİVERSAL FİNANS FAKTORİNG A.Ş.
26	HEPKON FAKTORİNG A.Ş.		

Factoring sektörünün temel bilanço büyüklüklerini incelediğimizde; toplam aktiflerin 2015 yılı sonunda bir önceki yıla göre %1 oranında büyümüş olmakla beraber factoring alacakları ise bilanço aktifinde en önemli kalemi oluşturmaktadır. 2015 yıl sonunda factoring alacakları toplam aktifin %94'ünü kapsamaktadır. Alacaklar kalemi ise 2015 yıl sonunda bir önceki yıl temel alındığında %1 oranında artış göstermiştir. Factoring sektörü temel bilanço büyüklükleri aşağıdaki gibidir;

Tablo 2.11.1.9 Factoring Sektörü Temel Bilanço Büyüklükleri⁶³

	2015 (% Değişim)*	2015 mio ₺	2014 mio ₺
<i>Factoring Alacakları</i>	1%	24.995	24.712
<i>Takipteki Factoring Alacakları</i>	31%	1.457	1.108
<i>Karşılıklar</i>	30%	1.172	900
<i>Bankalar</i>	-24%	325	425
<i>Toplam Aktif</i>	1%	26.716	26.410
<i>Alınan Krediler</i>	-2%	18.004	18.422
<i>İhraç Edilen Menkul Kıymetler</i>	13%	3.274	2.893
<i>Özkaynaklar</i>	5%	4.626	4.422
<i>Nazım Hesaplar</i>	236%	421.767	125.487

*2015 yılı değişimi bir önceki yıl baz alınarak değerlendirilmiştir.

⁶³ WEB_11, (2016),

http://www.fibafactoring.com.tr/files/pdf/2015_Fiba_Factoring_Faaliyet_Raporu.pdf, Erişim Tarihi : 07.09.2016

2015 yılında sektör net dönem karı %39'luk bir azalış ile 395 mio ₺ seviyesinde gerçekleşmiştir. Gelir kalemleri içinde en ağırlıklı olan kalem faktoring gelirleri %14 oranında büyümüştür. Faktoring faiz giderleri %23 oranında artmıştır, faaliyet giderleri ve karşılık sonrası net faaliyet gelirinde %38 azalış gözlemlenmiştir, en büyük etken şüpheli alacak giderlerinin %65 oranında artmasıdır. Faktoring dışı gelir ve giderlerde en önemli pay kambiyo karları ve türev işlem karlarıdır. Faktoring sektörü seçilmiş gelir tablosu büyüklükleri aşağıdaki gibidir;

Tablo 2.11.1.10 Faktoring Sektörü Gelir Tablosu Büyüklükleri⁶⁴

	2015 (% Değişim)	2015 mio ₺	2014 mio ₺
<i>Faktoring Gelirleri</i>	14%	3.669	3.228
<i>Faktoring Dışı Gelirler</i>	76%	3.702	2.108
<i>Mevduat Faiz Geliri</i>	-20%	15	19
<i>Faktoring Giderleri</i>	23%	2.061	1.676
<i>Faktoring Dışı Giderler</i>	96%	3.474	1.769
<i>Faaliyet Giderleri</i>	3%	799	778
<i>Şüpheli Alacak Karşılık Gideri</i>	65%	522	316
<i>Vergi Karşılığı</i>	-10%	148	165
<i>Net Dönem Karı/Zararı</i>	-39%	395	645

*2015 yılı değişimi bir önceki yıl baz alınarak değerlendirilmiştir.

⁶⁴ WEB_11, (2016),

http://www.fibafactoring.com.tr/files/pdf/2015_Fiba_Factoring_Faaliyet_Raporu.pdf, Erişim Tarihi : 07.09.2016

2.11.3. Faktoring İşleminin Uluslararası Yapılanması

Dünyada farklı ülkelerde yer alan faktoring işletmeleri arasındaki işbirliği ve uyumu sağlayan ve üye faktoring işletmelerin üst kuruluşu olan 2 şirket bulunmaktadır;

- ✚ Factors Chain International (FCI) ve International Factors Group (IFG)
- ✚ Heller International Group

2.11.3.1 Factors Chain International (FCI) ve International Factors Group (IFG)

FCI, ortak hedefi faktoring ve ilgili finansal hizmetler ile uluslararası ticareti kolaylaştırmak olan lider faktoring firmalarının oluşturduğu küresel bir ağıdır.

FCI 1968'den beri dünyanın en büyük faktoring şirketleri ağını kurmak için kayda değer kaynak tahsis etmektedir. Şu anda 90 ülkeden 400 faktoring şirketi, dünyanın sınır ötesi ticari işlem hacminin yarısında aktif olarak rol oynamaktadır.

FCI'nın misyonu uluslararası faktoringde dünya standardı haline gelmektir. FCI, üyelerinin uluslararası ticarete rekabet avantajı kazanması için;

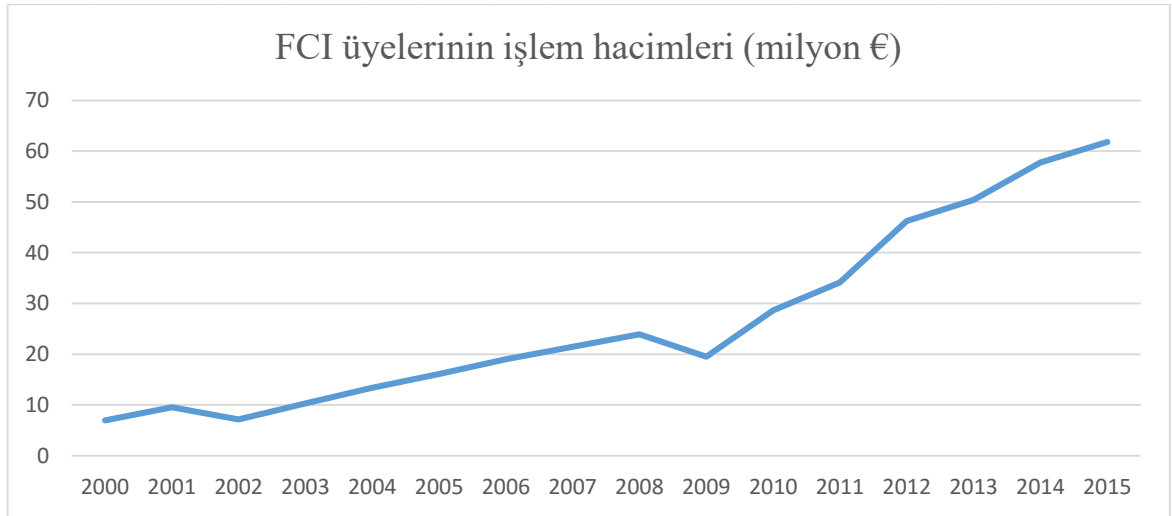
- Birinci sınıf faktoring firmalarından kurulu küresel bir ağ,
- İşlemlerinde maliyetlerini düşürecek modern ve etkin iletişim sistemleri,
- İthalatçı ve ihracatçıları koruyacak güvenli ve yasal bir yapı,
- Evrensel standartları korumayı hedefleyen standart prosedürler,
- Eğitim programları,
- Ticaret finansmanında uluslararası faktoringin tercih edilirliliğini arttırmaya yönelik tanıtımlar gibi birçok imkânı birlikte sunmaktadır.⁶⁵

---

⁶⁵ WEB_12, (2016), <http://www.fibafactoring.com.tr/tr/factors-chain-international>, Erişim Tarihi: 07.09.2016

Yapılan izahatlar ışığında, FCI'nın aslında iki amaca hizmet ettiğini belirtebiliriz. İlk olarak faktoring hizmetinin tanıtımı amaçlanmaktadır. İkincil amacı ise üyelerinin kendi aralarında çalışabileceği verimli bir iletişim ağı oluşturmaktır.

FCI, diğer uluslar arası faktoring kuruluşlarından sonra kurulmuş olmasına rağmen, geliştirdiği yeni teknikler sayesinde günümüzde International Factors Group (IFG) ve Heller International Group karşısında uluslar arası sektörde daha önemli bir kuruluş haline gelmiştir. Özellikle üyeleri arasında kullanılan ortak muhasebe ve iletişim ağının "FACT" adı verilen sistemle en ileri düzeye ulaştırılması, FCI'nın bu konuma ulaşmasını sağlamıştır. Bu sistem, faktörlerin birbirlerine fatura, poliçe, senet gibi belgeleri elektronik ortamda transfer etmesine olanak vermektedir. FACT sisteminin bir başka özelliği, fatura, poliçe ve senet gibi belgelerin tek bir para cinsinden düzenlenmesine olanak sağlamasıdır. Böylece, transfer ücretleri ve faiz maliyetleri azalmaktadır.⁶⁶ FCI'nın faktoring alanında çok güçlü bir yer edinmesi FCI ve IFG şirketlerinin 2015 yılında tek bir şirket çatısı altında 400 üyeye beraber hizmet verme yöntemini tercih etmelerine sebep olmuştur.

Şekil 2.11: FCI Üyelerinin Yıllar İtibarıyla İşlem Hacimleri⁶⁷

⁶⁶ Ali Ceylan, *Finansal Teknikler*, Ekin Kitabevi Yayınları, Bursa, 1998, ss. 22-24.

⁶⁷ WEB_13, (2016), <https://fci.nl/en/about-factoring/statistics>, Erişim Tarihi: 07.09.2016

International Factors Group (IFG) ise Avrupa'daki ve dolayısıyla Kuzey Amerika dışındaki ilk faktoring şirketi International Factors Ltd. adıyla First National Bank of Boston'un (FNBB) inisiyatifinde ve en büyük hissedar olarak da British Merchant Bank'ın işbirliği ile 1961'de İngiltere'de kurulmuştur. Daha sonra FNBB diğer Avrupa ülkelerine yöneldi ve aynı isimle benzer joint-venture anlaşmaları yaptı. FNBB'nin "International Factors" isminde ısrar etmesinin temel nedeni; zor olmasına rağmen uluslararası faktoring faaliyetinin göz ardı edilmemesini istemesinden kaynaklanmaktadır. FNBB ile birlikte kurulan bu "International Factors" şirketleri daha sonraları International Factors Group (IFG) adıyla anılmaya başlamıştır. Bu oluşum ilk kurulan uluslararası faktoring zincirini meydana getirmiştir.⁶⁸ 2015 yılında IFG ile FCI tek bir çatı altında çalışmalarına beraber devam etmektedir.

2.11.3.2 Heller International Group

1920 yılında Amerikan şirketi tarafından Avrupa'da faktoringin gelişmesi hususunda önemli adımlar atılmıştır. Bu adımlar Chicago'da kurulan "Walter E. Heller&Company" tarafından atılmıştır. Walter E. Heller&Company Avrupa'da yayılışını sürdürürken faktoring politikalarının tek bir düzlem üzerinde mutlak olması gerektiği düşüncesinden yola çıkarak IFG'ye benzeyen ikinci faktoring zincirini de kurmuşlardır. Bu sebeple 1964 yılında İngiltere'de Hambros Bank ile beraber H&H Factors şirketini faaliyete geçirmişlerdir.

Walter E.Heller&Company, 1984 yılında Fuji Bank tarafından satın alınarak adı "Heller International Group" olarak değiştirilmiştir.

Heller International Group Inc, küçük ve orta ölçekli şirketlerin faktoring ve varlığa dayalı finansman hizmetleri sunmaktadır. Söz konusu şirket; Fransa, Hollanda, Portekiz, Belçika, Singapur, Şili ve Arjantin gibi ülkelerde 20 yılı aşkın bir hizmet vermektedir.⁶⁹ IFG ve/veya FCI kadar büyük olmayan ikincil seviyede faktoring zinciridir.

2.12 FAKTORİNG SEKTÖRÜNÜN SWOT ANALİZİ

---

⁶⁸ Factors Chain International, *Correspondence Course Book*, Amsterdam, 1989, ss. 20.

⁶⁹ Ölmez, ss. 62-64.

Ülkemizde bankacılık sektörü dışında ekonominin üretim, satış ve tüketim kanallarının hepsinde de yer alan ve BDDK tarafından düzenlenen faktoring, finansal kiralama ve finansman şirketleri “Finansal Kuruluşları Sektörü”nü oluşturmaktadır. 2015 yıl sonunda Bankacılık Denetleme ve Düzenleme Kurumu (BDDK) ‘nın faaliyet iznine sahip olan 66 adet faktoring işletmesi bulunmakta iken 2016 yılının ilk çeyreğinde bu sayı 63 adete düşmektedir.

Yurt içi ve yurt dışına yapılan mal ve hizmet satışından doğan spot ve/veya vadeli alacakların temlik alınmasıyla müşterilerine tahsilat, finansman veya garanti hizmetlerinin bankalardan daha hızlı bir şekilde sunması ile avantaj kazanan faktoring sektörü, 2015 yılında da kurumsallaşma, şube sayılarını arttırma ve müşteri tabanlarını genişletme çabaları hızlı bir şekilde gelişme göstermiştir. Buna karşılık söz konusu sektör çerçevesinde, faktoring işletmelerinden bazıları “ tahsilat “ alt yapısını yeterli seviyede geliştiremediği görülmektedir. Buna ilaveten bazı faktoring işletmelerinin de ihracat faktoring hizmeti alt yapısını bulunmamaktadır. Alacak temliklerinin bir bölümünün vadeli çekler ile sağlanmasından dolayı faktoring işletmelerinde iş modelinin daha fazla sayıda küçük miktarlardan oluşan çeklerin kabulüne doğru yönelmiş olduğunu görmekteyiz.

Factoring işletmelerinin tahsili gecikmiş alacaklarını bankaların yaptığına benzer şekilde varlık yönetim şirketlerine devrettiği de görülmektedir. Söz konusu işletmelerin ekonomik konjoktüre duyarlılığı bankalara oranla daha fazladır. Ekonomik konjoktürdeki en ufak bir değişim sektörü olumsuz etkileyebilmektedir.

Factoring işletmelerinin bir banka iştiraki ve/veya banka ilişkili şekli ile faaliyet göstermesi de işletmelerin yapılarını etkilemektedir. Örneğin; Banka iştiraki şekli ile faaliyet gösteren faktoring işletmelerinin ana özelliği daha düşük öz kaynak ile yüksek oranda dış kaynak kullanımı yapması ve buna ilaveten daha geniş bir yelpazede müşterilere ulaşım kolaylığına sahip olduğu görülmektedir. Aynı zamanda yüksek varlık yapısı ile risk düzeyi düşük firmaların alacaklarının temlik edilmesi ile düşük karlılık oranları ile de faaliyetini yürütebilmektedirler.

Buna karşılık; fonlara erişim, sunum ölçeği ve alternatif dağıtım kanalları gibi konularda sermaye yapısı banka orijinli olan faktoring şirketlerinin ayrıcalık taşımaları diğer oyuncular ile rekabet eşitsizliği oluşturmaktadır. Bu sebeple, banka iştiraki olmayan işletmelerin temel özelliği ise varlık yapılarının düşük olması ve yüksek faiz marjlarına sahip olmasına ilaveten yüksek öz kaynak seviyesine rağmen dar bir yelpazede müşterilerine ulaşabilmektedir.

2015 yılında sektörde önemli düzenlemeler yapıldığı ve/veya karar alındığı göze çarpmaktadır. Faktoring işletmelerinin Finansal Kurumlar Birliği (FKB) altında yapılması ve böylece FKB nezdinde faktoring şirketleri ve bankalar tarafından devir alınan alacaklara dair bilgi ve/veya belgelerin ortak bir sisteme kaydıyla, toplulaştırma, mükerrerlik kontrolü ve raporlama yapılmasını sağlayan servisin kurulması sağlanmıştır. Söz konusu servis ile Türkiye Bankalar Birliği nezdindeki Risk Merkezi'nin bilgi havuzundan veri temin edebilme koşulları iyileştirilerek sektörün daha sağlıklı bir istihbarata ulaşma olanağı artırılmış olmaktadır.

Sistem, Finansal Kurumlar Birliği üyelerinin, mükerrer devir edilen alacaklardan doğabilecek zararlardan korunabilmesi amacıyla, 6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu'nun 43. Maddesi'ne istinaden kurulmuştur.

Yapılan reformlar doğrultusunda, etkin gözetim ve denetim açısından sektörün yasal altyapısı iyileştirilerek, bilgi sistemlerinin, risk ölçüm sistemlerinin ve iç kontrol süreçlerinin tesis edilmesinin zorunlu tutulması özellikle, sektörün kurumsal yapısının gelişimine, finansal raporlamaların kalitesinin, standardizasyonunun ve şeffaflığının artırılmasına ve rekabet eşitliğinin sağlanmasına yönelik pozitif yönde ivme kazandırmıştır.⁷⁰

Yapılan izahatlar ışığında, ülkemizde faktoring sektörü her geçen gün büyürken beraberinde bir takım sorunları da getirmektedir. Bu sorunlardan en önemlisi; sektörün

---

⁷⁰ WEB_14, (2015), <http://www.turcomoney.com/sektor-hizla-buyuyor.html>, Erişim Tarihi: 07.09.2016.

kendine özel bir kanunla düzenlenmemiş olmasıdır. Buna ilaveten vergi ve karşılıklar hususunda da ciddi problemler mevcut bulunmaktadır.

Ülkemizde uygulanan mevcut düzende bankalar ile faktoring şirketleri arasında vergi ve karşılıklar konusunda farklılıklar göze çarpmaktadır. Faktoring işletmelerinde iç piyasadan doğan alacakların faktoring işlemine konu olması sonucu oluşan ücret ve komisyon BSMV'ye tabidir. İhracat Factoring işlemlerinde ise faktoring şirketlerinin ihracat ve döviz kazandırıcı hizmet ve faaliyetleri kapsamına girdiğinden dolayı faktoring ücret ve komisyonları BSMV'den muaftır. Bu çerçevede bankalar kendi aralarında borçlanırken BSMV ödemez iken faktoring işletmeleri yurt içi işlemlerinde faiz üzerinden %5 oranında BSMV'ye tabi olmaktadır. Bu durum faktoring işletmelerinin nihai fiyatını da etkilemektedir.

Bir diğer maliyet problemi ise Kaynak Kullanımını Destekleme Fonu (KKDF) kesintisidir. Bankalar ile finansman şirketlerinin KKDF'den muaf olması yurtdışından herhangi bir borçlanma ifa ettiğinde KKDF ödememesine fırsat verirken faktoring şirketleri için aynı durum geçerli olmamaktadır.

2.13 FAKTORİNG İŞLEMLERİ İLE İLGİLİ YASAL DÜZENLEMELER

2.13.1 Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu

6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu 1. Maddesi uyarınca amacın “*finansal kuruluş olarak faaliyet gösteren finansal kiralama, faktoring ve finansman şirketlerinin kuruluş ve çalışma esasları ile finansal kiralama, faktoring ve finansman sözleşmelerine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.*” olarak belirtildiği görülmektedir.⁷¹

---

⁷¹ WEB_3, (2016), *6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu*, https://www.bddk.org.tr/websitesi/turkce/Mevzuat/FinansalK_Faktoring_Finansman_Kanunu/11493_finansal_kiralama_kanunu_19.12.2012.pdf, Erişim Tarihi : 07.09.2016

Finansal kiralama şirketlerinin kuruluş ve faaliyetleri mülga 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanunu ile; faktoring ve finansman şirketlerinin kuruluş ve faaliyetleri ise mülga 90 sayılı Ödünç Para Verme İşleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile düzenlenmiş idi.

Bu Kanun ile birlikte 3226 sayılı Kanun ile 90 sayılı Kanun Hükmünde Kararname yürürlükten kaldırılarak, finansal kiralama, faktoring ve finansman şirketlerinin kuruluş ve çalışma esasları ile finansal kiralama, faktoring ve finansman sözleşmelerine ilişkin usul ve esaslar tek bir kanun çatısı altında düzenlenmiştir.

Söz konusu kanun ile beraber; yeni kurulacak finansal kiralama şirketleri, faktoring şirketleri ve finansman şirketlerine nakden ve her türlü muvazaadan âri olarak ödenmiş sermayesinin en az yirmi milyon Türk Lirası olması zorunluluğu getirilmiştir. Öteden beri faaliyet gösteren finansal kiralama şirketleri, faktoring şirketleri ve finansman şirketlerinin ise 13 Aralık 2015 tarihine kadar (3 yıl içinde) ödenmiş sermayelerini en az yirmi milyon Türk Lirasına çıkarmaları gerekmekte idi.

Finansal kiralama, faktoring ve finansman şirketleri, işlemlerinden kaynaklanan alacaklarından doğmuş veya doğması beklenen, ancak miktarı kesin olarak belli olmayan zararlarını karşılamak amacıyla, BDDK tarafından belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde, karşılık ayırmak zorunda tutulmuştur. Ancak mezkûr Kanunda ayrılacak karşılıkların kurumlar vergisi matrahının tespitinde indirilebilir gider olarak dikkate alınabileceği hususunda herhangi bir hükme yer verilmemiştir.

Aynı Kanunla, kambiyo senedinin ciro yoluyla faktoring şirketine devri hâlinde, kambiyo senedinden dolayı kendisine başvuru alan kişinin, düzenleyen veya önceki hamillerden biriyle kendi arasında doğrudan doğruya var olan ilişkilere dayanan def'ileri faktoring şirketine karşı ileri sürülemediği hususunda düzenleme getirilmiştir. Ancak hükmün geçerliliği faktoring

şirketinin kambiyo senedini iktisap ederken bile bile borçlunun zararına hareket etmemesine bağlanmıştır.⁷²

Bu çerçevede, 6361 sayılı kanun ile faktoring işletmelerinin “finansal kuruluş” olarak tanımlanarak mali sistemin çok önemli bir parçasını oluşturduğu anlaşılmakla beraber bu işletmeler kapsamında kuruluş ve faaliyetlerine ilişkin yasal alt yapı oluşturulmuş ve etkin gözetim ve denetim sistemleri getirilmiştir.

2.13.2 Borçlar Kanunu

Müşteri firmanın faturaya bağlı alacaklarının devir ve temlik, Borçlar Kanunu’nda düzenlenmiş bulunan 183. Maddede “*Kanun, sözleşme veya işin niteliği engel olmadıkça alacaklı, borçlunun rızasını aramaksızın alacağını üçüncü bir kişiye devredebilir.*” denmektedir ve buna ilaveten 184. Madde de “*Alacağın devrinin geçerliliği, yazılı şekilde yapılmış olmasına bağlıdır. Alacağın devri sözü verme, şekle bağlı değildir*” ifadesi yer almaktadır.⁷³ Alacağın temlikinin kanunda vurgulanan hükümler çerçevesinde yapılması halinde, faktoring işlemleri alacağın temlik niteliğine kavuşur. Kanun alacaklının yani müşteri firmanın, alacağını üçüncü bir şahsa devretmesine izin vermektedir. Alacağın devrinde alacağın talep hakkı devredilmekte dolayısıyla yeni bir alacak doğmamaktadır. Yapılan izahatlar ışığında anlaşılıyor ki alacağın tahsil edilme sorumluluğu tamamen alacak hakkını devir alana geçer. Bu noktada borçlu temlik sözleşmesinin dışında yer almaktadır. Alacağın temlikinin geçerli olabilmesi için temlik sözleşmesinin 184. Maddede vurgulandığı üzere yazılı yapılması gerekmektedir.

Ancak Borçlar Kanunu’nun alacağın devrine ilişkin hükümlerinin faktoring işlemine uygulanırken göz önünde tutulması gereken bazı farklılıklar bulunmaktadır. Bu farklılıklar aşağıdaki gibidir;

---

⁷² WEB_15,(2012),<http://www.verginet.net/dtt/11/Vergi-Sirkuleri-2012-137.aspx>, Erişim Tarihi: 07.09.2016.

⁷³ WEB_16, (2016), *Borçlar Kanunu*,183 ve 184. Maddeleri, <http://gib.gov.tr/gibmevzuat>, Erişim Tarihi: 07.09.2016.

- Alacağın temlik farklı amaçlarla yapılabilmesine karşın, faktoringin sadece tahsil amacıyla yapılan bir temlik olması,
- Alacağın temlikinde alacağın herhangi bir gerçek yada tüzel kişiye temlik edilebilmesine karşın faktoring işleminde alacak sadece banka veya yasal düzenlemelere uygun olarak kurulmuş olan faktoring şirketlerine temlik edilebilir,
- Alacağın temlikinin ivazsız olarak yapılabilmesine karşın, faktoring işlemlerinde her zaman ivazlı bir temlik işlemi yapılır.⁷⁴

Borçlar Kanunu'nun 183. maddesine istinaden alacaklı, borçlunun rızasını aramaksızın alacağını üçüncü bir kişiye devredebilir. Alacağın devri ile birlikte alacalı değişir, alacak devralana geçer. Alacağı temlik eden borcun ifasını isteyemez, bu hak yeni alacaklının olur. Bu çerçevede faktoring işleminde alacakların faktoring şirketinde devredilmesi Borçlar Kanunu kapsamında bir alacağın devri (alacağın temlik) işlemidir.

2.13.3 Türk Ticaret Kanunu (TTK)

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (TTK)'nda poliçe, bono, çek gibi kıymetli evraklar ile ilgili düzenlemeler mevcuttur. Kıymetli evrakları devir yöntemi olan ciro TTK'nın 648. maddesi "*Bütün hâllerde ciro, poliçenin cirosuna ilişkin hükümler uyarınca yapılır. Devir için ciro ve senedin zilyetliğinin geçirilmesi yeterlidir*" denmektedir ve buna ilaveten 649. madde de "*Devredilebilen bütün kıymetli evrakın, senedin içeriğinden veya niteliğinden aksi anlaşılmadıkça, ciro edilmesi ve zilyetliğin geçirilmesiyle cirantanın hakları ciro edilene devrolunur.*" ifadesi yer almaktadır.⁷⁵

Bu noktadan hareketle, faktoring işletmeleri açısından incelediğimizde önem arz eden konu faturalı alacakların devredilme yöntemidir. Faturalar TTK'da kıymetli evrak olarak kabul edilmediği için ciro yolu ile devredilmesi de mümkün olmamaktadır. Bu nedenle faturalı alacakların ciro yoluyla değil, Borçlar Kanunu'nda düzenlenen alacağın temlik hükümlerine göre değerlendirilmesi gerekmektedir.

⁷⁴ Toroslu, ss.165.

⁷⁵ WEB_17, (2016), *Türk Ticaret Kanunu, 648 ve 649. Maddeleri*, <http://www.mevzuat.gov.tr/Metin1.aspx?MevzuatKod=1.5.6098&sourceXmlSearch=&MevzuatIliski=0&TerTip=5&Tur=1&No=6098>, Erişim Tarihi: 07.09.2016

Ancak, özellikle yurt içi factoring işlemlerinde factoring şirketleri tarafından satıcı firmaya ön ödeme kullandırmadıkları zaman, temlik alınan alacağa ilave olarak, o alacağın tahsilat aracı olan çeşitli kıymetli evrakları da temlik almaktadırlar. Faktoring şirketleri temlik aldıkları bu kıymetli evrakları vadelerinde tehsil etmekte ve satıcı firmaya kullandırılan ön ödeme tutarlarını tehsil ettikleri bu kıymetli evrak bedelleri ile tasfiye etmektedirler.

Factoring şirketlerine temlik olunan alacakların ödeme vasıtası olarak çek, senet, police gibi kıymetli evrak tanzim edilmiş ise, bunlarında usulüne uygun olarak factoring şirketlerine devri zorunludur. Aksi halde alacağın temellükünün bir anlamı olmayacaktır. Ülkemizde ki ticari teamüller ve piyasa koşulları, hemen hemen her alacakla ilgili kıymetli evrakın düzenlenmesini gerekli kılmaktadır. Faktoring şirketleri bu amaçla tanzim edilmiş kıymetli evrakın yanı sıra, müşterisinin finansman borcunun ödenmesi ya da borcun teminatını teşkil etmesi amaçlarıyla kıymetli evrak iktisap edebilirler.⁷⁶ Faktoring işletmeleri tarafından temlik alınan kıymetli evraklar çoğunlukla çek, bono ve poliçe olmakla beraber söz konusu kıymetli evraklara bahsi geçen TTK hükümleri geçerli olmaktadır.

2.13.4 Karaparanın Aklanmasının Önlenmesi Mevzuatı

5549 sayılı Karaparanın Aklanmasının Önlenmesine kanununa ilişkin 10.12.2007 tarihli 13012 sayılı yönetmeliğin 4. Maddesinde bahsi geçen “*Kanunun uygulanmasında yükümlü, aşağıda sayılanlar ile bunların şube, acente, temsilci ve ticari vekilleri ile benzeri bağlı birimleridir:*

- a) *Bankalar.*
- b) *Bankalar dışında banka kartı veya kredi kartı düzenleme yetkisini haiz kuruluşlar.*
- c) *Kambiyo mevzuatında belirtilen yetkili müesseseler.*

---

⁷⁶ Özakman, ss. 50.

ç) Ödünç para verme işleri hakkındaki mevzuat kapsamındaki ikrazatçılar, finansman ve faktoring şirketleri.

d) Sermaye piyasası aracı kurumları ve portföy yönetim şirketleri.

e) Yatırım fonu yöneticileri.

f) Yatırım ortaklıkları.

g) Sigorta, reasürans ve emeklilik şirketleri.

ğ) Finansal kiralama şirketleri.

h) Sermaye piyasası mevzuatı çerçevesinde takas ve saklama hizmeti veren kuruluşlar.

ı) Saklama hizmeti ile sınırlı olmak üzere İstanbul Altın Borsası Başkanlığı.

i) Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğü ile kargo şirketleri.

j) Varlık yönetim şirketleri.

k) Kıymetli maden, taş veya mücevher alım satımı yapanlar.

l) Cumhuriyet altın sikkeleri ile Cumhuriyet ziynet altınlarını basma faaliyeti ile sınırlı olmak üzere Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü.

m) Kıymetli madenler borsası aracı kuruluşları.

n) Ticaret amacıyla taşınmaz alım satımıyla uğraşanlar ile bu işlemlere aracılık edenler.

o) İş makineleri dâhil her türlü deniz, hava ve kara nakil vasıtalarının alım satımı ile uğraşanlar.

ö) Tarihi eser, antika ve sanat eseri alım satımı ile uğraşanlar veya bunların müzayedeciliğini yapanlar.

p) Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü, Türkiye Jokey Kulübü ve Spor Toto Teşkilat Başkanlığı dâhil talih ve bahis oyunları alanında faaliyet gösterenler.

r) Spor kulüpleri.

s) Noterler.

ş) Savunma hakkı bakımından diğer kanun hükümlerine aykırı olmamak kaydıyla 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 35 inci maddesinin ikinci fıkrası kapsamındaki işlerden taşınmaz alım satımı, şirket, vakıf ve dernek kurulması, idaresi ve devredilmesi gibi işlerle sınırlı olmak üzere serbest avukatlar.

t) Şirket, vakıf ve dernek kurulması, idaresi ve devredilmesi gibi işlemlerle sınırlı olmak üzere, bir işverene bağlı olmaksızın çalışan serbest muhasebeci ve serbest muhasebeci mali müşavirler ile yeminli mali müşavirler.

(2) Merkezi Türkiye’de bulunan yükümlünün yurt dışındaki şube, acente, temsilci ve ticari vekilleri ile benzeri bağlı birimleri, faaliyet gösterdikleri ülkenin mevzuatı ve yetkili otoritelerinin izin verdiği ölçüde bu Yönetmelik hükümlerini uygulamak zorundadır.” yükümlülerin kimlik tespiti yaptırma zorunluluğu bulunmaktadır.⁷⁷

Söz konusu yönetmeliğin 5. Maddesinde “Yükümlüler;

- a) Sürekli iş ilişkisi tesisinde tutar gözetmeksizin,
  - b) İşlem tutarı ya da birbiriyle bağlantılı birden fazla işlemin toplam tutarı yirmibin YTL veya üzerinde olduğunda,
  - c) Elektronik transferlerde işlem tutarı ya da birbiriyle bağlantılı birden fazla işlemin toplam tutarı ikibin TL veya üzerinde olduğunda,
  - ç) Hayat sigortası sözleşmelerine ilişkin işlemlerde bir yıl içinde ödenecek prim tutarı toplamı iki bin veya tek primli olup prim tutarı beşbin TL veya üzerinde olduğunda,
  - d) Şüpheli işlem bildirimini gerektiren durumlarda tutar gözetmeksizin,
  - e) Daha önce elde edilen müşteri kimlik bilgilerinin yeterliliği ve doğruluğu konusunda şüphe olduğunda tutar gözetmeksizin,
- kimliğe ilişkin bilgileri almak ve bu bilgilerin doğruluğunu teyit etmek suretiyle müşterilerinin ve müşterileri adına veya hesabına hareket edenlerin kimliğini tespit etmek zorundadır.

(2) Kimlik tespiti, iş ilişkisi tesisinden veya işlem yapılmadan önce tamamlanır.

---

⁷⁷ WEB_18, (2016), 13012 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2008/01/20080109-4.htm>, Erişim Tarihi : 07.09.2016

(3) *Kimlik tespiti sırasında alınan adres ve diğer iletişim bilgilerinin teyidi, işlemin yapılmasından itibaren en geç on iş günü içinde yapılır.*” denmektedir. Bu kapsamda sürekli iş ilişkisi tesisinde tutar gözetmeksizin, işlem tutarı yada birbiriyle bağlantılı birden fazla işlemin tutarı 20.000 ₺ veya üzerinde olduğunda, elektronik transferlerde işlem tutarı ya da birbirleriyle bağlantılı birden fazla işlemin toplam tutarı 2000 ₺ veya üzerinde olduğunda , şüpheli işlem bildirimini gerektiren durumlarda tutar gözetmeksizin, daha önce elde edilen müşteri kimlik bilgilerinin yeterliliği ve doğruluğu konusunda şüphe olduğunda tutar gözetmeksizin kimliğe ilişkin bilgileri almak ve bu bilgilerin doğruluğunu teyit etmek suretiyle müşterilerinin ve müşterileri adına veya hesabına hareket edenlerin kimliğini tespit etmek zorundadır. Kimlik tespiti, iş ilişkisi tesisinden veya işlem yapılmadan önce tamamlanır.

Bu çerçevede, bahsi geçen yönetmeliğin 4. Maddesinde faktoring işletmeleri de yükümlüler arasında sayılmıştır. Bu nedenle faktoring işletmelerinin, faktoring işlemlerini gerçekleştirmeleri esnasında aşağıda belirtilen düzenlemeler çerçevesinde müşterilerinin kimliklerini tespit etmek zorundadırlar. Ayrıca kimlik tespiti zorunluluğunda faktoring şirketlerinin şube, acente ve temsilcileri aracılığı ile yapılan işlemlere tabidir.⁷⁸ Faktoring işletmeleri müşterilerinin kendi adına hareket etmesi durumunda girişecekleri iş ilişkilerinde tutar gözetmeksizin müşterilerinden kimlik tespitine ilişkin belge talep edebilecektir.

2.13.5 Bankacılık Kanunu

5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun kapsamı sadece banka kurumlarını değil banka ile ilgili diğer sektör kuruluşlarını da içermektedir. Bu hususta ilgili kanunun 4.maddesinde;

Bankalar, diğer kanunlarda öngörülen hükümler saklı kalmak kaydıyla aşağıda belirtilen faaliyetleri gerçekleştirebilirler:

a) *Mevduat kabulü.*

b) *Katılım fonu kabulü.*

---

⁷⁸ Toroslu, ss.170.

- c) Nakdî, gayrinakdî her cins ve surette kredi verme işlemleri.
- d) Nakdî ve kaydî ödeme ve fon transferi işlemleri, muhabir bankacılık veya çek hesaplarının kullanılması dahil her türlü ödeme ve tahsilat işlemleri.
- e) Çek ve diğer kambiyo senetlerinin iştirası işlemleri.
- f) Saklama hizmetleri.
- g) Kredi kartları, banka kartları ve seyahat çekleri gibi ödeme vasıtalarının ihracı ve bunlarla ilgili faaliyetlerin yürütülmesi işlemleri.
- h) Efektif dahil kambiyo işlemleri; para piyasası araçlarının alım ve satımı; kıymetli maden ve taşların alımı, satımı veya bunların emanete alınması işlemleri.
- i) Ekonomik ve finansal göstergelere, sermaye piyasası araçlarına, mala, kıymetli madenlere ve dövizde dayalı; vadeli işlem sözleşmelerinin, opsiyon sözleşmelerinin, birden fazla türev aracı içeren basit veya karmaşık yapıdaki finansal araçların alımı, satımı ve aracılık işlemleri.
- j) Sermaye piyasası araçlarının alım ve satımı ile geri alım veya tekrar satım taahhüdü işlemleri.
- k) Sermaye piyasası araçlarının ihraç veya halka arz yoluyla satışına aracılık işlemleri.
- l) Daha önce ihraç edilmiş olan sermaye piyasası araçlarının aracılık maksadıyla alım satımının yürütülmesi işlemleri.
- m) Başkaları lehine teminat, garanti ve sair yükümlülüklerin üstlenilmesi işlemleri gibi garanti işleri.
- n) Yatırım danışmanlığı işlemleri.
- o) Portföy işletmeciliği ve yönetimi.

p) Hazine Müsteşarlığı ve/veya Merkez Bankası ve kuruluş birlikleri nezdinde oluşturulan bir sözleşme kapsamında üstlenilen yükümlülükler çerçevesinde alım satım işlemlerine ilişkin piyasa yapıcılığı.

r) Faktoring ve forfaiting işlemleri.

s) Bankalararası piyasada para alım satımı işlemlerine aracılık.

t) Finansal kiralama işlemleri.

u) Sigorta acenteliği ve bireysel emeklilik aracılık hizmetleri.

v) Kurulca belirlenecek diğer faaliyetler.

Mevduat bankaları birinci fıkranın (b) ve (t), katılım bankaları (a), kalkınma ve yatırım bankaları (a) ve (b) bentlerinde belirtilen faaliyetleri gerçekleştiremezler. “denmektedir.”⁷⁹Bu noktadan hareketle, bankacılık sektörü ile dolaylı olarak ilişki içerisinde olan finansal kiralama, faktoring ve finansman şirketleri de kanun kapsamına alınmıştır.

Bankacılık Kanunu esasında bankaların ve bankacılık sektöründe ki diğer ilgili kuruluşların kuruluş, yönetim, çalışma devir, birleşme vb. hususlarına ilişkin esasları düzenlemekte ve söz konusu düzenlemelere ilişkin Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu görev ve yetki vermektedir.

2.13.6 Risk Merkezi Mevzuatı

6211 sayılı kanun kapsamında ek madde (1) ile “Türkiye Bankalar Birliği nezdinde, kredi kuruluşları ile Kurulca uygun görülecek finansal kuruluşların müşterilerinin risk bilgilerini toplamak ve söz konusu bilgileri bu kuruluşlar ile gerçek veya tüzel kişilerin kendileriyle ya da onay vermeleri koşuluyla özel hukuk tüzel kişileri ile de paylaşılmasını sağlamak üzere Risk Merkezi kurulmuştur. Kredi kuruluşları ile Kurulca uygun görülecek finansal kuruluşlar, Risk Merkezine üye olmak zorundadır. Üye kuruluşlar, Risk Merkezince istenilen, müşterileri ile ilgili her türlü bilgiyi vermekle yükümlüdür. Risk Merkezi, bu yükümlülüğe

⁷⁹ WEB_19, (2016), **Bankacılık**

Kanunu, https://www.bddk.org.tr/websitesi/turce/Mevzuat/Bankacilik_Kanunu/15405411_sayili_bankacilik_kanunu.pdf, Erişim Tarihi : 07.09.2016

uymayanlara bilgi akışını durdurmaya yetkilidir.” belirtilmektedir.⁸⁰ Bu maddenin de belirttiği üzere; Türkiye Bankalar Birliği (TBB) nezdinde kredi kuruluşları ile BDDK'nın uygun gördüğü finansal kuruluşların müşterilerine ilişkin risk bilgilerini toplamak ve gerçek ve tüzel kişilerin onayı alınarak özel hukuk tüzel kişileri ile de paylaşılmasını sağlamakla yükümlüdür. Söz konusu risk merkezi 28 Haziran 2013 tarihinde kurulmuş olmakla beraber üye kuruluşları; TBB üyesi bankalar, Türkiye Katılım Bankaları Birliği üyesi katılım bankaları, faktoring işletmeleri, finansal kiralama işletmeleri, finansman işletmeleri ve varlık yönetim işletmelerinden oluşmaktadır.

2.13.7 Çek Kanunu

Factoring işletmeleri hem ödeme aracı olarak hem de müşterilerinden ilave teminat talepleri için çek kabul etmektedirler. Bu noktadan hareketle 5491 sayılı Çek Kanunu'nun amacı 1. Maddesinde de belirtildiği üzere *“çek defterlerinin içeriklerine, çek düzenlenmesine, kullanımına, çek hamillerinin korunmalarına ve kayıt dışı ekonominin denetim altına alınması önlemlerine katkıda bulunmaya ilişkin esaslar ile çekin karşılıksız çıkması ve belirlenen diğer yükümlülüklerle aykırılık hâllerinde ilgililer hakkında uygulanacak yaptırımları belirlemektir.”*⁸¹ Dolayısıyla factoring işletmelerin kabul edeceği çeklerin söz konusu kanuna uygun olması, istenilen şartları taşıması gerekmektedir.

---

⁸⁰ WEB_20, (2016), **Bankacılık Kanunu 6211 Ek Madde 1,**

https://www.bddk.org.tr/websitesi/turkce/Mevzuat/Bankacilik_Kanunu/92125411_2011_degisiklikleri_6111_sayili_kanunx.pdf, Erişim Tarihi : 07.09.2016

⁸¹ WEB_21, (2016), **5491 Çek Kanunu, 1. Maddesi,**

<http://www.mevzuat.gov.tr/Metin1.Asp?MevzuatKod=1.5.6098&sourceXmlSearch=&MevzuatIliski=0&TerTip=5&Tur=1&No=6098> ve

<http://www.kgm.adalet.gov.tr/Tasariasamaları/Kanunlasan/2009Yili/kanmetni/5941k.htm>, Erişim Tarihi: 07.09.2016

2.13.8 Kambiyo Mevzuatı ve Türk Parası Kıymetini Koruma Kanunu

1567 sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Kanunu ve söz konusu kanuna ilişkin 32 numaralı karar ve tebliğ ile Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası (TCMB) I-M sayılı Genelgesi ile söz konusu kambiyo mevzuatı oluşmaktadır.

Bu çerçevede, 32 numaralı kararın 8. Maddesinde yer alan ifade de “*İhracat bedellerinin tasarrufu serbesttir. Bakanlık ihtiyaç duyulması halinde ihracat bedellerinin yurda getirilmesine ilişkin düzenleme yapmaya yetkilidir*” belirtilmektedir.⁸² Söz konusu madde ile ihraç bedellerinin yurda getirilmesi zorunuluğu ortadan kalkmıştır.

Kambiyo mevzuatı açısından ihracat bedellerinin yurda getirilme mecburiyetinin kaldırılması ve serbestçe tasarruf edilebilmesi bu alacakların tahsil edilmeyeceği anlamına gelmemektedir. Tahsil edilmeyen ya da tahsil edildiği halde yurda getirilmeyen ihracat alacakları ne şekilde tasarruf ediliyorsa ona uygun şekilde defter kayıtlarına intikal ettirilmesi ve Vergi Usul Kanunu (VUK)’un 280. Maddesi uyarınca kur değerlemesi yapması gerekmektedir. Tahsil edilmeyen ya da tahsil edildiği halde yurda getirilmeyen ihracat bedelleri yurt dışında bankada tutulabilir, yurt dışında yapılan mal ve hizmet alımında kullanılabilir ya da ortakların şahsi hesabına aktarılmış olabilir.

Türk Parası Kıymetini Koruma Kanunu Hakkında 32. Karara ilişkin tebliğ’in 11. Maddesi uyarınca “*Bankalar ve faktoring şirketleri tarafından ihracat ve transit ticaret işlemlerine ilişkin doğmuş veya doğacak alacakların devralınması suretiyle ihracatçılara ve transit ticaret tacirlerine döviz üzerinden fon kullanılabilir.*” belirtilmektedir. Bu madde çerçevesinde faktoring işletmeleri ihracat faktoringi kapsamında, ihracatçı firmalara ihracat bedellerinin temlik alınması karşılığında ön ödeme yapabileceklerdir. Ayrıca faktoring işletmeleri temlik alınan ihracat bedellerinin yurda getirilmesinden sorumlu olmayacaktır.⁸³

---

⁸² WEB_22, (2016), *Türk Parasının Kıymetini Koruma Kanunu 32 numaralı karar*, <http://www.orgtr.org/tr/turk-parasi-kiymetini-koruma-hakkinda-32-sayili-karara-iliskin-teblig-20083234>, Erişim Tarihi: 07.09.2016

⁸³ Toroslu, ss. 187.

Alacak haklarının satın alınması suretiyle ticari riskin factoring işletmeleri tarafından üstlenilmesi halinde, ihracat bedelinin üstlenilen risk oranında yurda getirilmesinden bu işletmelerin sorumlu oldukları belirtilmektedir.

2.13.9 Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGK)

19.10.2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanunu uyarınca BDDK tarafından düzenleme ve denetime tabi olan şirketlerin içinde factoring işletmelerinin de olması sebebiyle factoring işletmeleri Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGK)'nun düzenlemeleri kapsamında bağımsız denetime tabi olmaktadır.

2.14 FAKTORİNG İŞLEMLERİ İLE İLGİLİ VERGİSEL DÜZENLEMELER

2.14.1 Gelir Vergisi Kanunu (GVK)

Factoring işletmeleri anonim şirket olarak kurulmak zorunda olduklarından dolayı Kurumlar Vergisi mükellefi olmak durumundadır. Bu husustan dolayı kurum kazançları, gelir vergisinin konusuna giren gelir unsurlarından meydana gelmektedir.

Factoring işletmelerinin müşterileri ticari faaliyet ile uğraşmaktadır. Müşterilerin gelir vergisi mükellefi olma durumunda ticari kazançlarının tespitinde 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu (GVK)'nun 40. Maddesinde bahsi geçen "*Ticari kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi için yapılan genel giderler; İhracat, yurt dışında inşaat, onarma, montaj ve taşımacılık faaliyetlerinde bulunan mükellefler, bu bentte yazılı giderlere ilaveten bu faaliyetlerden döviz olarak elde ettikleri hâsılatın binde beşini aşmamak şartıyla yurt dışındaki bu işlerle ilgili giderlerine karşılık olmak üzere götürü olarak hesapladıkları*

giderleri de indirebilirler.” açıklamada yer alan indirilecek giderler dikkate alınır.⁸⁴ GVK’nın 40. Maddesinde yer alanlar baz alınara ticari kazancın elde edilebilmesi için yapılan genel giderler safi kazancın tespitinde indirim olarak dikkate alınır.

Factoring işletmelerine ödenen faiz ve/veya komisyon bedelleri de ticari kazancın elde edilmesi sürecinde yer alan genel giderler sınıflamasındadır. Bu noktadan hareketle, alacaklarını factoring şirketine devreden müşteri firma açısından factoring firmasının düzenlemiş olduğu finansman ve/veya komisyon hizmeti faturası, matrahtan indirilebilecek bir gider niteliğindedir.

2.14.2 Kurumlar Vergisi Kanunu (KVK)

Factoring işletmeleri anonim şirket statüsünde kurulduğundan dolayı sermaye şirketi grubunda olduğundan dolayı kurumlar vergisi mükellefi olmaktadır. Bu nedenle factoring işletmelerinin kazançları üzerinden %20 oranında kurumlar vergisi ödemeleri gerekmektedir. Ayrıca eğer kar dağıtımını yapması gerekirse söz konusu dağıtılacak olan kar üzerinden %15 oranında gelir vergisi stopajı uygulanmalıdır.

Factoring işletmelerinin gerçekleştirdiği peşin iskontolu factoring işlemlerinin gelir, dönemsellik ilkesi gereği gelirin doğduğu dönemde vergilendirilir. Peşin iskontolu factoring işlemlerinde, satıcı firmaya verilen factoring hizmeti ile ilgili faturanın düzenlendiği tarihte faktor açısından gelir tahakkuk etmiş olduğundan, factoring hizmet bedelinin, faturanın düzenlendiği dönemde kurum kazancının tespitinde gelir olarak dikkate alınması gerekmektedir.⁸⁵

---

⁸⁴ WEB_23, (2016), *193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu (GVK)*, <http://gib.gov.tr/gibmevzuat>, Erişim Tarihi: 07.09.2016.

⁸⁵ Adnan Ertürk, *Factoring İşlemleri Ve Vergilendirilmesi ,Factoring Sektörü Ve Uygulamaları*, İktisadi Araştırmalar Vakfı, İstanbul,2006, ss. 26.

Peşin iskonto ile faktoring işlemi yapan faktoring işletmesi de alacağını temlik eden firmada bu faktoring ücret ve komisyonunu faydalanma dönemlerine ayrıştırarak kurum kazancını tespit etmelidir.

Bankacılık Kanunu'nun 101. Maddesi kapsamında “*Kurumun giderleri, bankalar, finansal kiralama şirketleri, faktoring şirketleri, finansman şirketleri, ödeme kuruluşları ile elektronik para kuruluşlarınca bütçenin yürürlüğe girmesinden önce katılma payı adı altında Kuruma yapılacak ödemelerle karşılanır. Giderlere katılma payı olarak tahsil olunacak tutar, söz konusu kuruluşların bir önceki yıl sonu bilanço toplamalarının on binde üçünü geçemez. Belirlenen süre içinde ödenmeyen katılma payları 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre tahsil edilir.*” belirtilmiştir.⁸⁶ Bu sebeple, faktoring işletmelerinin BDDK'ya katılma payı olarak yaptığı ödemeleri, ödemenin ifa edildiği yıl içerisinde tahakkuk etmiş olduğundan söz konusu dönem hesaplarına gider kalemi olarak aktarılmalıdır.

2.14.3 Katma Değer Vergisi (KDV)

3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 17-4/e maddesinde yer alan “(4842 sayılı Kanunun 23'üncü maddesiyle değişen bent Yürürlük; 01.07.2003) Banka ve sigorta muameleleri vergisi kapsamına giren işlemler ve (5766 sayılı Kanunun 12/a maddesiyle değişen ibare Yürürlük; 01/08/2008) sigorta aracılarının sigorta şirketlerine yaptığı (32) sigorta muamelelerine ilişkin işlemleri ile Kurumlar Vergisi Kanununun 7 nci maddesinin (24) numaralı bendinde belirtilen kurumların kredi teminatı sağlama işlemleri,” ifadesinde vurgulandığı üzere BSMV kapsamına giren işlemler Katma Değer Vergisinden istisnadır. Kanundan anlaşılacağı üzere faktoring işlemleri de KDV'ne tabi değildir.⁸⁷

---

⁸⁶ WEB_19, (2016), *Bankacılık Kanunu*,

https://www.bddk.org.tr/websitesi/turkce/Mevzuat/Bankacilik_Kanunu/15405411_sayili_bankacilik_kanunu.pdf, Erişim Tarihi : 07.09.2016

⁸⁷ WEB_24, (2016), *3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu* , <http://gib.gov.tr/gibmevzuat>, Erişim Tarihi: 07.09.2016.

Bu sebeple, faktoring işletmeleri sadece faktoring hizmetleri ile alakalı KDV'den istisna edilmiş iken, faktoring hizmeti dışında gerçekleştirdikleri her türlü mal ve hizmet teslimleri ile KDV'ye tabidir. Bu durumda, faktoring işletmeleri satın aldıkları mal ve hizmetlerle ilgili olarak ödedikleri katma değer vergisini indirim konusu yapmayıp, işlemin niteliğine göre maliyet veya gider unsuru olarak kaydedilmelidir.

2.14.4 Banka Sigorta Muamele Vergisi (BSMV)

Banka ve Sigorta şirketlerinin 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanunu'na göre yaptıkları işlemler haricinde tüm işlemleri kapsamında nakden veya hesaben aldıkları tüm paralar BSMV'ye konu olmaktadır. Buna ilaveten Gider Vergileri kanununda da yer alan 90 sayılı Kanun Hükmünde Kararname uyarınca” *ikraz işleriyle uğraşanlar banker kapsamında BSMV mükellefidir.*” Buna ilaveten “*90 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 2 nci maddesi kapsamında düzenlenen ödünç para verme işleriyle uğraşan gerçek kişiler ile faktoring ve finansman şirketleri banker kapsamında BSMV mükellefi olup, bunların yaptığı 6802 sayılı Kanununun 28 inci maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen işlemler BSMV ye tabidir. Dolayısıyla bu işlemlerin dışında kalan diğer işlemleri ise KDV ye tabi olacaktır.*”⁸⁸İlgili kanunlar da vurgulandığı üzere iç piyasadan doğan alacakların faktoring işlemine konu olması sonucu oluşan ücret ve komisyon BSMV'ye tabidir.

Bu kapsamda faktoring işletmeleri tarafından yurt içi faktoring işlemleri karşılığı düzenlenen faturalarda hesaplanan faiz ve komisyon tutarı üzerinden %5 oranında BSMV hesaplanması gerekmektedir.

İhracat Factoring işlemlerinde ise faktoring şirketlerinin ihracat ve döviz kazandırıcı hizmet ve faaliyetleri kapsamına girdiğinden dolayı faktoring ücret ve komisyonları BSMV'den muaftır.

---

⁸⁸ WEB_25, (2016), 87 seri numaralı Gider Vergileri Tebliği, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2010/10/20101022-2.htm> ve <http://www.gib.gov.tr/fileadmin/mevzuatek/eski/damgavertum2tarife.html>, Erişim Tarihi: 07.09.2016

2.14.5 Özel Tüketim Vergisi (ÖTV)

Vergi Usul Kanunu'nun 270. Maddesi ikinci fıkrası uyarınca “*Noter, mahkeme, kıymet takdiri, komisyon ve tellaliye giderleri ile Emlak Alım ve Özel Tüketim Vergilerini maliyet bedelini ithal etmekte veya genel giderler arasında göstermekte mükellefler serbesttirler.*” şeklinde belirtilmekte olup, faktoring işletmeleri satın almaları sonucu ödedikleri ÖTV bedelini isterse doğrudan gider yazabilir ve/veya maliyet bedeline ihtiva edebilir.

2.14.6 Damga Vergisi ve Harçlar Kanunu

488 no lu Damga Vergisi Kanuna ekli (2) sayılı tablonun “IV-Ticari ve Medeni İşlerle İlgili Kağıtlar” bölümünün 20 nci maddesinde, faktoring şirketlerinin müşterileriyle yaptıkları faktoring sözleşmeleri ile bu sözleşmelere ilişkin olarak düzenlenen diğer kağıtların damga vergisinden istisna edildiği belirtilmiştir.⁸⁹

Damga Vergisi kanununda özel istisna maddesi olmasına rağmen yurt dışı (ihracat) faktoring işlemlerinde için T.C. Hazine Müsteşarlığının 23.12.1999 tarih ve 99/13812 sayılı kararname eki ihracatı teşvik kararına dayanılarak çıkarılan 05.12.2008 tarih ve 27075 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 2008/6 İhracat, Transit Ticaret, İhracat Sayılan Satış ve Teslimleri ile Döviz Kazandırıcı Hizmet ve Faaliyetlerde Vergi, Resim ve Harç İstisnası Hakkında Tebliğin 4.cü maddesi uyarınca,

b-) İhracatla ilgili işlem yapan bankaların (Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası dahil), faktoring şirketlerinin, sigorta şirketlerinin, noterlerin ve diğer kuruluşların ihracat, ihracat sayılan satış ve teslimler ile döviz kazandırıcı hizmet ve faaliyetlerle ilgili olarak yapmış oldukları bütün hizmet ve muameleler (Türk Eximbankın ihracat kredi sigortası/garantisi ile ilgili işlemleri dahil) dolayısıyla kendi lehlerine her ne nam ile olursa olsun nakden veya hesaben aldıkları paralar ve kambiyo işlemleri,

---

⁸⁹ WEB_26, (2016), *Damga Vergisi, Ekli(2) sayılı tablo*, <http://gib.gov.tr/gibmevzuat>, Erişim Tarihi: 07.09.2016.

ç) İhracat karşılığı yapılacak her türlü ödemeler, ihracat, ihracat sayılan satış ve teslimler, döviz kazandırıcı hizmet ve faaliyetler ile transit ticaretle ilgili işlemler ve bu işlemler sebebiyle düzenlenen kâğıtlar,

13/7/1956 tarihli ve 6802 sayılı Gider Vergisi Kanunu ile ihdas edilen Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisinden, 1/7/1964 tarihli ve 488 sayılı Damga Vergisi Kanunu ile ihdas edilen Damga Vergisinden, 2/7/1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanunu gereğince alınan harçlar ve diğer kanunlarda yer alan vergi, resim ve harçlar ile 12/9/1960 tarihli ve 80 sayılı Kanuna göre alınan hal rüsumundan müstesnadır.⁹⁰

Bu sebeple faktoring şirketlerinin ihracat ve döviz kazandırıcı hizmet ve faaliyetleri ile ilgili yaptıkları bütün hizmetler BSMV, Damga vergisi ve Harçlardan istisna edilmiştir.

Bu noktada önemli olan husus, damga vergisinden istisna olan sadece faktoring işletmelerinin müşterileri ile yaptıkları sözleşmeler değil faktoring sözleşmelerine ilişkin olarak da düzenlenen diğer kâğıtlarda damga vergisinden istisna edilmiştir. Sonuç olarak, faktoring işlemleri dışında ki işlemlerde vergi istisnası söz konusu değildir. Bu kapsamda ödenen vergi ise kurum kazancı kapsamında gider olarak dikkate alınmalıdır.

Buna ilaveten faktoring işletmeleri kuruluş izin belgeleri ve serbest bölgedekiler dahil olmak üzere açacakları şubeler için düzenlenen belgeler dolayısıyla her yıl maktu finansal faaliyet harcı ödemekle yükümlüdür.

2.14.7 Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu (KKDF)

Factoring şirketlerinin ihracat faktoringi amacıyla yurtdışından sağladıkları fonlar ile bu amaç için müşterilerine kullandıkları fonlar Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu'na tabi değildir. Faktoring şirketleri yurtiçinden kullandıkları ticari kredilerden dolayı Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu ödememektedir. Ayrıca, faktoring şirketleri yurtdışından kullandıkları ortalama vadesi 1 yıldan uzun olan döviz kredileri içinde Kaynak Kullanımı

---

⁹⁰ WEB_26, (2016), İhracat: 2008/6 numaralı Tebliğ, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2008/12/20081205-13.htm>, 07.09.2016.

Destekleme Fonu ödemektedirler. Bunlar dışında kullandıkları krediler için faktoring işletmeleri Tebliğ kapsamında Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu'na tabidirler.⁹¹ Yapılan izahatlar ışığında; vadeli ve mal mukabili satışlarda muhabir faktoring kuruluşları aracılığı ile ihracat faktoringi KKDF'den muaftır.

---

⁹¹ Toroslu, ss. 191.

3 TÜRKİYE MUHASEBE STANDARTLARI İLE İLGİLİ BİLGİLER

3.1 KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Türkiye Muhasebe Standartları Kurumu (TMSK), ilke olarak Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarını benimsemiş ve birebir çevirisini yaparak 2006 yılından itibaren Türkiye Muhasebe Standartları (TMS) / Türkiye Finansal Raporlama Standartları (TFRS) adı altında Resmi Gazete yayınlamaya başlamıştır. TMSK, yayınlamış olduğu standartları, IFRS’lerde meydana gelen değişikliklere paralel olarak, faaliyetinin sona erdiği 2011 yılı sonlarına kadar güncellemeye devam etmiştir. TMSK ilk olarak “Kavramsal Çerçeve”yi yayınlamıştır. Kavramsal çerçevenin yayınlanma amacı, birçok ülkede farklı şekilde tanımlanan varlık, yükümlülük, özkaynak, gelir ve gider kavramlarının benzer şekilde tanımlanmasını sağlamak ve böylece muhasebeleştirme ve ölçme esaslarında da farklı kriterleri ortadan kaldırmaktadır. Bu kapsamda Kavramsal Çerçeve, farklı nitelikteki çok sayıda muhasebe modeli, sermaye ve sermayenin korunması açısından uygulanabilecek bir düzenleme niteliği taşımaktadır.

Kavramsal Çerçeve, ilgililerin kullanımı için hazırlanan ve sunulan finansal tabloların tabi olacakları usul ve esasları belirlemektedir. Kavramsal Çerçevenin amaçları aşağıdaki gibidir;

- ❖ Türkiye Finansal Raporlama Standartlarını geliştirmede ve mevcut standartları gözden geçirmede yardımcı olmak,
- ❖ TFRS’lerin birçoğunda alternatif muhasebe yöntemlerinin uygulanmasına izin verilmektedir. Bu alternatif yöntemlerin azaltılmasını sağlamak amacıyla, finansal tabloların sunumuna ilişkin kuralların, muhasebe standartlarının ve uygulama usullerinin uyumlaştırılması konusunda yardımcı olmak,
- ❖ Kendi görev alanları dahilinde muhasebe kural ve uygulamalarını belirleyebilen otoritelere yardımcı olmak,
- ❖ Finansal tablolarını TFRS’lere göre hazırlayanlara, karşılarına çıkan ve henüz bir TFRS’de belirlenmemiş olan konularla ilgili olarak yardımcı olmak,

- ❖ Bağımsız Denetçilere, finansal tablolarının TFRS'lere uygun olup olmadığı konusundaki görüşlerini belirlemelerinde yardımcı olmak,
- ❖ Finansal tabloları kullananların TFRS'lere uygun olarak hazırlanmış olan finansal tablolarda yer alan bilgileri yorumlamalarında yardımcı olmak.

Kavramsal Çerçeve bir muhasebe standardı değildir. Dolayısıyla herhangi bir muhasebe standardının yerine geçecek bir düzenleme niteliği taşımamaktadır. Standart ile Kavramsal Çerçeve arasında bir uyumsuzluk olduğunda, Türkiye Finansal Raporlama Standartları Kavramsal Çerçeve'den önce gelmektedir. Ancak, yeni ihtiyaçlar hasıl olduğunda mevcut Kavramsal Çerçeve rehber olarak dikkate alınmaktadır.⁹² Bu çerçevede, uyumsuzluklar meydana geldikçe yeni standartlar oluşturulacağından ve/veya düzeltmeler yapılacağından zaman ilerledikçe söz konusu uyumsuzluklarda azalacaktır.

Muhasebe standartlarının en temel özelliği kural bazlı değil ilke bazlı olmalarıdır. Bu sebeple TFRS'nin uygulanması esnasında Kavramsal Çerçevenin çok iyi anlaşılması ve özümsemesi gerekmektedir.

Yapılan izahatlar ışığında; Vergi Usul Kanunu 333 Numaralı genel tebliğinin ekinde verilen listeye istinaden bilgisayarlar kapsamında belirlenen amortisman süresi bir başka deyişle ekonomik ömrü 4 yıl olmakla beraber söz konusu tebliğ finansal tablo hazırlayanlara belirttiği amortisman sürelerini değiştirme/kullanmama hakkı tanımamaktadır. Oysa ki söz konusu işletme o bilgisayarın ekonomik ömrünü kendi inisiyatifine göre daha az veya daha uzun süreli kullanmak isteyebilir. Bu noktadan hareketle işletme, bilgisayarı aldığı andan itibaren iki yıl yada üç yıl sonra değiştirmeyi düşünse dahi VUK açısından bu düşüncenin bir anlamı olmamaktadır. Buna karşılık TFRS açısından baktığımızda, işletme yönetimi söz konusu bilgisayarın ekonomik ömrünün 3 yıl olduğunu düşünüyorsa ilgili dönemin amortisman hesaplamasında ve maddi duran varlık değerlemelerinde bu süreyi baz alacaktır. Bir başka deyişle TMS 16 "Maddi Duran Varlıklar" standardına göre duran varlıklar için kesin bir ömürden bahsedilmez. İşletme yönetimi kendi inisiyatifine göre süre belirleyebilir.

---

⁹² Serap Yanık ve Yıldız Özerhan, *TMS TFRS – Açıklamalı ve Örnek Uygulamalı Türkiye Muhasebe Standartları Türkiye Finansal Raporlama Standartları*, TURMOB Yayınları, Ankara, 2015, ss. 1-10.

Bu çerçevede anlaşılıyor ki işletme yönetiminin kendi inisiyatiflerinin doğru ve güvenilir olabilmesi için TFRS'nin ilke bazlı olmasının mantığının net bir şekilde anlaşılması önem arz etmektedir.

TFRS'ye göre hazırlanmış finansal tabloların kapsamı aşağıdaki gibidir,

- Bilanço,
- Gelir Tablosu,
- Özkaynaklarda ki bütün değişiklikler ve/veya ortakların sermayedar olarak kendi başlarına yaptıkları işlemlerden kaynaklananlar dışında özkaynaklarda meydana gelen diğer değişimler,
- Nakit akış tablosu,
- Önemli muhasebe politikaları özetleyen dipnotlar ve diğer açıklayıcı notlar.

Finansal tablolar finansal raporlama sürecinin bir parçasıdır. Bir finansal tablo seti normal olarak bilanço, gelir tablosu, nakit akış tablosu, özkaynaklar değişim tablosu, kar dağıtım tablosu, dipnotlar ve finansal tabloların ayrılmaz bir parçası olan açıklama kısımlarını içerir.

Kavramsal Çerçeve, halka açık olsun veya olmasın finansal raporlama yapan bütün ticari, sınai ve diğer işletmelerin finansal tablolarına uygulanır. Teşebbüs ve işletmelerin kamu idare ve müesseselerine ait olması, hukuki yapılarının farklılığı, özel kanunlarının bulunması, vergi muafiyet ve istisnalarından yararlanmaları, bu yükümlülüğü yerine getirmelerine engel teşkil etmez.⁹³

Finansal tablo kullanıcıları ise; yatırımcılar, çalışanlar, borç verenler, tedarikçiler ve diğer alacaklılar, müşteriler, devlet kurum ve kuruluşları, kamuoyundan oluşmaktadır.

Finansal tabloların genel amaçlı oluşturulmasının nedeni ise, TMSK her bir finansal tablo kullanıcı grubunun ayrı ayrı bilgi ihtiyaçlarını tam olarak giderecek tek bir finansal tablolar seti hazırlamanın olanaksızlığını çerçeve metninde kabul etmektedir. Bu kapsamda farklı

---

⁹³ Ahmet Kızıl, Mehmet Fidan, Cevdet Kızıl ve İrem Keskin *Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları*, Der Yayınları, İstanbul, 2016, ss. 4-20.

kullanıcı gruplarının ortak ihtiyaçlarına yönelik hazırlanacak finansal tablolar seti “genel amaçlı finansal tablolar” olarak nitelendirilmektedir.⁹⁴

Genel amaçlı finansal raporlamanın amacı aslında mevcut ve potansiyel yatırımcılara, borç verenlere ve kredi veren diğer taraflara, raporlayan işletmeye kaynak sağlama kararları verirken faydalı olacak bilgileri sağlamaktır.

Finansal raporlarda, işletmenin ekonomik kaynakları ve talep haklarına ilişkin bilginin yanı sıra bunlardaki değişime yönelik bilgiler de yer alır. Bu değişimler,

- İşletmenin finansal performansı,
- Borçlanma araçları ya da özkaynağa dayalı finansal araçları ihraç etmek gibi işlemlerden kaynaklanır.

İşletmenin finansal performansı, işletmenin kendi ekonomik kaynakları ile sağladığı getirinin belirlenmesinde yararlı olur. Finansal performansa ilişkin bilgiler “kar veya zarar ve diğer kapsamlı gelir” tablosunda yer alır. Finansal performansa ilişkin bilgi, işletme yöneticilerinin kaynakları ne ölçüde etkin ve verimli kullandığının da göstergesidir. Ayrıca bu bilgi, işletmenin geçmişteki ve gelecekteki net nakit girişleri yaratma gücünün değerlendirilmesinde de faydalıdır. Finansal performansa ilişkin bilgi, işletmenin mevcut ekonomik kaynaklarını ve bununla bağlantılı net nakit girişi yaratma kapasitesini ne ölçüde kendi faaliyetleri ile artırdığını göstermektedir.

Borçlanma araçları ya da özkaynağa dayalı finansal araçları ihraç etmek gibi işlemlerden kaynaklanan değişimler, işletmenin ekonomik kaynakları ve talep hakları, ilave ortaklık paylarının ihraç edilmesi (sermaye arttırımı), borçlanma araçlarının ihracı (tahvil ihracı gibi) vb. nedenlerden dolayı değişebilir. Borçlanma araçları veya yeni hisse senedi ihraç etmek gibi işlemler işletmenin ekonomik kaynaklarında, dolayısıyla talep

---

⁹⁴ Kerem Sarioğlu, *Finansal Tabloların Hazırlanması Ve Sunulması İle İlgili Kavramsal Çerçeve*, İSMMMO Yayınları, İstanbul, 1999, ss. 9-28

haklarında artışa neden olur. Bu işlemler, finansal performans dışında, ekonomik kaynaklarda ve talep haklarında değişime neden olan işlemlerdir.⁹⁵

Yapılan izahatlar ışığında, finansal durum hakkındaki bilgiler öncelikle bilançoda yer alır. Faaliyet sonuçları ile ilgili bilgiler ise öncelikle gelir tablosunda verilir. Finansal durumdaki değişimlerse finansal tablolar arasında yer alan diğer tablolarda gösterilir.

3.1.1 Kavramsal Çerçeve de Yer Alan Muhasebe Varsayımları

Tahakkuk Esası, işlemlerin ve diğer olayların etkisi, nakit veya nakit benzerleri alındığında veya ödendiğinde değil, bu işlem ve olaylar olduğu zaman tahakkuk ettirilir ve ilgili oldukları dönemin finansal tablolarında raporlanır. Böylece finansal tablolar tahakkuk esasına göre hazırlanmış olmaktadır.

Tahakkuk esaslı muhasebeleştirme uyarınca, işlemler ile diğer olaylar ve durumların raporlayan işletmenin ekonomik kaynakları ve hakları üzerindeki etkileri, bu etkilerin gerçekleştiği dönemde gösterilir. Nakit girişleri ve ödemelerin farklı bir dönemde gerçekleştirilmiş olması bu durumu etkilemez.

İşletmenin Sürekliliği, finansal tablolar normal olarak işletmenin devamlılığı ve öngörülebilir bir gelecekte de faaliyetlerini sürdüreceği varsayımına dayanılarak hazırlanır.⁹⁶

Bu çerçevede finansal tabloların dayandığı temel muhasebe varsayımları hem tahakkuk hem de işletmenin süreklilik esasından oluşmaktadır.

3.1.2 Kavramsal Çerçeve de Finansal Tabloların Niteliksel Özellikleri

Temel niteliksel özellikler ihtiyaca uygunluk ve gerçeğe uygun şekilde sunumdan oluşmaktadır.

---

⁹⁵ Yanık ve Özerhan, ss. 1-3.

⁹⁶ Kızıl vd., ss. 5-8.

➤ İhtiyaca Uygunluk

Bilginin faydalı olabilmesi için kullanıcıların karar vermeleri sırasındaki ihtiyaçlarına uygun olması gerekir. Bilginin tahmin edilebilirlik ve teyit edilebilirlik özellikleri birbirleriyle ilişkilidir. Mevcut finansal duruma ait bilgiler ve geçmişteki faaliyet sonuçları, gelecekteki finansal durumu ve faaliyet sonuçlarını, kullanıcılarını doğrudan ilgilendiren konularda, örneğin, temettü ve ücret ödemeleri, hisse senedinin fiyatındaki hareketleri ve işletmenin vadesi geldiğinde borçlarını ödeme kabiliyetini tahmin etmekte sıkça kullanılan bilgilerdir.⁹⁷

Bu çerçevede, işletmenin sahip olduğu varlıkların mevcut tutarı ve yapısı, finansal tablo kullanıcılarının, işletmenin ortaya çıkacak fırsatlardan yararlanabilme kabiliyeti veya olumsuz koşulların meydana gelmesi halinde işletmenin bunlara karşı nasıl bir tepki vereceği konularında tahminde bulunmalarına yararlı olacak değerli bilgilerdir. Geçmişteki tahminler ve gerçekleştirmelere bakılarak işletmenin nasıl yapılandırılması gerektiği hususunun ya da planlanan operasyonların nasıl sonuçlanacağı hususunun değerlendirilmesi söz konusu olunca, aynı bilgiler teyit edilebilirlik rolü üstlenmektedir.

İhtiyaca uygunluk ile önemlilik kavramı arasında da ilişki söz konusudur. Bilginin uygunluğu onun özelliğinden ve önemliliğinden etkilenir. Eğer bir bilginin verilmemesi ya da yanlış verilmesi bu bilgiyi kullanarak ekonomik kararları verecek olan kullanıcıları etkileyebilecekse, o bilgi önemli bir bilgidir. Bilginin eksikliği veya yanlışlığı durumlarında önemlilik hususunun olup olmadığına karar vermek için bilgi verilmeyen kalemin ya da hatalı verilen kalemin büyüklüğüne bakmak gerekir. Bir bilginin önemli olabilmesi için verilecek kararı etkileme gücüne sahip olması ve kararı etkileyebilecek büyüklükte olması gerekir.⁹⁸

---

⁹⁷ WEB_27, (2016), *Kavramsal Çerçeve*, http://www.kgg.gov.tr/content_detail-345-1055-tms-tfrs-2015-seti.html, 07.09.2016.

⁹⁸ Yanık ve Özerhan, ss. 7-8.

Yapılan izahatlar ışığında, finansal bilgi hem tahminlerde kullanılabilme hem de teyit etme özelliğini beraber taşıyorsa bir kullanıcının vereceği ekonomik kararı etkileyebilme özelliğine sahiptir.

➤ Gerçeğe Uygun Şekilde Sunum

Finansal raporlarda, ekonomik olaylar kelimelerle ve sayılarla ifade edilir. Finansal bilginin kullanıcılara faydalı olabilmesi için ilgili olayları sunması yeterli değildir. Ayrıca açıklamayı amaçladığı ekonomik olayları gerçeğe uygun bir şekilde sunmalıdır. Gerçeğe uygun bir sunumun, tam anlamıyla sağlanabilmesi için üç özelliğe sahip olması gerekir. Buna göre sunum tam, tarafsız ve hatasız olmalıdır.⁹⁹

Tam Sunum, finansal raporlar açısından tanımlamalar ve açıklamalar da dahil olmak üzere gerekli tüm bilgileri içerme mahiyeti taşımaktadır. Bazı kalemler için ise tam bir sunum, kalemlerin özelliği ve niteliğine ilişkin önemli bilgileri, söz konusu kalemlerin özelliğini ve niteliğini etkileyebilecek unsur ve durumları ve rakamsal açıklamayı belirlemede kullanılan sürece ilişkin açıklamaları da gerektirebilir.

Tarafsız Sunum, finansal bilginin seçiminde ve gösteriminde önyargı taşımamasıdır. Tarafsız sunum finansal bilginin kullanıcılar tarafından olumlu ya da olumsuz olarak değerlendirilmesi olasılığını arttıracak şekilde yönlendirici olmaması anlamına da gelir. Bu anlamda tarafsız bilgi, kararlar üzerinde etkisi olmayan ya da belirli bir amaca yönelik olmayan bilgi anlamına gelmez. Aksine, ihtiyaca uygun finansal bilgi kullanıcıların kararlarını etkileme gücüne sahip bilgidir.

Hatasız Sunum, ekonomik olayın tanımlanmasında hataların veya ihmallerin olmaması ve raporlanan bilginin elde edilmesinde kullanılan sürecin hatasız olarak seçilmiş ve uygulanmış olması anlamına gelir. Bu bağlamda hatasız sunum, her açıdan kesin bir doğruluğa sahip değildir. Örneğin, gözlemlenemeyen bir fiyat ya da değere ilişkin tahminin doğru olup olmadığı söylenemez. Ancak tahmini tutarın açıkça ve doğru bir şekilde

---

⁹⁹ WEB_27, (2016), *Kavramsal Çerçeve*, http://www.kgk.gov.tr/content_detail-345-1055-tms-tfrs-2015-seti.html, 07.09.2016.

tanımlanması, tahminde kullanılan sürece ilişkin yapı ve sınırlamaların açıklanması ve tahminin yapılması için uygun olan sürecin seçiminde ve uygulanmasında hata yapılmamış olması durumunda bu tahminin sunumu gerçeğe uygun olabilir.¹⁰⁰

Belirtildiği üzere, tek başına gerçeğe uygun sunumun faydalı bilgi sağlaması mümkün değildir. Raporlayan işletmenin uygun süreci doğru bir şekilde uygulaması, tahmini doğru bir şekilde tanımlaması ve söz konusu tahmini önemli ölçüde etkileyen belirsizliklerin açıklamaları var ise gerçeğe uygun şekilde sunmuş olduğu kabul edilebilir. Burda önemli olan husus, söz konusu belirsizliğin seviyesinin fazla olması tahminin faydalı olmayacağını göstergesi olduğudur.

3.1.2 Kavramsal Çerçeve ve Finansal Tabloların Destekleyici Niteliksel Özellikleri

Kavramsal Çerçeve de yer alan destekleyici niteliksel özellikler, ihtiyaca uygun ve gerçeğe uygun bir şekilde sunulan bilginin faydasını arttırmaktadır. Bahsi geçen niteliksel özellikler aşağıdaki gibidir,

➤ Karşılaştırılabilirlik

Kullanıcıların, raporlayan işletmeye ilişkin bilgileri, diğer işletmelere ilişkin benzer bilgilerle ve aynı işletmenin başka bir döneme ait benzer bilgilerle karşılaştırabilmesi gerekir. Kullanıcılar, bir yatırımın satılması ya da elde tutulması veya yatırım yapılacak işletmenin seçimi gibi alternatifler arasında tercih yapmayı gerektiren kararlar verirler. Bu doğrultuda, raporlayan işletmeye ilişkin bilgiler diğer işletmenin bilgileriyle ve aynı işletmenin başka bir döneme ya da başka bir tarihe ait benzer bilgileri ile karşılaştırabiliyor ise daha faydalıdır.

Karşılaştırılabilirlik, kullanıcıların kalemler arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları belirleyebilmesini ve anlayabilmesini sağlayan niteliksel bir özelliktir. Diğer niteliksel

---

¹⁰⁰ Orhan Çelik, *Muhasebe ve Finansal Raporlama*, Lisanslama Sınavları Çalışma Kitapları, SPL Yayınları, İstanbul, 2015, ss. 19-36.

özelliklerden farklı olarak, karşılaştırılabilirlik tek bir kalemle ilgili değildir. Karşılaştırma yapılabilmesi için en az iki kalem gereklidir.¹⁰¹

Tek bir ekonomik olayın birden fazla yöntemle gerçeğe uygun bir şekilde sunumu sağlanabilir. Bununla birlikte aynı ekonomik olay için alternatif muhasebe yöntemlerine izin verilmesi, karşılaştırılabilirliği azaltır.

➤ Doğrulanabilirlik

Doğrulanabilirlik, farklı bilgi düzeyindeki ve bağımsız gözlemcilerin belirli bir açıklamanın gerçeğe uygun sunulduğu hususunda görüş birliğine varabilmeleridir. Doğrulama, doğrudan ya da dolaylı olabilir. Örneğin bazı varlıkların fiziki sayımının yapılması, doğrudan yapılan doğrulamaya örnek verilebilir. Dolaylı doğrulama ise, örneğin dönem sonu stokların aynı yöntem kullanılarak yeniden hesaplamasıdır.¹⁰²

Bu çerçevede açıklandığı üzere, doğrulama doğrudan ya da dolaylı olabilir. Doğrudan doğrulama, nakit tutarının sayılması gibi doğrudan yapılan gözlem ile bir tutarın ya da diğer bir sunumun doğrulanması anlamına gelir. Dolaylı doğrulama, bir modelde, formülde ya da diğer bir yöntemde kullanılan verilerin kontrol edilmesi ve aynı yöntem kullanılarak sonuçların yeniden hesaplanması anlamındadır. Verilerin (miktar ve maliyetler) kontrol edilerek stokların defter değerinin doğrulanması ve aynı maliyet akış varsayımı kullanılarak (örneğin, ilk giren ilk çıkar yöntemi kullanılarak) dönem sonu stokunun yeniden hesaplanması dolaylı doğrulamaya örnek olarak gösterilebilir.

➤ Zamanında Sunum

Zamanında Sunum, bilginin karar verenler açısından kararlarını etkileyebileceği zamanda mevcut olması anlamına gelir. Genellikle, bilgi eskidikçe faydası da azalır. Ancak, bazı bilgiler, bazı kullanıcıların eğilimleri belirlemeye ve değerlendirmeye ihtiyaç duyması gibi

---

¹⁰¹ Çelik, ss. 20-25.

¹⁰² Yanık ve Özerhan, ss. 20.

nedenlerle raporlama dönemi sona erdikten uzun süre sonra da kullanışlı olmaya devam edebilir.¹⁰³

➤ **Anlaşılabilirlik**

Bilginin açık ve öz olarak sınıflandırılması, tanımlanması ve sunulması onu anlaşılır kılmaktadır. Bu bağlamda finansal bilginin taşınması gereken önemli bir destekleyici niteliksel özellik, kullanıcılar tarafından tam olarak anlaşılabilir olması gerekmektedir. Bazı ekonomik olaylar, doğası gereği karmaşıktır ve basitleştirilemezler. Bu tür olaylara ilişkin bilgilerin finansal raporların dışında bırakılması, raporlardaki bilgilerin daha kolay anlaşılmasını sağlayabilir. Ancak böyle bir durumda, bu raporlar, eksik olmalarından dolayı doğruluğunu kaybederek yanıltıcı ve faydasız olabileceklerdir.

3.2 TÜRKİYE MUHASEBE STANDARTLARI

Türkiye Muhasebe Standartlarının tamamının yer aldığı liste aşağıda belirtilen tablo ile gösterilmiştir;

Tablo 3.2: Türkiye Muhasebe Standartları Listesi

Türkiye Muhasebe Standartları Listesi	
TMS 1 FİNANSAL TABLOLARIN SUNULUŞU	TMS 24 İLİŞKİLİ TARAF AÇIKLAMALARI
TMS 2 STOKLAR	TMS 26 EMEKLİLİK FAYDA PLANLARINDA MUHASEBELEŞTİRME ve RAPORLAMA
TMS 7 NAKİT AKIŞ TABLOLARI	TMS 27 BİREYSEL FİNANSAL TABLOLAR
TMS 8 MUHASEBE POLİTİKALARI, MUHASEBE TAHMİNLERİNDE DEĞİŞİKLİKLER VE HATALAR	TMS 28 İŞTİRAKLERDEKİ VE İŞ ORTAKLIKLARINDAKİ YATIRIMLAR
TMS 10 RAPORLAMA DÖNEMİNDEN (BİLANÇO TARİHİNDEN) SONRAKİ OLAYLAR	TMS 29 YÜKSEK ENFLASYONLU EKONOMİLERDE FİNANSAL RAPORLAMA
TMS 11 İNŞAAT SÖZLEŞMELERİ	TMS 32 FİNANSAL ARAÇLAR: SUNUM

¹⁰³ WEB_27, (2016), *Kavramsal Çerçeve*, http://www.kgk.gov.tr/content_detail-345-1055-tms-tfrs-2015-seti.html, 07.09.2016.

TMS 12 GELİR VERGİLERİ	TMS 33 HİSSE BAŞINA KAZANÇ
TMS 16 MADDİ DURAN VARLIKLAR	TMS 34 ARA DÖNEM FİNANSAL RAPORLAMA
TMS 17 KİRALAMA İŞLEMLERİ	TMS 36 VARLIKLARDA DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ
TMS 18 HASILAT	TMS 37 KARŞILIKLAR, KOŞULLU BORÇLAR VE KOŞULLU VARLIKLAR
TMS 19 ÇALIŞANLARA SAĞLANAN FAYDALAR	TMS 38 MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR
TMS 20 DEVLET TEŞVİKLERİNİN MUHASEBELEŞTİRİLMESİ VE DEVLET YARDIMLARININ AÇIKLAMASI	TMS 39 FİNANSAL ARAÇLAR: MUHASEBELEŞTİRME VE ÖLÇME
TMS 21 KUR DEĞİŞİMİNİN ETKİLERİ	TMS 40 YATIRIM AMAÇLI GAYRİMENKULLER
TMS 23 BORÇLANMA MALİYETLERİ	TMS 41 TARIMSAL FAALİYETLER

3.2.1 TMS 1 “Finansal Tabloların Sunuluşu”

Finansal tablolar işletmenin finansal durumunun ve finansal performansının biçimlendirilmiş sunumudur. Finansal tabloların amacı, geniş bir kullanıcı kitlesinin ekonomik kararlar almalarına yardımcı olan işletmenin finansal durumunu, finansal performansını ve nakit akışları hakkında bilgi sağlamaktır. Ayrıca finansal tablolar yöneticilerin kendilerine emanet edilen kaynakları ne etkinlikte kullandıklarını da gösterir. Finansal tablolar bu amaca ulaşmak için işletmeyle ilgili aşağıdaki bilgileri sunar;

- a) Varlıklar,
- b) Borçlar,
- c) Gelir ve Giderler, (Karlar ve Zararlar dahil)
- d) Ortakların ortak olmaları sebebiyle yaptıkları katkılar ve ortaklara yapılan dağıtımlar,
- e) Nakit akışları.

İşletmeler, nakit akış tablosu hariç, tüm finansal tablolarını muhasebeni tahakkuk esasına göre düzenlemektedir.¹⁰⁴ Söz konusu standardın amacı, işletmenin genel amaçlı olarak düzenlediği finansal tabloların önceki dönemin finansal tablolarıyla ve diğer işletmelerin finansal tablolarıyla karşılaştırılmasına olanak verecek şekilde sunulması için gerekli tüm unsurları açıklamaktır.

Standart kapsamında, bir finansal tablo seti bilanço, gelir tablosu, nakit akış tablosu, özkaynaklar değişim tablosu, kar dağıtım tablosu, dipnotlar ve finansal tabloların açıklama kısımlarından meydana gelmektedir.

Bu standartta önem arz eden husus ise, finansal tablolarda netleştirme yapılmamaktadır. Varlıklar ve borçlar başka bir standart tarafından mahsup edilmesi öngörülmediği veya izin verilmediği sürece mahsup edilemez. Netleştirme, varlık ve kaynak hesaplarının veya gelir ve giderlerin birbirinden mahsup edilmesini ve net tutarın finansal tablolara aktarımı mahiyetine gelmektedir. TMS standartlarında gelir ve giderlerin veya varlıkların ve borçların birbirleriyle netleştirilmesi yasaklanmıştır.

3.2.2 TMS 2 “Stoklar”

Stoklar standardının amacı stoklarla ilgili muhasebe işlemlerini açıklamaktır. Stokların varlık olarak ilk defa kayda alınması, işletme faaliyetlerinde kullanılması ve elden çıkarılmasında maliyetin nasıl hesaplanacağı açıklanmaktadır.

Standart kapsamında yer alan stoklar,

- İşin normal akışı içinde (olağan işletme faaliyetleri kapsamında) satılmak için elde tutulan,
- Satılmak üzere üretilmekte olan,
- Üretim sürecinde ya da hizmet sunumunda kullanılacak ilk madde ve malzemeler şeklinde bulunan varlıklar,

---

¹⁰⁴ Kızıl vd., ss. 26.

- İşletmenin henüz ilgili geliri elde etmediği hizmet maliyetidir.¹⁰⁵

Yapılan izahatlar ışığında, söz konusu standart devam etmekte olan inşaat sözleşmelerine, finansal araçlara, canlı varlıklara ve hasat zamanındaki tarımsal ürünlere uygulanmaz.

Stoklar, maliyet bedeli üzerinden ölçülür. Sektördeki uygulamalar çerçevesinde net gerçekleştirilebilir değerleri üzerinden ölçülen tarımsal (hasat sonrası) ve madeni ürünler ile stoklarını, gerçeğe uygun değerlerinden satış giderlerini düşerek saptayan araçların ellerinde bulundukları stoklar, bu hükmün dışındadır. Bu tür işletmeler açısından, stokların değerinde meydana gelen değişimler, değişimin olduğu dönemde kâr ya da zarara yansıtılır.

Stokların maliyeti; satın alma, üretim veya dönüştürme maliyetlerini içerir. Maliyet, normalin üstünde gerçekleşen fireleri, üretim maliyeti niteliğinde olmayan genel yönetim giderlerini ve satış giderlerini içermez.

Maliyet, ilk giren ilk çıkar (FIFO) veya ağırlıklı ortalama maliyet gibi uygulanmasına imkân tanınan bir maliyet yöntemi kullanılarak, ikame edilemeyen ya da belirli bir proje için tahsis edilmiş her bir stok kalemine dağıtılır.

Stoklar; net gerçekleştirilebilir değer maliyet değerinden düşükse, net gerçekleştirilebilir değere indirgenir. Net gerçekleştirilebilir değer, tahmini satış fiyatından, tahmini tamamlanma maliyetleri ve satışı gerçekleştirmek için gereken tahmini satış giderleri toplamının düşülmesi sonucu elde edilen tutarı ifade eder. Defter değerinin net gerçekleştirilebilir değere indirgenmesi (defter değerinin düşürülmesi); stokların zarar görmesi, kısmen veya tamamen kullanılamaz hale gelmesi, satış fiyatının düşmesi ya da ürünün tamamlanma ve satışa hazır hale getirilme maliyetlerinin artması gibi durumlarda gerekli olabilmektedir. Söz konusu indirgeme, ilgili kalemlerin benzer kullanıma sahip olması, aynı coğrafi bölgede üretilmesi veya pazarlanması ve ilgili olduğu ürün grubundaki diğer kalemlerden kolayca ayrılabilmesi durumunda her bir stok kalemi ve stok grubundaki kalemler baz alınarak yapılır.

---

¹⁰⁵ Yanık ve Özerhan, ss. 34.

Benzer niteliğe ve kullanım alanlarına sahip tüm stoklar için aynı maliyet yöntemi kullanılmalıdır.¹⁰⁶ Bu çerçevede stokların farklı coğrafi bölgelerde bulunması ya da vergi mevzuatındaki bir farklılık, benzer stoklar için değişik bir maliyet hesaplama yönteminin kullanılmasına gerekçe olmamaktadır.

3.2.3 TMS 7 “Nakit Akış Tabloları”

Nakit akış tabloları, işletme ilgililerine, işletmenin belirli bir döneminde elde ettiği nakdi ve bu nakdin hangi kalemlerde/alanlarda/nerelerde kullanıldığını gösteren bir tablodur. Finansal tablo kullanıcılarının ekonomik kararlar alabilmeleri için, işletmenin bünyesinde nasıl nakit akışı oluşturduğunu ve zamanlamasını nasıl hesapladığını bilmeleri gerekmektedir. Nakit akış tablosu, nakit ve nakit benzerlerindeki değişimler hakkında bilgi sağlamaktadır. Nakit akışı yaratmayan işlemler, nakit akış tablosunda yer almaz. Bu kapsamda nakit akış tablosunun, finansal durum tablosu ve kapsamlı kar ve zarar tablosu ne zaman düzenleniyor ise o dönemde düzenlenmesi gerekmektedir.

TMS 7 standardı baz alındığında görülmektedir ki işletme faaliyetleri üç ana başlık altında toplanmıştır;

- a) İşletme Faaliyetleri,
- b) Yatırım Faaliyetleri,
- c) Finansman Faaliyetleridir.

Nakit akışları, işletmenin faaliyet türüne göre işletme, yatırım ve finansman faaliyetlerinden doğan nakit akışları şeklinde sınıflandırılır. Yatırım faaliyetleri, uzun vadeli varlıkların ve nakit benzeri olmayan yatırımların elde edilmesi ile elden çıkarılmasına ilişkin faaliyetlerdir. Finansman faaliyetleri ise, bahsi geçen işletmenin özkaynağında ve borçlarında meydana gelen değişikliklerden oluşan faaliyetlerdir. İşletme faaliyetleri ise,

---

¹⁰⁶ TMSK, *Türkiye Muhasebe Standartları Yönetici Özetleri*, Ankara, 2008, ss.1-36.

işletmenin yatırım ve finansman faaliyetleri dışında kalan tüm gelir getirici unsurlardan oluşan faaliyetleri kapsamaktadır.

İşletme faaliyetlerinden sağlanan nakit akışlarının sunumunda alternatif yöntemler bulunmaktadır:

- **Brüt (Dolaysız) Yöntem:** Nakit giriş ve çıkışların brüt olarak gösterilmesidir.
- **Net (Dolaylı) Yöntem:** Nakit hareketine neden olmayan giderler net karına ilave edilmekte, nakit girişi sağlamayan gelirler ise toplamdan indirilmektedir. Bir başka ifadeyle işletme faaliyetlerinden sağlanan nakit akışlarının belirlenmesi amacıyla kâr ya da zarar düzeltilir.

Nakit akış tablosunda bahsi geçen “nakit ve nakit benzerleri” kalemi, en fazla 3 ay vadeli olan kısa vadeli yatırımları kapsamaktadır. Özkaynağa dayalı yatırımlar, nakit benzeri varlık olarak kabul edilmez. Bankalardan alınan krediler genellikle finansman faaliyeti olarak sınıflandırılır; ancak, istenildiğinde çekilebilen bankalar nezdindeki cari hesaplar “nakit ve nakit benzerleri”nin bir türü olarak düşünülebilir.

3.2.4 TMS 8 “Muhasebe Politikaları, Muhasebe Tahminlerinde Değişiklikler Ve Hatalar”

Standartın amacı, muhasebe politikalarının seçilmesine ve değiştirilmesine ilişkin kriterleri belirlemek ve muhasebe politikalarında ve tahminlerinde meydana gelen değişikliklerin ve hataların düzeltilmesine ilişkin muhasebeleştirme ve açıklama esaslarını düzenlemektir. Standart, işletmenin finansal tablolarının geçerlilik ve güvenilirliğini artırmayı ve işletmenin önceki dönemlerinin finansal tablolarıyla ve diğer işletmelerin finansal tablolarıyla karşılaştırılabilirliğini sağlamayı amaçlamaktadır.¹⁰⁷

Muhasebe politikaları Standartlarla uyumlu olmalıdır. Bir işlem veya olaya hiçbir Standartın uygulanmadığı durumlarda, işletme yönetimi, muhakeme gücünü kullanmak

---

¹⁰⁷ Yanık ve Özerhan, ss. 45.

suretiyle, ihtiyaca uygun ve güvenilir bilgiyi sağlayacak olan muhasebe politikasını kendisi geliştirmelidir. Bu tür durumlarda, işletme yönetimi, benzer konularla ilgili Standartları, “Finansal Tabloların Hazırlanışı ve Sunuluşuna ilişkin Kavramsal Çerçeve”de yer alan tanımları, muhasebeleştirme ve ölçme ilkelerini ve benzer bir kavramsal çerçeve kullanan standart belirleyici organlarca yapılan en son düzenlemeleri göz önünde bulundurur. Muhasebe politikaları, benzer işlem ve olaylara tutarlı bir şekilde uygulanmalıdır.¹⁰⁸

Yapılan izahatlar ışığında, muhasebe politikalarında değişiklik yapılması veya hataların düzeltilmesi işlemlerinde söz konusu dönemde dönem kar/zararına ilave açıklama yaptırarak bir etkisi bulunmamakta lakin geçmiş dönem finansal tabloların mahiyetlerini etkileyebileceği hususundan hareketle geçmiş dönemin cari dönem ile yanıtıcı olmayacak şekilde karşılaştırılabilir olması amacıyla geçmiş dönem düzeltilir.

3.2.5 TMS 10 “Raporlama Döneminden (Bilanço Tarihinden) Sonraki Olaylar”

Söz konusu standardın amacı, raporlama dönemi sonu ile finansal tabloalrın yayını için onaylandığı tarih arasında işletme lehine veya aleyhine ortaya çıkan olayları ifade eder. Bahsi geçen olaylar, kar tutarının veya bir takım başka finansal bilgilerin açıklanmasından sonra oluşmuş olsa dahi, finansal raporlama döneminden (bilanço döneminden) sonra ortaya çıkan olay olarak dikkate alınır.¹⁰⁹

Finansal tablolar, raporlama dönemi sonu ile yayım amacıyla onaylandığı tarih arasında gerçekleşen bazı sebepler/olaylar nedeniyle düzeltilir. Düzeltme gerektiren olaylar, raporlama dönem sonu itibariyle ilgili olayların var olduğunu gösteren koşulların bulunduğu durumlarda; düzeltme gerektirmeyen olaylar ise, ilgili olayların raporlama döneminden sonra ortaya çıktığını gösteren koşulların bulunduğu durumlarda söz konusudur.

Raporlama döneminden sonraki düzeltme gerektiren olaylara örnek olarak; işletmenin raporlama dönemi sonu itibariyle mevcut bir yükümlülüğünün bulunduğunu teyit eden bir davanın raporlama döneminden sonra sonuçlanması, işletmenin alacaklı olduğu bir müşterisinin raporlama döneminden sonra iflas etmesi veya işletmenin stoklarının raporlama

---

¹⁰⁸ TMSK, ss.16.

¹⁰⁹ WEB_28, (2016), *TMS 10 “Raporlama Döneminden (Bilanço Tarihinden) Sonraki Olaylar”*, http://www.kgk.gov.tr/content_detail-345-1055-tms-tfrs-2015-seti.html, 07.09.2016.

döneminden sonra maliyet değerinin altında bir bedelle satılması durumlarında olduğu gibi raporlama dönemi sonu itibariyle bir varlığın değerinde düşüklük olduğuna işaret eden nitelikte bir bilginin raporlama döneminden sonra ortaya çıkması gösterilebilir.

Raporlama döneminden sonraki düzeltme gerektirmeyen olaylara örnek olarak, yatırımların piyasa değerlerinde ortaya çıkan değişiklikler ile döviz kurlarında meydana gelen değişiklikler gösterilebilir.

Dağıtılacağı, raporlama döneminden sonra ilan edilen temettüler, raporlama dönemi sonunda borç olarak finansal tablolara yansıtılmaz; çünkü raporlama tarihi itibariyle, söz konusu temettüler mevcut bir yükümlülük niteliğinde değildir.¹¹⁰

Bu çerçevede, finansal tablolar genellikle, işletmelerin sürekliliği ilkesi dikkate alınarak hazırlanır. Raporlama döneminden sonra işletmenin tasfiye edilmesine veya ticari faaliyetlerinin durdurulmasına karar verilmesi durumunda, finansal tabloların hazırlanması sırasında süreklilik ilkesi dikkate alınmaz.

3.2.6 TMS 11 “İnşaat Sözleşmeleri”

Bu Standardın amacı inşaat sözleşmelerine ilişkin gelir ve maliyetlerle ilgili muhasebe uygulamasının açıklanmasıdır. İnşaat sözleşmelerine konu olan işlerin özelliği gereği, sözleşme kapsamındaki işin başlamasıyla tamamlanması farklı hesap dönemlerine girmektedir. Bu nedenle inşaat sözleşmelerine ilişkin muhasebe uygulamasındaki esas konu, sözleşme kapsamında elde edilen gelir ve maliyetlerin inşaat işinin gerçekleştirildiği hesap dönemlerine dağıtılmasıdır. Bu Standart, sözleşme gelir ve maliyetlerinin kapsamlı gelir

---

¹¹⁰ TMSK, ss .20.

tablosunda ne zaman gelir ve gider olarak gösterilecekleri konusunda Kavramsal Çerçeve’de belirtilen muhasebeleştirme ilkelerini esas alır.¹¹¹

Bahsi geçen standart, inşaat sözleşmelerinden elde edilecek hasılat ile sözleşme maliyetlerinin muhasebeleştirme unsurlarını belirlemektedir. Bu standart taahhüt işletmeleri içinde geçerlidir.

İnşaat sözleşmelerinden elde edilen hasılat, inşaat işi tamamlandıkça muhasebeleştirilir ve sözleşme maliyetleriyle eşleştirilir. Anılan muhasebeleştirme yöntemi, genellikle, tamamlanma yüzdesi yöntemi olarak adlandırılır. İşin tamamlanan kısmı; sözleşmeden elde edilecek karın muhasebeleştirilmesini etkiler. Alınan hak ediş ve avanslar, genellikle yapılan işin tamamlanma düzeyini gerçekçi olarak yansıtmayacaktır.

Sözleşmede gelecekte yapılması öngörülen işlerle ilgili olarak katlanılan maliyetler, geri kazanılabilir olmalarının muhtemel olması durumunda varlık olarak muhasebeleştirilir. Aksi durumda, ilgili tutarlar derhal gider olarak muhasebeleştirilir.

İnşaat sözleşmesine ilişkin bir zarar beklentisi oluştuğunda, öngörülen tahmini zarar tutarı, gerçekleşmesi beklenmeden dönem gideri olarak muhasebeleştirilir. İnşaat sözleşmesinin sonucu güvenilir bir şekilde öngörülemediğinde, tüm sözleşme maliyetleri, oluştukları anda gider olarak muhasebeleştirilir. Söz konusu sözleşme maliyetlerinin geri kazanılması muhtemel olan kısmı tutarında hasılat muhasebeleştirilir. Sonuç olarak; inşaat tamamlanana veya sözleşmenin sonucu güvenilir bir şekilde öngörülene kadar kâr muhasebeleştirilmez. Ancak; sözleşmeden beklenen zarar tutarı derhal gider olarak muhasebeleştirilir.¹¹²

Yapılan izahatlar ışığında, inşaat sözleşmelerinin yapısı gereği işlerin uzun vadeli olması bir dönemde birçok sözleşme tamamlanırken diğer dönemde tamamlanan sözleşme olmaması ile de sonuçlanabilir. TMS 11 standardında görüldüğü gibi tamamlanan iş,

---

¹¹¹ WEB_29, (2016), *TMS 11 “İnşaat Sözleşmeleri”*, http://www.kgk.gov.tr/content_detail-345-1055-tms-tfrs-2015-seti.html, 07.09.2016.

¹¹² TMSK, ss. 17.

tamamlandığı an finansal tablolara yansıtılırken beklenen zarar tutarı gerçekleşmesi beklenmeden finansal tablolara aktarılır.

3.2.7 TMS 12 “Gelir Vergileri”

Standardın amacı, ilgili muhasebe döneminde meydana gelen veya ortadan kalkan **geçici farkların** ve bunların yarattığı **ertelenmiş vergi etkilerini** belirlemek ve muhasebeleştirmektir. Bu farkların neden olduğu vergi etkilerinin hesaplanması durumunda dönem net kar veya zarar tutarının daha gerçekçi hesaplanmasına ve ortaklara dağıtılacak karın doğru olarak belirlenmesine neden olacaktır. Bu standart temelde,

- I. İşletmelerin yerli ve yabancı vergi mevzuatı çerçevesinde vergilendirilebilir kurum kazançları üzerinden hesaplanan vergiler,
- II. İştirak, bağlı ortaklık ve müşterek yönetime tabi teşebbüslerin kar dağıtımına bağlı olarak kaynakta kesinti yolu ile ödenen vergiler,

hakkında uygulanır.

Standartta bahsi geçen “Vergilendirilebilir Geçici Farklar” kavramının mahiyeti ise; Varlığın kayıtlı değeri işletme tarafından geri kazanıldığı veya yükümlüğün vadesi gelip ödendiği dönemlerde mali kar/zararın tespitinde vergi matrahına dahil edilecek geçici farklardır. İndirilebilir Geçici Farkların mahiyeti ise; Varlığın kayıtlı değeri işletme tarafından geri kazanıldı veya yükümlüğün vadesi gelip ödendiği dönemlerde mali kar/zararın tespitinde vergi matrahından indirilecek geçici farklardır.

Bağlı ortaklıklar, şubeler, iştirakler ve iş ortaklıklarındaki yatırımlar ile ilgili olarak ortaya çıkan vergiye tabi geçici farklarda dahil olmak üzere bütün vergilendirilebilir geçici farklar için ertelenmiş vergi yükümlülüğünün muhasebeleştirilmesi zorunludur. Ancak aşağıdaki durumlarda meydana gelen geçici farklar için ertelenmiş vergi yükümlülüğü muhasebeleştirilmez;

- Şerefiyenin ilk defa muhasebe kayıtlarına alınmış olması durumunda.
- İşletme birleşmesi niteliğinde olmayan işlemler sonucunda oluşan bir varlık veya borcun ilk defa muhasebeleştirilmesi halinde.
- Oluşumu hep ticari kar/zararı ve hem de mali kar/zararı etkilemeyen varlık ve yükümlülüğün ilk defa muhasebeleştirilmesi halinde.

Vergisel açıdan indirilebilir gider niteliğindeki bütün geçici farklar için, ileriki dönemlerde bu giderlerin indirilmesine yetecek kadar vergiye tabi gelirin oluşacağı muhtemel olması koşuluyla ertelenmiş vergi varlığının muhasebeleştirilmesi zorunludur. Ancak, aşağıdaki durumlarda meydana gelen geçici farklar için ertelenmiş vergi varlığı muhasebeleştirilmez.

- İşletme birleşmesi niteliğinde olmayan işlemler sonucunda oluşan bir varlık veya borcun ilk defa muhasebeleştirilmesi halinde.
- Oluşumu hep ticari kar/zararı ve hem de mali kar/zararı etkilemeyen varlık ve yükümlülüğün ilk defa muhasebeleştirilmesi halinde,

Ertelenmiş Vergi Kavramı: Vergiye tabi kar (mali kar) üzerinden hesaplanan vergi tutarı ile muhasebe karı (ticari kar) üzerinden hesaplanan vergi tutarı arasındaki *geçici farklar* üzerinden hesaplanan vergidir. Ertelenmiş vergilerde sebep-sonuç ilişkisi aşağıdaki gibidir;

Pasif (Borçlar);

Muhasebe Değeri > Vergi Değeri = İndirilebilir Geçici Fark = Ertelenmiş Vergi Alacağı

Muhasebe Değeri < Vergi Değeri = Vergilendirilebilir Geçici Fark = Ertelenmiş Vergi Borcu

Aktif (Varlıklar);

Muhasebe Değeri > Vergi Değeri = Vergilendirilebilir Geçici Fark = Ertelenmiş Vergi Borcu

Muhasebe Değeri < Vergi Değeri = İndirilebilir Geçici Fark = Ertelenmiş Vergi Alacağı

Yapılan izahatlar ışığında, işlem ve olayların vergisel sonuçları, ilgili işlem veya olayın muhasebeleştirildiği finansal tabloda muhasebeleştirilir. Başka bir deyişle, kapsamlı gelir

tablosunda ya da doğrudan özkaynaklarda raporlanır. İşletme birleşmesi sırasında, ertelenmiş vergi varlıklarının veya borçlarının muhasebeleştirilmesi, şerhli tutarını etkiler. Dönem kâr ya da zararının belirlenmesinde dikkate alınan vergi gideri, cari dönemin vergisi ile ertelenmiş verginin toplamıdır. TMS 12, muhasebe kârı üzerinden hesaplanan vergi tutarı ile vergi gideri arasındaki farkın açıklanmasını gerektirir.

3.2.8 TMS 16 “Maddi Duran Varlıklar”

Bu standardın amacı, finansal tablo kullanıcılarının işletmenin maddi duran varlıklardaki yatırımını ve bu yatırımdaki değişimleri belirleyebilmelerini sağlayan maddi duran varlıklarla ilgili muhasebe işlemlerini düzenlemektir. Maddi duran varlıkların muhasebeleştirilmesindeki temel konular; varlıkların muhasebeleştirilmesi, defter değerlerinin belirlenmesi ve bunlarla ilgili olarak finansal tablolara yansıtılması gereken amortisman tutarları ile değer düşüklüğü zararlarının raporlanmasıdır.

Standart, satış amaçlı olmayan, mal ve hizmet üretimi, pazarlama, satış, dağıtım faaliyetleri ve yönetim faaliyetleri için yani kullanım amaçlı tüm duran varlıklara uygulanır. Satış için üretilen gayrimenkuller, satışa uygun hale gelinceye kadar bu standart kapsamında değerlendirilir. Özel tükenmeye tabi varlıklar ile özel maliyetler de bu standart kapsamında değerlendirilir.¹¹³

Maddi duran varlıklar, mal ve hizmet üretiminde veya idari amaçlarla kullanılmak üzere, bir dönemden fazla elde tutulan fiziki varlıklardır. Bu varlıklar, başkalarına kiraya verilmiş olanları da kapsamakla birlikte yatırım amaçlı olarak edinilen gayrimenkulleri kapsamaz. Yatırım amaçlı gayrimenkuller, “TMS 40 Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller” Standardı kapsamındadır.

Söz konusu standart kapsamında olmayanlar,

- Satış amaçlı elde tutulan varlık olarak sınıflandırılmış maddi duran varlıklar,

---

¹¹³ Remzi Örtün, Hasan Kaval ve Aydın Karapınar, *Türkiye Muhasebe –Finansal Raporlama Standartları Uygulama ve Yorumları* (2. Baskı), Gazi Kitabevi, Ankara, 2008, ss. 205-209.

- Tarımsal faaliyetlerle ilgili canlı varlıklar,
- Madenler, petrol, doğalgaz ve benzer nitelikli yenilenebilir olmayan doğal kaynaklar

Maddi duran varlıklar, harcamaların tamamını içerecek şekilde maliyet bedeli ile kaydedilmelidir. Tamir ve bakım harcamaları ise gider olarak muhasebeleştirilir. İşletmeler, maddi duran varlığın farklı yararlı ömre sahip unsurlarını ayrı ayrı muhasebeleştirmelidir. Eğer maddi duran varlığın yenilenmesi söz konusu ise, yeni iktisap edilen sabit kıymet olarak muhasebeleştirilir.

Maddi duran varlık ilk muhasebeleştirmenin ardından, maliyetinden birikmiş amortisman düşüldükten sonraki değerinden ya da gerçeğe uygun değerinden (yeniden değerlendirilmiş tutarından) ölçülebilir. Yeniden değerlendirme yönteminin seçilmesi durumunda, maddi duran varlıklar sınıfında yer alan bütün varlıklar yeniden değerlendirilmeli ve tespit edilen değerler sürekli olarak güncellenmelidir. Yeniden değerlendirme değer artışları genellikle, doğrudan özkaynaklarda muhasebeleştirilir.

Maddi dura varlıklar amortismanına tabi tutulur ve bu kapsamda tutar hesaplanırken, varlığın yararlı ömrü sonunda beklenen kalıntı değer de dikkate alınır.

Maddi duran varlık kalemi satıldığında ortaya çıkan kar veya zarar kapsamlı gelir tablosunda gösterilir.

3.2.9 TMS 17 “Kiralama İşlemleri”

Söz konusu standardın amacı, gerçekleştirilen kiralama işlemlerine ilişkin olarak kiracı ve kiraya veren tarafından uygulanması gereken muhasebe politikalarını ve yapılacak açıklamaları belirlemektir.

Bu Standart, aşağıda yer alanlar hariç olmak üzere her çeşit kiralama işleminin muhasebeleştirilmesinde kullanılır:

- A. Maden, petrol, doğalgaz ve benzeri yeniden teşekkülü mümkün olmayan kaynakların araştırılması ve kullanılmasına ilişkin kiralama işlemleri ve

B. Sinema filmleri, video kasetler, oyunlar, el yazıları, patentler ve telif hakları gibi hak ve ürünlerin lisans anlaşmaları¹¹⁴

Kiralama işlemi, bir varlığın kullanım hakkının belirli bir süreliğine kiracıya devredildiği sözleşme olarak tanımlanmaktadır. Kiralama işlemleri, muhasebe tekniği ve uygulamaları açısından finansal kiralama ya da faaliyet kiralaması olarak sınıflandırılır. Kiralama işlemleri, sözleşme hükümlerine yönelik önemli bir taahhüdün mevcut olduğu tarihte, yani sözleşmenin başlangıç tarihinde sınıflandırılır.

Kiralanan varlığın sahipliğine ait risk ve yararların tamamına yakınının kiracıya devredildiği sözleşmeler finansal kiralama olarak sınıflandırılır. Bunun dışında kalan diğer tüm kiralama işlemleri, faaliyet kiralaması olarak değerlendirilir. Arazi ve binayı birlikte içeren kiralama sözleşmelerinde, arazi ve binalar kiralama işleminin sınıflandırılmasında ayrı ayrı dikkate alınır.

Kiralama süresinin sonunda mülkiyet kiracıya geçmediği sürece, sözleşmenin araziye ilişkin kısmı normal koşullar altında faaliyet kiralaması olarak sınıflandırılır. Faaliyet kiralaması çerçevesinde yapılan kira ödemeleri genellikle, kiralama süresi boyunca doğrusal (eşit) bir biçimde gider olarak muhasebeleştirilir. Kiraya veren, faaliyet kiralamasına konu varlığı, finansal durum tablosunda göstermeye devam eder.

Finansal kiralama sözleşmeleri, kiracılar tarafından, ekonomik özleri itibariyle, varlık edinimine yönelik bir borç olarak muhasebeleştirilir. Kiracı, finansal kiralamayı, varlık ve borç olarak finansal durum tablosuna yansıtır. Kira ödemeleri, kiralama işleminden kaynaklanan yükümlülüklerde azalma (borç anapara ödemesi) ve finansman gideri şeklinde ayrıştırılır. Diğer yandan, kiraya veren, kira ödemelerini alacak olarak muhasebeleştirir ve

---

¹¹⁴ WEB_30, (2016), *TMS 17 "Kiralama İşlemleri"*, http://www.kgk.gov.tr/content_detail-345-1055-tms-tfrs-2015-seti.html, 07.09.2016.

kiralama işleminden kaynaklanan alacaklarda meydana gelen bir azalma (yatırmış olduğu anaparanın geri dönüşü) ve finansman geliri olarak ayrıştırır.¹¹⁵

Bu kapsamda, Finansal kiralamanın finansal durum tablosuna yansıtılması, işletmelerin toplam varlıklarından elde edecekleri getiriyi (net kârın toplam varlıklara oranını) ve borcun özkaynağa oranını etkilemektedir.

3.2.10 TMS 18 “Hasılat”

Gelir; Finansal Tabloların Hazırlanma ve Sunulma Esaslarına İlişkin Kavramsal Çerçeve, hesap dönemi boyunca, sermayedarların katkılarıyla ilgili olanlar dışındaki nakit girişleri veya varlıklardaki artışlar veya borçlardaki azalışlar olarak özkaynaklarda artışa neden olan ekonomik faydalardaki artışlar olarak tanımlanmıştır. Gelirin tanımı hasılatın ve kazancın ikisini birden içerir. Hasılat işletmenin olağan faaliyetleri neticesinde ortaya çıkan gelirdir ve satışlar, ücretler, faiz, temettü ve isim hakları gibi çeşitli adlar taşır. Bu Standardın amacı; belirli tipteki işlemlerden ve olaylardan elde edilen hasılat ile ilgili muhasebe işlemlerini açıklamaktır.

Hasılatın muhasebeleştirilmesine ilişkin ilk konu, hasılatın ne zaman muhasebeleştirileceğinin belirlenmesidir. Hasılat; gelecekteki ekonomik faydaların işletmeye girmelerinin olası oldukları ve söz konusu faydalar güvenilir olarak ölçülebildikleri durumlarda muhasebeleştirilir. Bu Standart, söz konusu kriterlerin karşılandığı ve neticesinde hasılatın muhasebeleştirildiği durumları açıklar.¹¹⁶

Yapılan izahatlar ışığında, TMS 18 standardı mal satışı, hizmet sunumu ve işletme varlıklarının başkaları tarafından kullanılmasından sağlanan faiz, isim hakkı ve temettülerden kaynaklanan hasılatın muhasebeleştirilmesinden doğan işlemleri kapsamaktadır. Hasılat,

---

¹¹⁵ TMSK, ss. 24.

¹¹⁶ WEB_31, (2016), *TMS 18 “Hasılat”*, http://www.kgk.gov.tr/content_detail-345-1055-tms-tfrs-2015-seti.html, 07.09.2016.

genel olarak, gelecekteki ekonomik faydaların işletmeye girmesinin olası olduğu ve söz konusu faydaların güvenilir olarak ölçülebildiği durumlarda muhasebeleştirilir.

İşletme varlıklarının başkaları tarafından kullanılmasından sağlanan faiz, isim hakları ve temettü getirilerinin, işlemle ilgili ekonomik yararların işletme tarafından elde edilmesinin muhtemel olması ve hasılat tutarının güvenilir bir biçimde ölçülebilmesi durumunda aşağıdaki esaslara göre muhasebeleştirilir.

a) Faiz, ‘TMS 39 Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme’ Standardında belirtilen etkin faiz yöntemine göre muhasebeleştirilir.

b) İsim hakları (kullanım ücretleri, patent, azılım, telif hakları vs.), ilgili sözleşmenin özü dikkate alınarak, sözleşme hükümlerinin başka sistematik ve gerçekçi bir yöntemin daha uygun olmaması koşuluyla, ilgili sözleşme hükümlerine göre muhasebeleştirilir

c) Temettüler (kâr payları); hissedarların tahsil etme hakları ortaya çıktığında finansal tablolara yansıtılır.¹¹⁷

Uluslararası finansal raporlama standartları değerlendirme ölçüsü olarak temelde gerçeğe uygun değeri esas almaktadır. TMS 18 Standardına göre hasılat ‘gerçeğe uygun değer’ ile ölçülür. Yani mal satışı, hizmet sunumu veya işletmenin varlıklarının başkalarına kullandırılmasının karşılığı (bedeli) olarak karşı taraftan alınan veya alınacak olan bedel, gerçeğe uygun değeri ile ölçülür.

Gerçeğe uygun değer; karşılıklı pazarlık ortamında, bilgili ve istekli gruplar arasında bir varlığın el değiştirmesi ya da bir borcun ödenmesi durumunda ortaya çıkması gereken tutardır. Gerçeğe uygun değer, piyasa bazlı bir değer olup, işletmeye özgü bir değer değildir. Bugüne kadar uygulanan faturadaki tutarın hasılat olarak kaydedilmesi TMS 18 Hasılat

---

¹¹⁷ Selahattin Karabınar, *Türkiye’de Hasılat Ölçümü Ve Raporlanmasında Sorunlar ve Çözüm Önerileri*, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa, 2011, ss. 38-40.

standartı açısından yanlış olmaktadır. Fatura tutarının hasılat olup olmadığına karar verirken ticari iskontoları, indirimleri ve ödeme zamanı da dikkate almak gerekir.¹¹⁸

Standarda göre mal satışında satış bedeli gerçeğe uygun değeri ile muhasebeleşmelidir. Bir başka deyişle satışın tamamı hasılat yazılmalıdır. Buna karşılık vadeli satışlarda gelirin içerisinde yer alan faiz gelirinin ayrıştırılıp vade farkı faiz geliri olarak kaydedilmelidir. Bu durumda vadeye kadar iskonto edilmiş tutar gerçeğe uygun değeri oluşturmaktadır. İlgili faiz gelirinin Vade farkı faiz hasılatı hesabı ile kalanının satış hasılatı hesabına aktararak muhasebeleşmesi gerekmektedir.

3.2.11 TMS 19 “Çalışanlara Sağlanan Faydalar”

Söz konusu standart, işverence çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin muhasebeleştirme ilkelerini ve açıklama hükümlerini düzenlemektedir.

Buna ilaveten, TMS 19 Çalışanlara Sağlanan Faydalar standardı, diğer standartların getirdiği gibi, kıdem tazminatı karşılığı konusunda farklı esaslar getirmiş ve gerek ölçüm gerekse muhasebeleştirme yönüyle belirgin farklılıklar hasıl olmuştur. Bu farklılıkların başında, TMS 19’un kıdem tazminatı ikramiyesinin aktüeryal boyutunu ve paranın zaman değerini dikkate alması gelmektedir.

TMS 19’da tanımlanmış fayda planı olarak tanımlanan kıdem tazminatının bileşenleri; geçmiş dönem hizmet maliyeti, cari hizmet maliyeti, faiz maliyeti ve aktüeryal kayıp/kazançtır. Kıdem tazminatının hesaplanmasında (karşılık tutarının ölçümünde) çeşitli parametreler ve bu parametrelere ilişkin rasyonel varsayımlardan hareket edilmektedir. İskonto oranı, enflasyon oranı, maaş artış oranı ve personel devir hızı parametrelere dair varsayımlar ile aktüeryal hesaplama gerçekleştirilmekte ve kayıtlar bu ölçüme dayandırılmaktadır. Fakat anılan parametreler için yapılan varsayımlar zaman içinde değişim gösterir ve bu değişim beraberinde aktüeryal kazanç/kayıp meydana getirir. Aktüeryal kazanç/kayıbın finansal tablolarda nasıl raporlanacağı ile ilgili olarak TMS 19 yapılan

---

¹¹⁸Tamer Aksoy, *Tüm Yönleriyle Denetim (2 Cilt)*, Yetkin Yayınları, Ankara, 2006, ss. 668-670.

güncelleme sonrası, iki seçenek sunmaktadır. Bunlardan ilki öteden beri mümkün olan kar/zarar içinde raporlama yöntemi, sonradan getirilen yöntem ise, özkaynak içinde raporlama yöntemidir.¹¹⁹

Yapılan izahatlar ışığında, aktüeryal kazanç veya kayıpların, kapsamlı gelir tablosunda kar ya da zararın dışında muhasebeleştirilmesi şeklindeki bir uygulamada söz konusu aktüeryal kazanç veya kayıp tutarın tamamının olduğu dönemde muhasebeleşmesi gerekmektedir. Uzun süreli hizmet vb. izinlerde tanımlanmış fayda yükümlülüğü net gerçeğe uygun değeri üzerinden muhasebeleşir.

TMS 19'un genel özelliği, çalışanlarca sunulmuş bulunan hizmetler sonucunda ve tanımlanmış bir fayda planı çerçevesinde, çalışanlara işten ayrılma sonrası veya uzun vadeli faydalar sağlanmasına ilişkin yükümlülüğün borç olarak muhasebeleştirilmesini gerektirir. Lakin burda önemli olan husus, borcun tutarının ölüm, emeklilik yaşı, çalışanların işte ayrılma oranları vb. nedenlerden etkileneceğidir.

3.2.12 TMS 20 “Devlet Teşviklerinin Muhasebeleştirilmesi ve Devlet Yardımlarının Açıklaması”

Devlet yardımları, verilen yardımın niteliği ve tabii olduğu koşullara bağlı olarak birçok şekilde olabilir. Yardımın amacı, bir işletmeyi devlet yardımı sağlanmadan normal koşullar altında yapmayacağı bir takım işlere girebilmesini teşvik etmek olabilir.¹²⁰

TMS 20'ye göre devlet teşvikleri parasal ve parasal olmayan devlet teşvikleri olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Devletin yatırımcılara sağladığı kredi, faiz indirimi gibi finansman desteği şeklinde olan teşvikler parasal devlet teşvikleri olarak nitelendirilmektedir. İşletmelerin kullanması amacıyla işletmelere verilen arsa veya diğer kaynaklar ise parasal olmayan devlet teşvikleri olarak nitelendirilmektedir.

---

¹¹⁹ Fevzi Özdemir ve İdris Varıcı, *TMS 19 Çalışanlarına Sağlanan Faydalar Standardı Kapsamında Kıdem Tazminatı Müessesesi ve Muhasebe Kayıtları: İlk Geçiş Yönüyle Örnek İşletme Uygulaması*, Selçuk Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi Sayı:29 ve ISSN: 1303-8370, 2015, ss.160-170.

¹²⁰ WEB_32, (2016), *TMS 20 “Devlet Teşviklerinin Muhasebeleştirilmesi ve Devlet Yardımlarının Açıklaması”*, http://www.kgk.gov.tr/content_detail-345-1055-tms-tfrs-2015-seti.html, 07.09.2016.

Parasal teşviklerin muhasebeleştirilmesi, finansal tablolara aktarılması gayet kolaydır. Yapılan finansal desteğin tutarı olduğu gibi yansıtılır. Parasal olmayan devlet teşviklerinde ise verilen arsa gibi varlıkların gerçeğe uygun değeri tespit edilmelidir. Varlıklar tespit edilen tutar üzerinden finansal tablolara yansıtılır.¹²¹

Bu noktadan hareketle, TMS 20 standardı doğrudan işletmeye sağlanan devlet teşviklerinin muhasebeleştirilmesini ve işletmeye sunulan devlet yardımlarının açıklanmasını ele alır.

Devlet teşvikleri, belirli koşulların yerine getirilmesi karşılığında devletin muhtelif kaynaklarının işletmeye transfer edildiği işlemlerdir. Devlet teşvikleri, devlete olan borçlarda yapılan indirimleri ve devlet kredilerinden piyasa faiz oranının altında bir orandan faydalanmayı içerir. Devlet yardımları; belirli koşulları sağlayan işletmelere sağlanan faydalardır.

Devlet teşvikleri; teşviğin bağlı olduğu koşulların yerine getirileceği ve ilgili teşviğin elde edileceğine dair makul bir güvence olduğu durumlarda finansal tablolara yansıtılır. Parasal olmayan teşvikler ya gerçeğe uygun değerle muhasebeleştirilir ya da hem varlık hem de teşvik nominal değeriyle muhasebeleştirilir. Teşviğin edinilmiş olması, her zaman, teşvik için gerekli şartların kesin olarak sağlandığı (veya sağlanacağı) anlamına gelmez.

Devlet teşvikleri, telafi etmeleri amaçlanan maliyetlerle aynı dönemlerde kâr ya da zarar olarak muhasebeleştirilir. Başka bir deyişle, devlet teşvikleri doğrudan sermayede muhasebeleştirilmezler. Devlet teşviklerinin ilişkili olduğu, gelecekte katlanılması gereken bir maliyet bulunmadığı durumlarda, ilgili teşvik, elde edilebilir duruma gelmesiyle birlikte doğrudan kâr ya da zararda muhasebeleştirilir.

---

¹²¹ WEB_32, (2016), *TMS 20 “Devlet Teşviklerinin Muhasebeleştirilmesi ve Devlet Yardımlarının Açıklaması”*, http://www.kgk.gov.tr/content_detail-345-1055-tms-tfrs-2015-seti.html, 07.09.2016.

Varlıklara ilişkin devlet teşvikleri, başlangıçta, finansal durum tablosunda (bilançoda) ertelenmiş gelir ya da ilgili varlıklardan indirim olarak muhasebeleştirilir. Alınan teşvik, ilk muhasebeleştirme işlemi sonrasında, ilişkili bulunduğu varlığın yararlı ömrü boyunca, ertelenmiş gelir tutarları iptal edilmek veya ilgili dönemlerde teşvik tutarı kadar eksik amortisman ayrılmak suretiyle kâr ya da zararla ilişkilendirilir.¹²²

Yapılan izahatlar ışığında, söz konusu standartta belirtilen devlet teşvik ve yardımlarına ilişkin açıklayıcı hükümler finansal tablolarının önceki dönemlerle ve diğer işletmelerle karşılaştırılmasını kolaylaştırmayı amaçlamaktadır.

3.2.13 TMS 21 “Kur Değişiminin Etkileri”

Standart, yabancı para cinsinden işlemlerin ve yurtdışındaki işletmelerin finansal tablolara nasıl dahil edileceğini ve finansal tablolarda kullanılan para birimine nasıl çevrileceğini belirlemektedir. Ayrıca hangi döviz kurlarının kullanılacağı ve döviz kurlarındaki değişimin finansal tablolar üzerindeki etkilerinin nasıl raporlanacağı bu standardın temel konularıdır.¹²³

Söz konusu standart;

- Finansal riskten korunma muhasebesi kapsamına giren yabancı para cinsinden türev araçların muhasebeleştirilmesinde,
- Yabancı para cinsi işlemlerden kaynaklanan nakit akışlarının nakit akış tablosundaki sunumunda ya da yurtdışındaki işletmenin nakit akışlarının çevriminde uygulanmaz.

İşletme, finansal tablolarındaki kalemleri geçerli (işlevsel) para birimi ile ölçmek zorundadır. Geçerli (işlevsel) para birimi, işletmenin faaliyet gösterdiği temel ekonomik çevrenin para birimi olup, işlemlerin fiyatlarının belirlenmesinde kullanılır. Ancak işlemler bu para birimden gerçekleştirilmemiş olabilir. Geçerli para biriminden farklı bir para biriminde yapılan işlemler, işlem tarihindeki geçerli (spot) kur üzerinden çevrilir.

---

¹²² TMSK, ss. 31.

¹²³ WEB_33, (2016), <http://denetimkilavuzu.com/Assets/Content/file/TMS21.pdf>, Erişim Tarihi: 07.09.2016.

Parasal varlıklar ve borçlar raporlama dönemi sonundaki geçerli (spot) kur (kapanış kuru) üzerinden; parasal olmayan kalemler ise tutarlarının (maliyet ya da gerçeğe uygun değer) belirlendiği tarihteki kur üzerinden çevrilir.

Parasal kalemlerden kaynaklanan kur farkları, oluştukları dönemde gelir ya da gider olarak muhasebeleştirilir. Ancak, yurt dışındaki faaliyeti ve raporlayan işletmeyi birlikte içeren finansal tablolarda (konsolide finansal tablolar gibi), yurt dışındaki faaliyetlerdeki net yatırımın bir parçasını oluşturan parasal kalemlerden kaynaklanan kur farkları, net yatırım elden çıkarılıncaya kadar doğrudan özkaynaklarda muhasebeleştirilir. Bu tür kur farkları, net yatırım elden çıkarıldığında kâr ya da zararda yeniden sınıflandırılır ve elden çıkarmadan kaynaklanan kazanç veya zarar finansal tablolara yansıtılır.¹²⁴

Bu çerçevede, bir işletmenin kayıtlarını geçerli para biriminden farklı bir para biriminde tutması durumunda, finansal tablolarını hazırlarken tüm tutarlar “Geçerli Para Biriminde Raporlama” bölümünde açıklanan hususlar çerçevesinde geçerli para birimine çevrilir. Bu uygulama, ilgili kalemlerin başlangıçta geçerli para biriminde kaydedilmiş olması ile aynı sonucu verir.

Geçerli para birimi belirlendikten sonra sadece, bu işlemler, olaylar ve koşullarda değişiklik olması durumunda geçerli para birimi değiştirilebilir. İşletmenin geçerli para biriminde değişiklik olması durumunda işletme, değişim tarihinden itibaren ileriye dönük olarak yeni geçerli para birimi için geçerli çevrim işlemlerini uygular. Geçerli para birimindeki değişikliğin etkisi ileriye dönük olarak muhasebeleştirilir.

İşletme finansal tablolarını herhangi bir para biriminde sunma hakkına sahiptir. Söz konusu açıklamalara ilaveten, sunulan her bilano düzenlendiği tarihteki kapanış kurundan çevrilerek hazırlanır. Gelir ve gider kalemleri ise işlem tarihindeki döviz kurlarından çevrilir. Bu noktada ortaya çıkan tüm kur farkları, diğer kapsamlı gelir de ayrı bir unsur olarak muhasebeleşir.

---

¹²⁴ TMSK, ss. 32.

3.2.14 TMS 23 “Borçlanma Maliyetleri”

Bir özellikli varlığın elde edilmesi, inşası veya üretimi ile doğrudan ilişkilendirilebilen borçlanma maliyetleri, özellikli varlıkla ilişkili harcamaların hiç yapılmamış olması durumunda oluşmayacak borçlanma maliyetleridir. Açıklanan bu maliyetler aktifleştirilirken, diğer borçlanma maliyetleri ise gider olarak muhasebeleştirilir.

Borçlanmanın sadece özellikli varlıkla ilgili olarak yapılmadığı durumlarda, aktifleştirilecek borçlanma tutarını belirlemek için “aktifleştirme oranı” kullanılır. Özellikli varlığın amaçlanan kullanıma veya satışa hazır duruma getirilmesi için gerekli tüm işlemler esas itibarıyla tamamlandığında, borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesine son verilir.

Özellikli varlığın elde edilmesi, inşası ve üretimi ile doğrudan ilişkilendirilebilen borçlanma maliyetleri, özellikli varlıkla ilgili harcamaların hiç yapılmamış olması durumunda ortaya çıkmayacak olan maliyet türüdür. Buna ilaveten, özellikli varlığın edinilmesine ilişkin olarak yapılan harcamanın, ağırlıklı ortalama borçlanma oranı ile çarpılması suretiyle hesaplanan maliyet tutarı olarak da ortaya çıkabilir.

İlgili varlıklar kullanıma ve/veya satışa hazır duruma geldiğinde söz konusu varlığın borçlanma maliyetinin aktifleştirilmesine son verilir.

Bahsi geçen varlıkların amortismanına tabi tutulması veya satılması durumunda borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmiş olması işletmenin kar durumunu etkileyecektir.

3.2.15 TMS 24 “İlişkili Taraf Açıklamaları”

Standardın amacı, işletmenin finansal durumu ile kâr veya zararının, ilişkili tarafların mevcudiyetinden, söz konusu taraflarla gerçekleştirilen işlemlerden ve işletme ile ilişkili tarafları arasındaki taahhütler dahil olmak üzere, mevcut bakiyelerden etkilenebileceği olasılığına dikkat çekmek için gerekli olan açıklamaların, işletmenin finansal tablolarında yer almasını sağlamaktır.

Bu Standart, ilişkili taraflarla olan ilişki ve işlemler ile taahhütler dahil olmak üzere, mevcut bakiyelerin; “TMS 27 Konsolide ve Bireysel Finansal Tablolar” Standardı

çerçevesinde sunulan bir ana ortaklık, ortak girişimci ya da yatırımcıya ait konsolide ve bireysel finansal tablolarda açıklanmasını gerektirir. Bununla birlikte bu Standart ayrı finansal tablolara da uygulanır.

Bir grup içindeki diğer işletmelerle yapılan ilişkili taraf işlemleri ve mevcut bakiyeler, işletmenin finansal tablolarında açıklanır. Grup içi ilişkili taraf işlemleri ve mevcut bakiyeler, ilgili grubun konsolide finansal tablolarının hazırlanması sırasında elimine edilir.

Kişinin kendisinin ya da yakın aile üyelerinin raporlayan işletmede kilit yönetici veya raporlayan işletme üzerinde kontrol ya da önemli etkiye sahip olması durumunda, ilişkili taraftan söz edilebilir.

Finansal tablo kullanıcılarının işletmelerinin karşılaştığı riskler ve fırsatlar hakkında daha iyi değerlendirme yapabilmeleri için ilişkili taraflarla olan ilişkilerin, işlemlerin ve taahhütler de dahil olmak üzere bakiyelerin bilinmesi önemlidir.

Sonuç olarak, bahsi geçen standart finansal durum ve faaliyet sonuçlarının ilişkili tarafların varlığından, bu taraflara yapılan işlemlerden ve söz konusu işlemlere ilişkin mevcut bakiyelerden etkilenme olasılığının tespit edilmesine dayanır.

3.2.16 TMS 26 “Emeklilik Fayda Planlarında Muhasebeleştirme ve Raporlama”

Bu Standart; emeklilik fayda planlarına ilişkin finansal tabloların hazırlandığı durumlarda, söz konusu finansal tablolara uygulanır. Emeklilik fayda planları, bazen, “emeklilik planları”, “süper emeklilik planları” ya da “emeklilik fayda planları” gibi farklı isimlerle de adlandırılır. Bu Standart emeklilik fayda planını, katılımcıların işverenlerinden ayrı olarak raporlama yapan bir işletme olarak ele alır. Bu Standartta aksi öngörülmüş olmadıkça, diğer tüm Standartlar emeklilik fayda planlarının finansal tablolarına uygulanır. Bu Standart; planın, bir grup olarak tüm katılımcılara yönelik muhasebeleştirilme ve raporlama konularını düzenler. Katılımcıların emeklilik fayda haklarının kendilerine bireysel olarak raporlanmasını düzenlemez.

“TMS 19 Çalışanlara Sağlanan Faydalar” Standardı, ilgili işverenin finansal tablolarında yer alan emeklilik faydalarının maliyetinin belirlenmesini düzenler. Dolayısıyla, bu Standart TMS 19’u tamamlar.¹²⁵

Finansal tablo kullanıcılarının, tanımlanmış katkı ve tanımlanmış fayda planlarına ilişkin bilgi gereksinimleri farklıdır. Bu kapsamda TMS 26 standardı her çeşit gereksinim için farklı raporlama hükümleri belirtmektedir.

Söz konusu standart, emeklilik fayda planlarına ilişkin yatırımların gerçeğe uygun değer üzerinden ölçümünü konu etmektedir.

3.2.17 TMS 27 “Bireysel Finansal Tablolar”

Bu Standardın amacı bireysel finansal tabloların hazırlanmasında; bağlı ortaklıklardaki, iş ortaklıklarındaki ve iştiraklerdeki yatırımlara ilişkin uyulması gereken muhasebeleştirme ve açıklama hükümlerini düzenlemektir.

Bu Standart bir işletmenin kendi isteği ile ya da yerel mevzuat gereği bireysel finansal tablolar sunması durumunda, bağlı ortaklıklardaki, iş ortaklıklarındaki ve iştiraklerdeki yatırımlarının muhasebeleştirilmesinde uygulanır.

Standartta bahsi geçen “bireysel finansal tablolar” teriminin mahiyeti; TMS 27 standart hükümlerine uygun olarak bağlı ortaklıklardaki, iş ortaklıklarındaki ve iştiraklerdeki yatırımlarını, maliyet bedeli üzerinden, TFRS 9 Finansal Araçlar Standardı hükümleri uyarınca ya da TMS 28 İştiraklerdeki ve İş Ortaklıklarındaki Yatırımlar Standardında tanımlanan özkaynak yöntemini kullanarak muhasebeleştirmeyi tercih eden işletmeler tarafından sunulan finansal tablolarıdır.

Yapılan izahatlar çerçevesinde; Bireysel finansal tablolar, bir ana ortaklık; bir ana ortaklığın, iştiraklerine ve iş ortaklıklarına yaptığı yatırımları, yatırım yapılan işletmenin raporlanan sonuçlarından ve net varlıklarından bir pay olarak değil, bir özkaynak yatırım

---

¹²⁵ WEB_34, (2016), *TMS 27 “Bireysel Finansal Tablolar*, http://www.kgk.gov.tr/content_detail-345-1055-tms-tfrs-2015-seti.html, 07.09.2016.

olarak raporladığı finansal tabloyu ifade eder.¹²⁶ Ana ortaklığın kar payı alma hakkı kesinleştiği durumlarda, etkisi gelir tablosuna kar ya da zarar olarak yansıtılır.

Eğer ki ana ortaklığın, Ana ortaklığın borçlanma araçları ya da özkaynağa dayalı finansal araçlarının kamuya açık bir piyasada işlem görmüyor olması durumunda veya söz konusu ana ortaklığın nihai ana ortaklığı kamuya açıklanmak üzere konsolide bir rapor yayınlıyorsa (TFRS'ye uygun) konsolide finansal tablo hazırlama zorunluluğu yoktur. Ayrıca diğer ana ortaklığın konsolide finansal tablo sunulmamasına itiraz etmemiş olması ve ana ortaklığın kamuya açık piyasada herhangi bir menkul kıymet ihracı için sermaye piyasası aracı bulunmamalıdır.

3.2.18 TMS 28 “İştiraklerdeki ve İş Ortaklıklarındaki Yatırımlar”

Bu Standardın amacı; iştiraklerdeki yatırımların muhasebeleştirilmesini tanımlamak, iştiraklerdeki ve iş ortaklıklarındaki yatırımların muhasebeleştirilmesi durumunda özkaynak yönteminin uygulanmasına ilişkin hükümleri ortaya koymaktır.¹²⁷

Standartta iştirak tanımına net bir şekilde yer verilmiş olup, iş ortaklığı veya bağlı ortaklık niteliği dışında kalan ve üzerin de önemli etkinin (yatırım yapılan şirketin faaliyet ve finansman kararlarına katılım gücü) bulunduğu işletmelerdir. Önemli etkinin ön koşulu ise doğrudan veya dolaylı olarak yatırım yapılan işletmede %20'lik oy hakkıdır. Standarda göre, iştiraklerin muhasebeleştirilme işlemlerinde öz kaynak yöntemi kullanılmaktadır. Özkaynak yöntemi; yatırımın başlangıçta elde etme maliyeti üzerinden muhasebeleştirilmesini, daha sonra bu tutarın, yatırım yapılan iştirakin net varlıklarından yatırımcı işletmenin payına düşen kısmı yansıtacak şekilde düzeltilmesini kapsar. Yatırımcı işletmenin, iştirakin kâr ya da zararı üzerindeki payı, kapsamlı gelir tablosunda tek bir kaleme raporlanır. Finansal durum tablosunda (bilançoda) ise, yatırımla ilgili olarak tek bir düzeltme kalemi bulunur. Bir başka deyişle, Özkaynak yöntemi, iştirakteki yatırımın başlangıçta elde etme maliyeti ile muhasebeleştirilerek, sonrasında bu tutarın yatırım yapılan iştirakin net varlıklarında

---

¹²⁶ Örten vd., ss. 395-398.

¹²⁷ WEB_35, (2016), *TMS 28 “İştiraklerdeki ve İş Ortaklıklarındaki Yatırımlar*, http://www.kgk.gov.tr/content_detail-345-1055-tms-tfrs-2015-seti.html, 07.09.2016.

yatırımcı işletmenin payına düşen kısmı yansıtacak şekilde düzeltildiği bir yöntemdir.

Sonuç olarak, iştirakler hesabı; iştirak kar payları, elde etme payları ve iştirakin öz kaynaklarında meydana gelen artışlar kapsamında borçlandırılır. Buna karşılık, iştiraklerden alınan temettü ve iştirak zarar payları kapsamında söz konusu hesap alacaklandırılır. Örneğin, iştirakin öz sermayesinde meydana gelen kar dışındaki nedenlerden kaynaklanan artışlardan işletmeye düşen pay iştirakler hesabına karşılık, sermaye yedeklerine eklenir ve bu sebeple özkaynaklar değişim tablosunda açıklanır.

3.2.19 TMS 29 “Yüksek Enflasyonlu Ekonomilerde Finansal Raporlama”

Bu standart, geçerli para birimi, yüksek enflasyonlu bir ekonominin para birimi olan işletmelerin konsolide finansal tabloları da dahil olmak üzere, tüm finansal tablolarda uygulanır. Bu kapsamda, yüksek enflasyonun varlığına ilişkin kesin bir oran tanımlanmamıştır. Finansal tabloların düzeltilmesinin ne zaman gerekli hale geleceği konusu bir takdir meselesidir.

Yüksek enflasyon bir ülkenin bunlarla sınırlı kalmamak üzere, aşağıdakileri de içeren ekonomik özelliklerince belirlenir.

- Nüfusun çoğunluğu servetini parasal olmayan varlıklarda ya da nispeten istikrarlı bir yabancı para biriminde tutmayı tercih eder. Elde tutulan yerel para, satın alma gücünü korumak üzere hemen yatırıma dönüştürme vb. suretiyle değerlendirilir,
- Nüfusun çoğunluğu parasal tutarları yerel para biriminden değil, nispeten istikrarlı bir döviz cinsinden dikkate alır. Fiyatlar da bu döviz cinsinden belirlenebilir,
- Kredili satış ve satın almalarındaki fiyatlar; süre kısa bile olsa, kredi süresi boyunca satın alma gücünde beklenen zararları karşılayacak şekilde belirlenir,
- Faiz oranları, ücretler ve fiyatlar bir fiyat endeksine bağlıdır,
- Son üç yılın kümülatif enflasyon oranı %100' e yaklaşmakta veya aşmaktadır.¹²⁸

---

¹²⁸ WEB_36, (2016), *TMS 29 “Yüksek Enflasyonlu Ekonomilerde Finansal Raporlama”*, <http://denetimkilavuzu.com/Assets/Content/file/TMS29.pdf>, Erişim Tarihi: 07.09.2016.

Sonuç olarak bu Standart, yüksek enflasyonlu bir ekonominin para biriminde raporlama yapan işletmelerin finansal tablolarına uygulanır.

Geçerli para birimi yüksek enflasyonlu bir ekonominin para birimi olan bir işletmenin finansal tabloları, ister tarihi maliyet ister cari maliyet yaklaşımıyla hazırlanmış olsun, raporlama dönemi (bilanço tarihi) sonundaki cari ölçüm birimi cinsinden ifade edilir.

İşletmeler, finansal tablolarının enflasyona göre düzeltilmiş olduğunu; düzeltme işlemi için kullanılan fiyat endeksini ve finansal tabloların tarihi maliyet ya da cari maliyet esaslarından hangisi uyarınca hazırlandığını açıklamak zorundadır. Buna karşılık, ister tarihi maliyet ister cari maliyet yaklaşımına göre hazırlanmış olsun, önceki raporlama döneminin karşılaştırmalı rakamları raporlama dönemi sonundaki cari ölçüm biriminden ifade edilebilmeleri için genel bir fiyat endeksi kullanılarak düzeltilir. Önceki dönemlere ilişkin açıklanan bilgiler de raporlama dönemi sonundaki cari ölçüm birimine göre ifade edilir.

Birden fazla fiyat endeksi bulunduğu anda, finansal tablolar, satın alma gücündeki genel değişimleri yansıtan genel fiyat endeksi kullanılarak düzeltilmelidir.

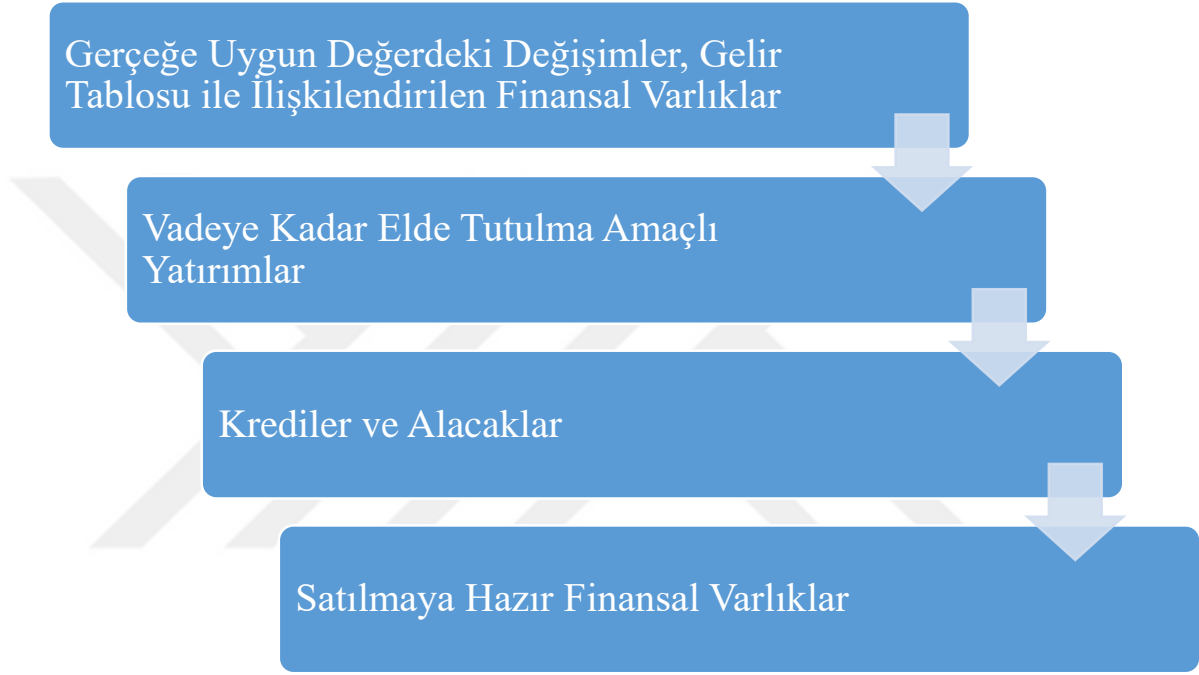
Yüksek enflasyon dönemi sona erdiğinde ve işletme finansal tablolarının hazırlanması ve sunumunu bu Standarda göre yapmayı bıraktığında; önceki raporlama dönemine ilişkin dönem sonu tutarları defter değerleri ile dikkate alınır.

3.2.20 TMS 32 “Finansal Araçlar: Sunum”

Bu standardın amacı finansal tablo kullanıcılarının, bilanço veya bilanço dışı finansal enstrümanlarının işletmenin finansal durumu, performansı ve nakit akımları üzerindeki etkilerini daha iyi anlamalarının sağlanmasıdır. Bu amaca yönelik olarak standart, hem bilançoda yer alacak hemde bilanço dışında tutulacak finansal enstrümanlar için yapılması gereken açıklamalar ve bilançoda yer alacak olan finansal enstrümanların sunumu için belirli gereklilikleri tanımlanmaktadır. Ayrıca standardın sunumu borçlar ve özkaynak

arasındaki enstürümanların sınıflandırılması, faiz, kar payı, kayıp ve kazançların sınıflandırılması ile finansal varlık ve finansal borçların netleştirilmesi ile ilgilenmektedir.¹²⁹

Bu kapsamda söz konusu standart kapsamında finansal araçlar aşağıdaki şekilde sınıflandırılmıştır.

Şekil 3.2 Finansal Araçların Sunumu

➤ **Gerçeğe Uygun Değerdeki Değişimler, Gelir Tablosu İle İlişkilendirilen Finansal Varlıklar;**

Bu varlıklar, bir yıldan kısa vadede satılmak ve fiyat dalgalanmaları sonucunda kar elde etmek amacıyla satın alınan finansal varlıklar ya da yakın bir tarihte geri alınmak üzere yüklenilen finansal borçlardır. Alım satım amaçlı finansal varlıklar

¹²⁹ Akgül Ataman ve Hüseyin Akay, *Uluslar Arası Muhasebe Standartları Ve Türkiye’de Uygulama Etkinliğine İlişkin Bir Araştırma*, Türkmen Kitabevi, İstanbul, 2004, ss. 158-160.

bu grupta sınıflandırılır. Örneğin hisse senedi, hedge aracı olarak kullanılmayan türev ürünleri bu kapsamdadır.

Bahsi geçen varlık grubu, gerçeğe uygun değer ile değerlendirilir ve finansal varlık ve borçlar kalemleri bilanço da raporlanır. Gerçeğe uygun değer hususunda meydana gelen değişiklikler ile kar/zarar hesapları ile ilişkilidir.

➤ **Vadeye kadar elde tutulma amaçlı yatırımlar;**

İşletmenin vade bitimine kadar elinde tutma amacıyla elde ettiği, sabit ödemeli ve vadeli, türev ürün niteliğine sahip olmayan finansal araçlardır. Belirli bir vadesi olan ve vade bitimine kadar elde tutma olanağı olan aktifleri içermektedir. Hazine bonoları ile devlet tahvilleri bu gruba örnek teşkil edebilir.

Bu tür alacaklar etkin faiz yöntemi kullanılarak itfa edilmiş maliyet bedeli üzerinde muhasebeleştirilir.

➤ **Krediler ve Alacaklar;**

İşletmelerin kendi işlemlerinden dolayı ortaya çıkan ticari mahiyetli olmayan borç ya da alacaklar maliyet değeri üzerinden değerlendirilir. Bu tutar gerçeğe uygun değer üzerinden hesaplanır. İtfa edilmiş maliyet bedeli bu grupta değerlendirilir.

➤ **Satılmaya Hazır Finansal Varlıklar;**

Satışa hazır olarak nitelendirilen ve türev ürünü niteliğinin de olmayan finansal varlıklardır. Gerçeğe uygun değer ile öz kaynaklar da muhasebeleştirilirler. Lakin söz konusu varlıklar yatırımların sınıflandırılması ile ilişkilidir. Örneğin, vadeye kadar elde tutulacak kredi ve/veya ticari alacaklar amorti edilmiş değer üzerinden aksi halde gerçeğe uygun değer üzerinden muhasebeleşir.

Bazı finansal araçlar, yasal açıdan öz kaynak görünümünde olmalarına rağmen, özleri itibarıyla borç niteliğindedirler ve TMS 32'ye tabidirler. Örneğin; istisnalar mevcut olmakla birlikte, geri ödeme zorunluluğu bulunan paylar ve bir yatırım fonu üzerinde sahip olunan itfa edilebilir veya nakit karşılığında fona iade edilebilir nitelikteki paylar, borç olarak sınıflandırılır.

3.2.21 TMS 33 “Hisse Başına Kazanç”

Bu Standardın amacı; hem aynı raporlama dönemi içinde farklı işletmelerin, hem de aynı işletmenin farklı raporlama dönemlerindeki performansının karşılaştırılmasına yardımcı olmak amacıyla, hisse başına kazancın belirlenmesine ve finansal tablo kullanıcılarına sunulmasına ilişkin ilkeleri belirlemektir. Hisse başına kazanç verilerinin, “kazanç”ın farklı muhasebe politikalarına göre saptanması nedeniyle sınırlı kullanıma sahip olmasına karşın, tutarlı bir biçimde belirlenen bir payda, finansal raporlamanın kalitesini artırıcı bir etkiye sahip olacaktır. Bu Standardın odaklandığı nokta, hisse başına kazancın hesaplamasına ilişkin paydanın belirlenmesidir.¹³⁰

TMS 33, hisse başına kazancın hesaplanmasını ve sunumunu düzenlemektedir. Bu standart, adi hisse senetleri veya potansiyel hisse senetleri (hisse senedine dönüştürülebilen finansal araçlar, opsiyonlar ve hisse alım hakkı veren finansal araçlar gibi) borsalarda işlem gören işletmeler için geçerlidir.¹³¹

Standartta göre hisse başına kazanç, net dönem karından veya zararından adi hisse senedi sahiplerine isabet eden kısmın, dönem içindeki ağırlıklı ortalama adi hisse senedi sayısına bölünmesiyle hesaplanır. Adi hisse başına kazanç, finansal tabloların analizinde önemli bir ölçüdür. Fiyat/kazanç oranlarının hesaplanmasında ve bunun gibi birçok değerlendirme işleminde kullanılır.

Sonuç olarak, TMS 33 standardı farklı işletmelerin aynı raporlama dönemindeki ve aynı işletmenin farklı rapor dönemlerindeki performanslarının daha net karşılaştırılabilmesi amacıyla, hisse başına kazançların nasıl hesaplanacağı ve sunulacağı hakkında bilgileri içerir.

3.2.22 TMS 34 “Ara Dönem Finansal Raporlama”

Bu Standardın amacı; ara dönem finansal raporlamanın asgari içeriğinin tanımlanması ve ara döneme ilişkin özet veya ayrıntılı finansal tablolardaki muhasebeleştirme ve ölçme ilkelerini belirlemektir. Zamanında yapılan ve güvenilir bir ara dönem raporlama;

¹³⁰ WEB_37, (2016), *TMS 33 “Hisse Başına Kazanç”*, http://www.kgk.gov.tr/contents/files/TFRS_2015/TMS/TMS33.pdf, Erişim Tarihi: 07.09.2016

¹³¹ TMSK, ss. 34.

yatırımcıların, kredi veren kuruluşların ve diğer tarafların işletmenin gelir ve nakit akışı yaratma kapasitesi ile finansal durumunu ve likiditesini daha iyi anlamasını sağlar.¹³²

Standart hangi işletmelerin, hangi sıklıkta ara dönem finansal tabloları yayınlaması gerektiğini düzenlemez. Bu standart TFRS'ye uygun olarak ara dönem finansal raporlama düzenlenmesi zorunlu olan veya ara dönem finansal raporlamayı seçen firmalar tarafından uygulanır.

İşletme en son raporunu, finansal tablolarını konsolide ederek açıkladıysa ara dönem finansal tablolarını da konsolide olarak açıklamakla yükümlüdür. Söz konusu ara dönemde bildirilecek olan raporda, işletmenin finansal durumu ve faaliyet sonuçları kapsamında en son bildirilen rapordan sonra önemli değişiklikler meydana geldiyse dip notlarda açıklanması önem arz etmektedir.

Genel olarak ara dönem finansal tablolarında, yıllık finansal tablolarında uygulananlar ile aynı muhasebe politikaları uygulanmak zorundadır.

3.2.23 TMS 36 “Varlıklarda Değer Düşüklüğü”

Bu Standardın amacı; bir işletmenin, varlıklarının geri kazanılabilir tutarından daha yüksek bir değerden izlenmemesini sağlamak amacıyla uygulanması gereken ilkeleri belirlemektir. Bir varlığın defter değerinin; kullanımı ya da satışı ile geri kazanılacak tutarından fazla olması durumunda, ilgili varlık geri kazanılabilir tutarından daha yüksek bir tutardan izlenir. Eğer durum bu şekilde ise, varlık değer düşüklüğüne uğramıştır ve Standart, işletmenin değer düşüklüğü zararını muhasebeleştirmesini gerektirir. Standart ayrıca, bir işletmenin değer düşüklüğü zararını ne zaman iptal etmesi gerektiği ile kamuoyuna yapılması gereken açıklamaları da düzenler.¹³³

---

¹³² WEB_38, (2016), *TMS 34 “Ara Dönem Finansal Raporlama”*, http://www.kgk.gov.tr/contents/files/TFRS_2015/TMS/TMS34.pdf, Erişim Tarihi: 07.09.2016

¹³³ WEB_39, (2016), *TMS 36 “Varlıklarda Değer Düşüklüğü”*, http://www.kgk.gov.tr/contents/files/TFRS_2015/TMS/TMS36.pdf, Erişim Tarihi: 07.09.2016

Varlıkların defter değerinin, geri kazanılabilir tutardan fazla olduğu durumlarda değer düşüklüğü zararı oluşur. TMS'nin diğer standartlarında değerlendirilme ilkelerine ilişkin özel hükümler bulunmayan tüm varlıklar bu standart kapsamında değerlendirilir.

Rapor döneminde varlıkların değer düşüklüğüne uğrayıp uğramadığı tespit edilmeli, gereken değerlendirmeler yapılmalı ve eğer işletme yönetimi gerek gördüyse geri kazanılabilir tutar da tahmin edilmelidir. Ortaya çıkan değer düşüklüğü zararı, kar ve zarar olarak gelir tablosunda muhasebeleştirilir.

Bir varlığın son değer düşüklüğü zararının muhasebeleştirmesinden sonra, değer düşüklüğüne neden olan şartların değişmesi durumunda, ilgili varlığın değeri geri kazanılabilir değeri artırılmakta iken şerefiyelerde bu artırım söz konusu değildir.

3.2.24 TMS 37 “Karşılıklar, Koşullu Borçlar ve Koşullu Varlıklar”

Bu Standardın amacı; uygun muhasebeleştirme kriterleri ve ölçüm esaslarının karşılıklar, koşullu borçlar ve koşullu varlıklara uygulanmasını ve kullanıcıların bunların nitelikleri, zamanlamaları ve tutarlarını anlamalarını sağlamak üzere gerekli bilgilerin finansal tablo eklerinde gösterilmesini sağlamaktır.¹³⁴

Bu Standart, karşılıklar ve koşullu borçlar arasındaki farkları ortaya koymaktadır. Karşılık, raporlama dönemi sonu itibariyle, yükümlülüğü yerine getirmek üzere ödenmesi gereken en muhtemel tutar olarak finansal durum tablosuna yansıtılır.

Karşılıklar; geçmiş olaylardan doğan, kaynak çıkışı mümkün olan ve değeri güvenilir bir biçimde ölçülebilen yükümlülüklerle ilgilidir. Ticari borçlar ve tahakkuklardan farklıdır. Bunun sebebi ise karşılıklar kapsamında gelecekte ne kadarlık bir ödeme olacağını tahmin edilememesidir. Tahakkuklar, borçların bir parçası olarak gösterilirken, karşılıklar ayrı olarak gösterilmektedir.

---

¹³⁴ WEB_40, (2016), *TMS 37 “Karşılıklar, Koşullu Borçlar ve Koşullu Varlıklar”*, http://www.kgk.gov.tr/contents/files/TFRS_2015/TMS/TMS37.pdf, Erişim Tarihi: 07.09.2016

Koşullu Borçlar, standarda göre işletmeler koşullu borçlarını finansal tablolarına yansıtmaz. Koşullu borçlara ilişkin olarak finansal durum tablosunda herhangi bir muhasebeleştirme işlemi yapılmaz. Bununla birlikte, koşullu borçlara ilişkin olarak işletmeden kaynak çıkışı olasılığı çok düşük olmadığı sürece, dipnotlarda açıklama yapılır.

Koşullu Varlıklar, standarda göre işletmeler koşullu varlıklarını finansal tablolarına yansıtmaz. Bununla birlikte, ekonomik fayda girişinin neredeyse kesin hale gelmesi durumunda, söz konusu varlık artık koşullu bir varlık olarak değerlendirilmez ve finansal tablolara yansıtılır.

3.2.25 TMS 38 “Maddi Olmayan Duran Varlıklar”

TMS 38, maddi olmayan duran varlıkların muhasebeleştirme ve ölçme yöntemlerine ilişkin hükümler ortaya koymakta ve söz konusu varlıklar hakkında çeşitli açıklamalar yapılmasını gerektirmektedir.

Maddi olmayan duran varlık; fiziksel niteliği olmayan, tanımlanabilir nitelikte ve parasal olmayan bir varlıktır. Bu tür bir varlığın ayrılabilir nitelikte olması veya sözleşmede yer alan haklardan ya da diğer yasal haklardan kaynaklanıyor olması, söz konusu varlığı tanımlanabilir kılmaktadır. Ayrılabilir varlıklar, satılma, devredilme ya da lisanslama işlemlerine konu olabilmektedir. Maddi olmayan duran varlıklara örnek olarak; bilgisayar yazılımları, lisanslar, marka isimleri, patentler, filmler, telif hakları ve ithalat kotaları gösterilebilir. Birleşme yoluyla edinilen şerefiye TMS 38’in kapsamı dışındadır. Söz konusu şerefiye “TFRS 3 İşletme Birleşmeleri” Standardı uyarınca muhasebeleştirilir. Bununla birlikte, işletme içi yaratılan şerefiye TMS 38’in kapsamına girmekle birlikte, tanımlanabilir bir kaynak olmadığından varlık olarak muhasebeleştirilmez.

Maddi olmayan duran varlık kalemine ilişkin harcama, maddi olmayan duran varlık tanımını karşılamadığı ve aşağıdaki koşulları sağladığı sürece, gider olarak muhasebeleştirilir:

- ✓ Varlıktan gelecekte ekonomik yararlar elde edilmesinin muhtemel olması,

- ✓ Varlığın maliyetinin güvenilir bir şekilde ölçülmesi.¹³⁵

Yapılan izahatlar ışığında, Maddi Olmayan duran varlık fiziksel niteliği olmayan tanımlanabilir parasal varlıktır. Bir varlığın tanımlanabilir olduğu göstergeleri; ayrılabilir olması ve sözleşmede yer alan haklardan veya diğer yasal haklardan kaynaklanmasıdır.

Maddi olmayan duran varlıklar; varlığın gelecekte ekonomik yarar sağlamasının muhtemel olması ve varlığın maliyetinin güvenilir bir şekilde ölçülebilmesi durumunda aktifleştirilir, ilk muhasebeleştirme sırasında maliyet bedeli ile ölçülür. Böylece Maddi olmayan duran varlıklar maliyet yöntemi veya yeniden değerlendirme yöntemi kullanılarak defterlerde takip edilebilir.

İşletme birleşmesi söz konusu olduğunda elde edilen maddi olmayan duran varlıklar ayrılabilir olması veya sözleşmeden kaynaklı vb. nedenlerden dolayı şerefiyeden ayrı olarak aktifleştirilebilir.

Maddi olmayan duran varlığın elden çıkarılması durumunda sonuç gelir tablosunda muhasebeleştirilir.

3.2.26 TMS 39 “Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme”

Standardın amacı; finansal varlıkların, finansal borçların ve finansal olmayan kalemlerin alım veya satımına ilişkin özellikli bazı sözleşmelerin muhasebeleştirme ve ölçülmesine yönelik ilkeleri belirlemektir.

Standart kapsamında ele alınan konular aşağıdaki gibidir:

- ✓ Finansal araçların “gerçeğe uygun değer farkı kar veya zarara yansıtılan finansal varlık ve finansal borçlar”, “vadeye kadar elde tutulacak yatırımlar”, “kredi ve alacaklar”, “satılmaya hazır finansal varlıklar” şeklinde dört sınıfa ayrılması,
- ✓ Bu sınıflarda yer alan finansal araçların muhasebeleştirilmesi ve finansal durum tablosu dışı bırakılmasına ilişkin ilkeler,

---

¹³⁵ TMSK, ss. 34.

- ✓ Finansal varlık ve finansal borçların yeniden sınıflandırılması,
- ✓ Finansal varlıklarda değer düşüklüğü,
- ✓ Türev ürünlerin tanımı ve hedging (riskten korunma) muhasebesi.¹³⁶

İşletmeler, türev ürünler de dahil olmak üzere tüm finansal araçlarını muhasebeleştirmelidir. Türev ürünler gerçeğe uygun değerleri üzerinden ölçülür. Buna karşılık borsaya kote olmayan ve gerçeğe uygun değerleri güvenli bir biçimde ölçülemeyen özkaynağa dayalı finansal araçlara bağlı olan ve bu araçların karşı tarafa teslimi suretiyle ödenmesi gereken türev ürünler, ilk muhasebeleşmesinin ardından maliyet bedelleri ile ölçülür.

Faiz gelirini hesaplarken TMS 39 “Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme” standardında yer alan etkin faiz yöntemi baz alınır. Söz konusu yöntemde faiz hasılatının ve faiz giderinin dağıtımından belirlenir. Finansal varlık veya borcun itfa edilmiş maliyetlerinin hesaplanarak ilişkili olduğu döneme faiz geliri veya gideri olarak dağıtılmasıdır. Bir başka deyişle gelecekteki nakit ödemeleri (tahsilatları) tam olarak net defter değerine indirgeyen orandır.

3.2.27 TMS 40 “Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller”

Bu Standardın amacı; yatırım amaçlı gayrimenkullerin muhasebeleştirilmesi ve yapılması gereken açıklamalara ilişkin esasları belirlemektedir.¹³⁷

Yatırım amaçlı gayrimenkuller; sahibi tarafından kullanılmayan, normal iş akışı çerçevesinde satılması planlanmayan, kira ve/veya değer artış kazancı elde etmek amacıyla elde tutulan arsa ve/veya binalardır.

¹³⁶ WEB_41, (2016), *TMS 39 “Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme”*, <http://www.dt-audit.com/dosyalar/Egitim/Muhasebe%20Standartlar%C4%B1/1.Hafta/B%C3%96L%C3%9CM%206%20TMS%2032%20F%C4%B0NANSAL%20ARA%C3%87LAR%20SUNUM%20UMS%2039%20F%C4%B0NANSAL%20ARA%C3%87LAR%20MUHASEBELE%C5%9ET%C4%B0RME%20VE%20%C3%96L%C3%87ME.pdf>, Erişim Tarihi: 07.09.2016

¹³⁷ WEB_42, (2016), *TMS 40 “Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller”*, http://www.kgk.gov.tr/contents/files/TFRS_2015/TMS/TMS40.pdf, Erişim Tarihi: 07.09.2016

İlk edinimde; yatırım amaçlı gayrimenkul maliyet bedeli ile ölçülür. TMS 17'ye göre kiralanan ve yatırım amaçlı olarak sınıflandırılan gayrimenkuller, gerçeğe uygun değer ile asgari kira ödemelerinin bugünkü değerinden küçük olanı üzerinden muhasebeleştirilir.

İlk muhasebeleştirme işleminden sonra işletmeler maliyet veya gerçeğe uygun değer yöntemini seçebilirler. Gerçeğe uygun değer yöntemi seçilirse her raporlama tarihinde yeniden hesaplama yapılır ve oluşan fark gelir tablosu hesaplarında takip edilir. Maliyet yöntemi seçilir ise TMS 16'ya uygun olarak yatırım amaçlı gayrimenkuller, ilgili gayrimenkulün maliyet tutarından, birikmiş amortismanlar ve birikmiş değer düşüklüğü zararları düşülmek suretiyle değerlendirilir. Bu yöntemin uygulanması durumunda gerçeğe uygun değer dipnotlarda ayrıca belirtilir. Tüm gayrimenkuller için aynı yöntem kullanılır.

Yatırım amaçlı gayrimenkullerin elden çıkarılması durumunda oluşan kayıp veya kazanç kar/zarar hesaplarında muhasebeleştirilir.

Kiracının faaliyet kiralaması çerçevesinde elinde bulundurduğu gayrimenkul hakkının yatırım amaçlı gayrimenkul olarak sınıflandırılması durumunda, istisnaların dışında yer alan tüm yatırım amaçlı gayrimenkuller için gerçeğe uygun değer yönteminin kullanılması gerekir.

3.2.28 TMS 41 “Tarımsal Faaliyetler”

Tarımsal faaliyetlere ilişkin faaliyetlerin muhasebeleştirilme yöntemlerinin ve açıklamalarının yer aldığı standarttır.

Tarımsal faaliyetler, canlı hayvanların veya bitkilerin (biyolojik/canlı varlıklar) biyolojik dönüşümünün yönetilmesi amacıyla yapılan işlemler ile canlı varlıkların satış amacıyla veya tarımsal ürünlere ya da farklı canlı varlıklara dönüştürülmesi amacıyla hasat edilmesi işlemlerini içerir.

TMS 41 “Tarımsal Faaliyetler” standardı, canlı varlıkların büyüme, bozulma, üretim ve dölleme sırasındaki muhasebeleştirme ilkeleri ile tarımsal ürünlerin hasat noktasındaki başlangıç ölçüleriyle ilgilenmekte olup tarımsal ürünün hasat sonrası işlenmesi ile ilgili işlemleri kapsam dışı tutmuştur.

Ölçümleme yöntemleri ise,

- ✓ Canlı varlıklar, gerçeğe uygun değerlerinden pazar yeri maliyetleri düşülmek suretiyle ölçülür.
- ✓ Hasat noktasındaki tarımsal ürünler de gerçeğe uygun değerlerinden pazar yeri maliyetleri düşülmek suretiyle ölçülür.
- ✓ Canlı varlıkların değerindeki değişimler, kâr ya da zarara yansıtılır.
- ✓ Araziye bağlı canlı varlıklar (örneğin; ağaç dikim alanındaki ağaçlar) araziden ayrı olarak ölçülür.

Canlı varlığın veya tarımsal ürünün gerçeğe uygun değeri, pazar (piyasa) fiyatından varlığın pazara getirilmesi için katlanılan maliyetler düşülmek suretiyle bulunur. Satış maliyetleri; komisyonlar ile vergi, resim ve harçları kapsar.¹³⁸

---

¹³⁸ TMSK, ss. 34.

4 FAKTORİNG ŞİRKETLERİNİN ELDE ETTİĞİ GELİR GETİRİCİ UNSURLARININ 18 NOLU TÜRKİYE MUHASEBE STANDARDI ÇERÇEVESİNDE (TMS 18) MUHASEBELEŞTİRİLMESİ

4.1 TMS 18 “HASILAT” STANDARDININ MUHASEBE KAYITLARINA ETKİSİ

4.1.1 Hasılat Kavramı

Hasılat, üretim ve satış faaliyetleri sonucunda yaratılan mal ve hizmetlerin parasal karşılığını ifade etmektedir. Hasılat unsuru, işletmelerin ticari aktiviteleri içerisinde önemli bir yer tutmaktadır. İşletmeler kâr hedeflerini yükseltebilmek için hasılatlarını da arttırmaları gerekmektedir. Sermaye piyasalarının küreselleşmesi ve dünyada rekabetin artması sonucu hasılatın tanımlanması ve ölçülmesi daha da önemli hale gelmiştir.

Muhasebe kuramında bilanço yaklaşımına göre, işletmeye konulan ve çekilen değerler hariç olmak üzere, özkaynakları artıran her olay gelir olarak tanımlanmaktadır. Gelir ve kârların ne zaman muhasebeleştirileceği, yani kayıt altına alınacağı gelirin doğumu ile yakından ilgilidir. Gelirin doğuşu ile ilgili temel ilke, gerçekleşme (tahakkuk) esasıdır. Buna göre, bir gelir ve gider hangi dönemde gerçekleşmişse, tahsil ve ödeme tarihlerine bakılmaksızın o dönemle ilişkilendirilir.¹³⁹ İşletmenin özkaynaklarında, olağan faaliyetleri kapsamında ortaya çıkan artışlar “hasılat” olarak belirtilmektedir. Lakin ortakların sermayeye yaptıkları nakdi katkılar bu kapsam dışında tutulmuştur.

Hasılat, sadece işletmenin kendi hesabına yapmış olduğu işlemleri kapsar. Katma Değer Vergisi gibi üçüncü kişiler adına toplanan tutarlar işletmeye ekonomik fayda sağlamaz ve

---

¹³⁹ Akın Akbulut, *Karşılaştırılmalı TMS/FRS-Vergi Uygulamaları ve Sonuçları*, İstanbul: Maliye Hesap Uzmanları Derneği, 2015, ss. 1213-1219.

işletmenin özsermayesinde artışa neden olmaz. Bu nedenle bu tutarlar hasılat olarak kabul edilmez.¹⁴⁰ Hasılat ancak işletme de olağan mal ve hizmet satışlarından ya da faaliyetlerinden elde edilir lakin olağanüstü nitelik taşıyan bir sabit kıymet satışından hasılat elde edilemez.

4.1.2 Hasılat Standardı ve Kapsamı

18 Nolu Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 18) işletmelerin bir muhasebe döneminde elde ettiği hasılatın ne şekilde muhasebeleştirileceği, muhasebeleşen hasılatın gelirlere nasıl alınacağını ve nasıl ölçüleceğini açıklamaktadır.

Standartta ki tanımıyla hasılat “Ortakların sermayeye katkıları dışında özkaynakta artışla sonuçlanan ve işletmenin dönem içindeki olağan faaliyetlerinden elde edilen brüt ekonomik tutardır.”¹⁴¹ Mal satışları, hizmet sunumları ve işletme varlıklarının başkaları tarafından kullanılmasından sağlanan faiz, isim hakları ve temettülerden kaynaklanan gelirlerin muhasebeleştirilmesinde ilgili standart uygulanmaktadır.

Söz konusu standartta finansal kiralama sözleşmeleri, özkaynak yöntemi kullanılarak muhasebeleştirilen yatırımlardan sağlanan temettüler, sigorta poliçeleri, finansal varlık veya finansal yükümlülüklerin gerçeğe uygun değerindeki değişimler veya bunların elden çıkarılması, diğer dönen varlıkların değerindeki değişimler, tarımsal faaliyetlere ilişkin canlı varlıkların ilk defa muhasebeleştirilmesi veya gerçeğe uygun değerindeki değişimler, tarımsal ürünlerin ilk defa kayda alınması ve madencilik faaliyetlerinden elde edilen hasılat kapsam dışı bırakılmıştır.

Hasılat kavramı işletmenin özkaynaklarında artışa sebep olur, olağan faaliyetlerden elde edilir, sürekliliği vardır ve kazanç kavramından farklı olarak brüt olarak ölçülür. Buna

---

¹⁴⁰ Yavuz Akbulak, *Uluslararası Muhasebe Standartlarında Elde Edilen Hasılat Kavramı*, Mali Pusula, Sayı 14, 2006, ss. 86.

¹⁴¹ WEB_43, (2016), *TMS 18 “Hasılat” Standardının Özellikleri*, <http://kgk.gov.tr/contents/files/TMS18.pdf>, Erişim Tarihi: 07.09.2016

karşılık mal ve hizmet, satış, KDV vergisi veya iş yaptıkları firma adına alınan tutarlar hasılat kavramı içine girmez.

TMS 18 “Hasılat” standardının amacı, belirli tipteki işlemlerden ve olaylardan elde edilen hasılat ile ilgili muhasebe işlemlerini açıklamaktır.

Hasılat standardı IASC tarafından ilk kez Nisan 1981’de taslak olarak yayımlanmıştır. Bu standart taslağı, 1982 yılında “IAS 18 Gelirin Tanımlaması” adı altında tartışmaya açılmış ve 01.01.1984 tarihinde kabul edilmiştir. Mayıs 1992’de standart tekrar gözden geçirilerek taslak metin olarak yayımlanmış, Aralık 1993’de ise “Finansal Raporların Karşılaştırılabilirliği” projesinin bir parçası olarak yeniden gözden geçirilmiş ve 01.01.1995 tarihinde kabul edilmiştir. Aralık 1998’de IAS 39 Finansal Enstrümanlar: Tanımlar ve Ölçme Standardı ile birlikte yeniden gözden geçirilerek son hali ile 01.01.2001 tarihinde yayımlanmıştır. Türkiye’de hasılat ile ilgili ilk standart Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu (TMUDESK) tarafından yayımlanmıştır. TMUDESK 14.04.1996 tarihli toplantısında hasılat ile ilgili standardı TMS 4 Satışlar ve Diğer Gelirler olarak kabul etmiştir. Söz konusu standart 01.01.1997 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiştir.¹⁴² Türkiye’de TMS 18 “Hasılat” standardı 31.12.2005 tarihinden sonra başlayan hesap dönemlerinde uygulanmak üzere 9.12.2005 tarihinde 26018 sayılı resmi gazete de yayımlanmıştır.

Söz konusu standardın kapsamı ise, mal ve hizmet satışları ile işletme varlıklarının başkaları tarafından kullanılmasından sağlanan faiz, isim hakkı ve temettülden kaynaklanan hasılatın muhasebeleştirilmesinden oluşmaktadır.

Hasılat alınan veya alınacak olan bedelin gerçeğe uygun değeri üzerinden ölçülmeli ve işletmenin yaptığı her türlü ticari iskonto ve miktar indirimleri bundan düşülmelidir. Raporlama yapan bir işletmenin zaman içinde hangi noktada mala sahip olmanın riskleri ve getirilerini alıcıya devretmiş sayılacağı belirlenmesi, mal satışından elde edilen hasılatın

---

¹⁴² Gizem Kurt *TMS-18 Hasılat; Türkiye Muhasebe Standartları Uygulaması*, Ankara: Maliye ve Hukuk Yayınları, 2007, ss. 556.

muhasebeleştirilmesinde büyük önem taşır.¹⁴³ TMS 18'e göre hasılat alınan veya alınacak olan bedelin gerçeğe uygun değeri ile ölçülür. Gerçeğe uygun değer; karşılıklı pazarlık ortamında, bilgili ve istekli gruplar arasında bir varlığın el değiştirmesi yada bir borcun ödenmesi durumunda ortaya çıkan tutardır.

Standart kapsamında brüt satışlar kavramı; işletmenin esas faaliyetleri çerçevesinde satılan mal ya da hizmetler karşılığında alınan, tahakkuk ettirilen toplam değerleri kapsar. Satılan mal ve hizmetlerle ilgili; sübvansiyonlar, ihracatla ilgili dönem içinde ortaya çıkan farklar ve vergi iadeleri brüt satışlar içinde gösterilir. Satış tarihindeki vade farklarının, muhasebe standartlarına göre satış geliri değil, faiz geliri olarak muhasebeleştirilmelidir.¹⁴⁴ Belirtildiği üzere, ilgili dönemlere göre vade farklarının ayrıştırılması gerekmektedir.

4.1.3 Hasılatın Ölçümü

Hasılat standardındaki en önemli husus şüphesiz vade ayırımıdır. İşlemin vadeli veya vadesiz olması durumunda vadeli satışlardaki gelirin içerisinde yer alan faiz gelirinin ayrıştırılıp gerçek satış bedelinin bulunması gerekmektedir. Örneğin, kredili satışlarda ayrıştırılan vade farklarından kaynaklanan faiz tutarı, dönemin faiz gelirlerine ilave edilir ve böylece işletme satışlarını ve brüt satış karını gerçeğe uygun şekilde yansıtmakta ve net satış karında optimum seviyede doğru hesaplanmasına fırsat sağlar.¹⁴⁵

Vadeli yapılan satış tutarının tamamı satış hasılatı olarak muhasebeleştirilmekte, ancak yıl sonu geldiğinde, senetli olan alacaklar için reeskont işlemi yapılarak dolaylı bir şekilde düzeltilmektedir. Ancak, yapılan bu uygulama sadece senetli alacaklar için söz konusudur,

---

¹⁴³ Barry J. Epstein ve Eva K. Jermakowicz, *IFRS Policies and Procedures*, USA: John Wiley & Sons Inc, 2008, ss. 86-87.

¹⁴⁴ Nalan Akdoğan ve Orhan Sevilengül, *Türkiye Muhasebe Standartları İle Uyumlu Tekdüzen Muhasebe Sistemi Uygulaması*, Gazi Kitapevi, Ankara, 2007, ss. 57-58.

¹⁴⁵ Ece Baş ve Hüseyin Mert, *Faktoring İşletmelerinde TMS 18 "Hasılat" Standardı Ve Bir Uygulama*, Global Business Research Congress (GBRC), Tam Bildiri Metni, İstanbul, 2016, ss. 595-609.

senetsiz olan alacaklar için böyle bir düzeltme yapılmamaktadır.¹⁴⁶ Standarda uyulduğunda yılsonunda reeskont işlemi yapılmasına gerek kalmamaktadır.

Standarda göre mal satışında satış bedeli gerçeğe uygun değeri ile muhasebeleşmelidir. Bir başka deyişle satışın tamamı hasılat yazılmalıdır. Buna karşılık vadeli satışlarda gelirin içerisinde yer alan faiz gelirinin ayrıştırılıp vade farkı faiz geliri olarak kaydedilmelidir. Bu durumda vadeye kadar iskonto edilmiş tutar gerçeğe uygun değeri oluşturmaktadır. İlgili faiz gelirinin Vade farkı faiz hasılatı hesabı ile kalanının satış hasılatı hesabına aktararak muhasebeleşmesi gerekmektedir.

Standarda göre mal satışında hasılatın gelir olarak kaydedilmesi için malın mülkiyet hakkı ile söz konusu mülkiyete ilişkin risk ve getirilerinde alıcıya devrolması gerekir. Bu noktada önemli olan husus bu şart sağlanmaz ise işlem satış olarak kabul edilemez ve bu sebeple gelir tahakkuku da yapılamaz. Yapılan izahatlar ışığında işlemle ilgili maliyetler ve hasılatlar güvenilir bir şekilde ölçülebilmeli ve maliyetin ölçülemediği durumlarda ilgili tutar belirlenene kadar gelir kaydı oluşturulmamalıdır.

Hizmet satışında ise raporlama dönemi sona erdiğinde işlemin tamamlanma düzeyinin güvenilir bir biçimde ölçülebilmesi gerekmektedir. Hizmet maliyetle eşleştirilip tamamlandıça tamamlanma yüzdesine göre gelir kaydedilmelidir. Bazı durumlarda söz konusu tamamlama düzeyi etkin ve doğru bir biçimde ölçülemeyebilir. Bu gibi durumlarda mali tablolara giderlerin geri kazanılabilir tutarı yansıtılabilmesine rağmen işlem güvenilir bir biçimde sonuçlanmadığından mali tablolara kar yansıtılmaktan kaçınılır.

Daha önce finansal tablolara yansıtılmış olan hasılat tutarının tahsil edilebilirliği konusunda bir belirsizlik ortaya çıktığında, tahsil edilemeyen veya tahsil edilebilmesi muhtemel olmaktan çıkan tutar başlangıçta hasılat olarak muhasebeleştirilmiş tutarın düzeltilmesi yerine, gider olarak finansal tablolara yansıtılır.¹⁴⁷ Hasılat sadece ekonomik yararın işletme tarafından elde edilmesi muhtemel olduğunda finansal tablolarda yer almalıdır.

---

¹⁴⁶ Yanık ve Özerhan, ss. 3-5.

¹⁴⁷ Akbulut, ss. 1213-1216.

Faiz, isim hakkı ve temettülerin ölçülmesindeki usul aşağıdaki gibidir;

Faiz, "TMS 39 Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme" Standardında belirlenen etkin faiz yöntemine göre muhasebeleştirilir,

İsim hakları; ilgili sözleşmenin özü dikkate alınarak, tahakkuk esasına göre muhasebeleştirilir,

Temettüler; hissedarların tahsil etme hakları ortaya çıktığında finansal tablolara yansıtılır.¹⁴⁸

Standart hasılat oluşturma niteliği olan her bir işlemin ayrı ayrı ölçülebildiği durumlarda her birinin ayrı bir hasılat kalemi olarak muhasebeleştirilmesini ve mali tablolara aktarılmasını ilke olarak benimsemiştir.¹⁴⁹ Belirtildiği üzere, birbiriyle bağlantılı olan işlemler birlikte değerlendirilebilir. Örneğin; bilgisayar ticareti ve servis hizmeti veren bir firma, son teknolojiye sahip masaüstü bilgisayarı üç bin TL'na satmaktadır. Fakat müşteri yüz elli TL daha fazla verdiği bir yıl boyunca bilgisayarın kullanıcıdan kaynaklı hataların çözümü ve tamirati işini ücretsiz yapacaktır. TMS 18 "Hasılat" standardı açısından buradaki hasılat tutarı üç bin TL'dır. Tamirat için alınan yüz elli TL ise tamirat işleminin yapıldığı dönemde mali tablolara hasılat olarak entegre edilmelidir.

4.1.4 TMS 18 "Hasılat" Standardı ile tek düzen muhasebe sisteminin örnek üzerinde karşılaştırılması

Ece Paz. Tic. A.Ş. Aralık 2015 tarihinde faaliyete başlamıştır. Söz konusu firma fason olarak ürettirdiği doğal meyve kurusunu uluslararası düzeyde satmaktadır. Ürettirilen meyve kuruları fason firmalar tarafından doğal makro klima özelliği bulunan bölgelerde açık havada kurutulmaktadır. Dolayısıyla kurutma süresi 1 ay sürmektedir. İşletme Ocak 2016 tarihinden itibaren 2 ay boyunca yeni ürün almadan elindeki stokları eritmek istemektedir. Bu sebeple pazarda arayış yapmakta olup elindeki stokları 3 ay vadeli senet karşılığında satmayı

---

¹⁴⁸ WEB_31, (2016), *TMS 18 "Hasılat"*, http://www.kgk.gov.tr/content_detail-345-1055-tms-tfrs-2015-seti.html, 07.09.2016.

¹⁴⁹ Recep Aygün, *Örnek ve Açıklamalarla TMS 18 Hasılat Standardı*, Vergi Dünyası Dergisi, 4(368), 2012, ss. 96-109.

amaçlamaktadır. 1 tonluk üretimin maliyeti 10.000 TL olan meyve kurularının peşin alındığı takdirde 14.000 TL 'na satmaktadır. 3 ay vadeli fiyatı ise 20.000 TL 'dır.¹⁵⁰

Üç ayda bir finansal tablo düzenleyen ve devamlı envanter yöntemi kullanan Ece Paz. Tic. A.Ş.'nin 1 Ocak 2016 tarihli dönem başı bilançosu ve Mart 2016 dönemine kadar olan işlemleri aşağıdaki gibidir; (KDV Dahil değildir)

Ece Paz. Tic. A.Ş. 'nin 01.01.2016 tarihli bilançosu			
İ.Dönen Varlıklar	210.500,00 TL	III. Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	100.000,00 TL
Kasa	30.000,00 TL	Satıcılar	70.000,00 TL
Banka	50.000,00 TL	Borç Senetleri	30.000,00 TL
Alacak Senetleri	30.500,00 TL	IV. Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar	0,00 TL
Ticari Mallar	100.000,00 TL	V. Özkaynaklar	210.000,00 TL
İI.Duran Varlıklar	99.500,00 TL	Sermaye	200.000,00 TL
Demirbaşlar	25.000,00 TL	Dönem Net Karı	10.000,00 TL
Bina	75.000,00 TL		
Birikmiş Amortisman	-500,00 TL		
Aktif Varlıklar Toplamı	310.000,00 TL	Pasif Varlıklar Toplamı	310.000,00 TL

İşletmenin 01.01.2016 tarihi itibarı ile hasılat standardını kullanarak muhasebe kayıtlarını aşağıdaki şekilde oluşturmuştur.

Ocak ayında 2 tonluk vadeli satış yapıldığı takdirde,

121 Alacak Senetleri	40.000,00 TL
380 Gel. Ayl. Ait. Gelirler	40.000,00 TL

¹⁵⁰ Baş vd., ss. 596-598.

Şubat ayında 3 tonluk satış yapıldığında,

/	
380 Gel. Ayl. Ait. Gelirler	42.000,00 TL
600 Yurt içi Satışlar	42.000,00 TL
/	
621 S.T.M.M.	30.000,00 TL
153 Ticari Mallar	30.000,00 TL

Şubat ayında ayrıca 1 tonluk vadeli satış yapıldığında,

/	
121 Alacak Senetleri	20.000,00 TL
380 Gel. Ayl. Ait. Gelirler	20.000,00 TL

Ocak ayında yapılan 2 tonluk satışın vade farklarının hasılat olarak kaydedilmesi,

/	
380 Gel. Ayl. Ait. Gelirler	1.000,00 TL
642 Faiz Gelirleri	1.000,00 TL

Mart Ayında 1 tonluk satış yapıldığında,

/	
380 Gel. Ayl. Ait. Gelirler	14.000,00 TL
600 Yurt içi Satışlar	14.000,00 TL
/	
621 S.T.M.M.	20.000,00 TL
153 Ticari Mallar	20.000,00 TL

Ocak ayında yapılan 2 tonluk satışın vade farklarının hasılat olarak kaydedilmesi,

/	
380 Gel. Ayl. Ait. Gelirler	1.000,00 TL
642 Faiz Gelirleri	1.000,00 TL

Şubat ayında yapılan 1 tonluk satışın vade farklarının hasılat olarak kaydedilmesi

380	Gel. Ayl. Ait. Gelirler	500,00 TL
	642 Faiz Gelirleri	500,00 TL

Ece Paz. Tic. A.Ş.'nin 31 Mart 2016 sonu itibarıyla Gelir Tablosu ve Bilançosu aşağıdaki gibidir;

Ece Paz. Tic. A.Ş. Gelir Tablosu (31.03.2016)	
Brüt Satışlar	56.000,00 TL
Satış İndirimleri (-)	0,00 TL
Net Satışlar	56.000,00 TL
Satışların Maliyeti (-)	50.000,00 TL
Brüt Satış Karı	6.000,00 TL
Faiz Gelirleri	2.500,00 TL
Dönem Net Karı	8.500,00 TL

Ece Paz. Tic. A.Ş. 'nin 01.01.2016 tarihli bilançosu			
İ.Dönen Varlıklar	220.500,00 TL	III. Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	101.500,00 TL
Kasa	30.000,00 TL	Satıcılar	70.000,00 TL
Banka	50.000,00 TL	Borç Senetleri	30.000,00 TL
Alacak Senetleri	90.500,00 TL	Gel. Ayl. Ait Gelirler	1.500,00 TL
Ticari Mallar	50.000,00 TL	IV. Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar	0,00 TL
II.Duran Varlıklar	99.500,00 TL	V. Özkaynaklar	218.500,00 TL
Demirbaşlar	25.000,00 TL	Sermaye	200.000,00 TL
Bina	75.000,00 TL	Geçmiş Yıllar Karı	10.000,00 TL
Birikmiş Amortisman	-500,00 TL	Dönem Net Karı	8.500,00 TL
Aktif Varlıklar Toplamı	320.000,00 TL	Pasif Varlıklar Toplamı	320.000,00 TL

İşletmenin 01.01.2016 tarihi itibarı ile tek düzen muhasebe sistemini kullanarak muhasebe kayıtlarını aşağıdaki gibi oluşturmuştur. Faturalar vadeli bedel üzerinden düzenlenmekte ve vade farkı gösterilmemektedir. İlgili muhasebe kayıtları aşağıdaki gibidir;

Ocak ayında 2 tonluk vadeli satış yapıldığı takdirde,

/	
121 Alacak Senetleri	40.000,00 TL
600 Yurtiçi Satışlar	40.000,00 TL
/	
621 S.T.M.M.	20.000,00 TL
153 Ticari Mallar	20.000,00 TL

Şubat ayında 1 tonluk vadeli satış yapıldığında,

/	
121 Alacak Senetleri	20.000,00 TL
600 Yurtiçi Satışlar	20.000,00 TL
/	
621 S.T.M.M.	10.000,00 TL
153 Ticari Mallar	10.000,00 TL

Ece Paz. Tic. A.Ş.'nin 31 Mart 2016 sonu itibarıyla Gelir Tablosu ve Bilançosu aşağıdaki gibidir,¹⁵¹

Ece Paz. Tic. A.Ş. Gelir Tablosu (31.03.2016)	
Brüt Satışlar	60.000,00 TL
Satış İndirimleri (-)	0,00 TL
Net Satışlar	60.000,00 TL
Satışların Maliyeti (-)	30.000,00 TL
Brüt Satış Karı	30.000,00 TL
Dönem Net Karı	30.000,00 TL

¹⁵¹ Söz konusu örnek uygulamada Kalmış, 2010 'un makale çalışmasından yararlanılmıştır. Halis Kalmış ve Feyza Dereköy, *TMS 18'e göre Hasılatın Muhasebeleştirilmesi ve Tekdüzen Muhasebe Sistemi ile Karşılaştırılması*, Afyon Kocatepe Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dergisi (C.X II,S I), 2010, ss. 28.

Ece Paz. Tic. A.Ş. 'nin 01.01.2016 tarihli bilançosu			
İ.Dönen Varlıklar	240.500,00 TL	III. Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	100.000,00 TL
Kasa	30.000,00 TL	Satıcılar	70.000,00 TL
Banka	50.000,00 TL	Borç Senetleri	30.000,00 TL
Alacak Senetleri	90.500,00 TL	IV. Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar	0,00 TL
Ticari Mallar	70.000,00 TL	V. Özkaynaklar	240.000,00 TL
İI.Duran Varlıklar	99.500,00 TL	Sermaye	200.000,00 TL
Demirbaşlar	25.000,00 TL	Geçmiş Yıllar Karı	10.000,00 TL
Bina	75.000,00 TL	Dönem Net Karı	30.000,00 TL
Birikmiş Amortisman	-500,00 TL		
Aktif Varlıklar Toplamı	340.000,00 TL	Pasif Varlıklar Toplamı	340.000,00 TL

4.2FAKTORİNG İŞLETMESİ AÇISINDAN TEK DÜZEN MUHASEBE SİSTEMİ

Factoring işletmelerinin kayıtları, 24.12.2013 tarih ve 28861 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketlerince Uygulanacak Tekdüzen Hesap Planı ve İzahnamesi ile Kamuya Açıklanacak Finansal Tabloların Biçim ve İçeriği Hakkında Tebliğ”de yer alan hesap planına göre yapılmaktadır.

İlgili tebliğe göre faktoring işlemleri temel olarak iki gruba ayrılmıştır. Birinci kısım, iskontolu faktoring işlemlerinden oluşurken, ikinci kısım ise diğer faktoring işlemleri olarak adlandırılan mali sektörden faktoring alacakları ile genel olarak iskontolu olmayan faktoring alacakları oluşturmaktadır.¹⁵² Tebliğ baz alındığı takdirde hesap grupları aşağıdaki gibidir,

¹⁵² Önder Yılmaz, *Factoring İşlemlerinin Muhasebesi*, Yalın Yayıncılık, İstanbul, 2012, ss.18-19.

Tablo 4.2 Ana hesap Grupları ve Açıklamaları

0	Dönen Değerler
1	Ana Faaliyetlerden Alacaklar
2	Yatırım Amaçlı Değerler ve Diğer Aktifler
3	Bankalardan Kullanılan Krediler ve Diğer Yabancı Kaynaklar
4	Özkaynaklar
5	Ana Faaliyetler Gelirleri
6	Finansman Giderleri
7	Faaliyet Dışı Gelirler
8	Faaliyet Giderleri ve Diğer Giderler
9	Bilanço Dışı Hesaplar

İlgili tebliğ ile hesaplar Türk Parası ve yabancı paralı işlemler için ayrı ayrı olmak üzere ikili olarak düzenlenmiştir. Buna göre, her grup içerisinde yer alan hesaplar, defteri kebir seviyesinde Türk parası ve yabancı para olarak ikiye ayrılmıştır. Defteri kebir hesaplarından son hanesi çift numaralı olanlar Türk Parası, tek numaralı olanlar ise yabancı para ile ilgili hesaplardır.

Tebliğ'e göre, yabancı para olarak belirtilen hesaplar, şirketlerin yabancı para işlemlerine ilişkin tutarların kaydedildiği hesaplardır. Bu hesaplarda ki yabancı para bakiyeler ilgili Türkiye Muhasebe Standardı hükümleri çerçevesinde dönem sonlarında değerlemeye tabi tutularak değerlendirme farkları ile ilgili hesaplara intikal ettirilir. Yabancı para hesaplardan ve işlemlerden sağlanan yabancı para faiz, komisyon ve gelirler, işlem tarihindeki kurdan Türk parasına çevrilir ve ilgili yabancı para kar/zarar hesaplarına kaydedilir. Belirtilen gelirler yabancı para yerine Türk parası üzerinden tahsil edilse dahi, ilgili yabancı para kar-zarar hesaplarına kaydedilir.¹⁵³ Yabancı para ve Türk Parası hususunda finans kurumlarının dışında yer alan işletmelerin uyguladıkları genel çerçeveden farklı bir düzen ile ilerlemektedirler.

¹⁵³ Toroslu, ss. 133-135.

Buna ilaveten ilgili tebliğ de belirtildiği üzere;

İskontolu faktoring alacakları 100, 101 Kısa Vadeli İskontolu Faktoring Alacakları – T.P., Y.P. ile 102, 103 Orta ve Uzun Vadeli İskontolu Faktoring Alacakları – T.P., Y.P. hesaplarında izlenir. Hesabın bakiyesi iskonto edilen Türk parası ve yabancı para faktoring alacaklarından henüz vadesi gelmemiş ve tahsil edilmemiş olanların tutarını gösterir.

100, 101 Kısa Vadeli İskontolu Faktoring Alacakları – T.P., Y.P. ve 102, 103 Orta ve Uzun Vadeli İskontolu Faktoring Alacakları – T.P., Y.P. hesaplarında izlenen tutarlar ile müşteriye yapılan ödeme arasındaki fark 104, 105 İskontolu Faktoring Alacaklarından Kazanılmamış Gelirler – T.P.,Y.P. hesaplarının alacağında izlenir. Dönem sonlarında dönemi ilgilendiren gelirler 104, 105 İskontolu Faktoring Alacaklarından Kazanılmamış Gelirler – T.P.,Y.P. hesaplarının borcuna ilgili faiz geliri hesabının alacağına kaydedilerek dönem gelirlerine yansıtılır.

İskontolu faktoring alacakları dışında kalan diğer faktoring alacakları ilgili hesaplarda izlenir.

Factoring işlemlerinin bilanço içi veya bilanço dışı hesaplarda izlenmesi ve bilanço dışı hesaplarda izlenen faktoring işlemlerinin hangi aşamada bilanço içi hesaplarda izleneceği hususlarında, ilgili Türkiye Muhasebe Standartlarında belirtilen tahakkuk esası ile muhasebeleştirme ve bilanço dışı bırakmaya ilişkin esaslar dikkate alınır.¹⁵⁴

Buna ilaveten “392020 Peşin Tahsil Edilen Faiz, Ücret ve Komisyonlar” hesabının mahiyetine baktığımızda bu hesaba kullanılan krediler için komisyon ve benzer türdeki masrafların peşin olarak tahsil edilmesi ve tahsilat anında 392020 hesabına kayıt atılır. TMS hükümleri çerçevesinde etkin faiz oranı dönemsellik ilkesine bağlı olarak ilgili dönemin gelir hesabının alacağına yazılır ve dönem gelirine yansıtılır. Ayrıca Faktoring işlemlerinden kaynaklı alacaklar için alınan faizler alacağın çeşidine göre ilgili hesaplara aktarılır. Bu

---

¹⁵⁴ WEB_44, (2016), *Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketlerince Uygulanacak Tekdüzen Hesap Planı ve İzahnamesi ile Kamuya Açıklanacak Finansal Tabloların Biçim ve İçeriği Hakkında Tebliğ*, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/12/20131224-8.htm>, Erişim Tarihi: 07.09.2016

hesapta önemli olan husus TMS standartları çerçevesinde etkin faiz oranı yöntemiyle hesaplanan dönemi ilgilendiren bölümü, ilgili gelir hesabının alacağına yazılmak suretiyle gelirlerine yansıtılır.

4.2.1 TMS 18 “Hasılat” Standardının Faktoring İşlemleri Açısından Değerlendirilmesi

Factoring işlemlerinde hasılat genellikle vadeye yayılmıştır, finans kurumlarında ise kar/zarar durumlarını ihtiyatlılık gereği günlük olarak tutmak durumundadır. Faktoring işleminde peşin iskonto yöntemi ve spot işlem yöntemi ağırlık kazanan işlem yöntemleridir.

Peşin iskonto yönteminde hasılat baştan hesaplanır ve müşteriye fatura edilir, hasılat hesap planında “104- İskontolu Faktoring Alacaklarından Kazanılmamış Gelirler” hesabına kaydedilir ve bu hesaptan günlük olarak gelir hesaplarına aktarım yapılır. Burda önemli olan husus faiz geliri ise 500 grubuna, komisyon geliri ise 700 grubundaki hesaplara aktarım yapılmalıdır. Spot işlemlerde ise hasılat ancak karşılıklı belirlenen vadede (aysonu, işlem bitimi vb. durumlar) tahakkuk eder ve vadeye kadar geçen süre için yine günlük reeskont hesaplaması yapılarak gelir hesaplarına aktarım yapılır. Bu işlemlerdeki amaç, hasılatın elde edildiği zaman peşin olarak gelir yazılması yada işlem bitimini bekleyip en sonunda gelir yazmak değil, işlemin başlangıç ve vadesine kadar geçen süre içine yayılarak gelir hesaplarına kaydedilmesidir.

Factoring işlemlerinde vade önemli bir unsurdur ve hasılat vadeye yayılarak işlem görür. Peşin iskonto yönteminde hasılat en başta hesaplanır ve “104 İskontolu Faktoring Alacaklarından Kazanılmamış Gelirler” hesabında muhasebeleşir. Vade bitimine kadar faiz ve komisyon için günlük olarak gelir hesaplarına kayıt yapılır. Örnek muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir;¹⁵⁵

---

¹⁵⁵ Baş vd., ss. 600-603.

100004 Diğer Müşteriler (Özel)		XXXXX
..... numaralı hesaba ait ön ödeme		
..... numaralı hesaba ait faktoring ücreti		
..... numaralı hesaba ait komisyon		
..... numaralı hesaba ait masraf		
22000	Kamu Mevduat Bankaları	XXXXX
10400	Yurt içi açık faktoring alacakları	XXXXX
392	Kazanılmamış Gelirler	XXXXX
380	Ödenecek BSMV	XXXXX
790	Diğer	XXXXX

10400 Yurt içi açık faktoring alacakları		XXXXX
500	Yurt içi iskonto peşin faiz reeskontu	
	Yurt İçi Teminath Faktoring Alacakları	XXXXX
	Yurt içi iskonto peşin faiz reeskontu	

Spot işlem yönteminde kullandırım yapılır ve vade bitimine kadar hasılat günlük reeskont hesaplaması ile gelir hesaplarına kaydedilir. Örnek muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir;

1100004 Diğer Müşteriler (Özel)		XXXXX
..... Numaralı hesaba ait ön ödeme		
22000	Kamu Mevduat Bankaları	XXXXX
..... Numaralı hesaba ait ön ödeme		

22001 Faktoring Alacakları		XXXXX
51003	Yurt içi Spot faiz reeskontu	
	Yurt içi Teminath Faktoring Alacakları	XXXXX
	Yurt içi Spot faiz reeskontu	

Yapılan izahatlar ışığında, TMS 18 “Hasılat” uygulaması faktoring işlemlerinin muhasebeleştirilmesinde uzun yıllardır ilgili otorite ile süre gelen fikir ayrılıklarını ortadan kaldırmış olup sektörün çok faydalandığı bir standarttır.

Hasılat standardı işletmelerin uygulaması gereken ‘temel’ standartlardan birisidir. Hasılat standardı uyarınca gerçekleştirilecek muhasebe kayıtlarına bağlı olarak oluşturulacak finansal tablolar gerçeğe uygun finansal analizlerin yapılmasına olanak sağlayacak ve bu durum mevcut ve potansiyel yatırımcıların karar alma süreçlerine olumlu katkı

sağlayacaktır.¹⁵⁶ Hasılatın doğru tespit edilmesi gerekmesi hususundan hareketle faktoring işlemlerinde, faktoring şirketleri kendilerine temlik edilen alacaklarla ilgili;

- A. Peşin iskonto yönteminde faktoring ücretini ve komisyonunu hesaplayıp fatura tutarından bu rakamı düşerek firmaya ön ödeme yapar.
- B. Faktoring ücretini adet (Faize esas olan anapara ile paranın kullanıldığı gün sayısının çarpımı) üzerinden çalıştırarak fatura borçlusundan tahsilat yapıldığında ve/veya müşteri ile anlaşılan vadede birikmiş factoring ücreti ve komisyonunu (işlemin vadesini esas alarak) tahsil eder.¹⁵⁷

Factoring işletmelerinde adatlı faiz hesaplama ve/veya peşin iskonto ile faiz hesaplama şeklinde iki yöntemi de kullanılabilir. TMS 18 standardı öncesi a seçeneğinde belirtilen işlemin muhasebeleştirilmesinde karmaşa söz konusu idi. Alacağı temlik eden şirketler peşin iskonto ile factoring ücreti ve komisyonunu tek kaleme iskonto işleminin yapıldığı gün tamamını gider yazmak suretiyle muhasebeleştirilebiliyordu. Buna da kanunen bir engel bulunmaktaydı. Bu sebeple ilgili otorite gelir ve giderin aynı dönemde muhasebeleşmesi mantığından hareketle faktoring şirketlerinin elde ettiği gelir getirici unsurlarını tek kalem olarak işlemin yapıldığı tarihte gelir olarak yazmasını doğru buluyordu.

TMS 18 “Hasılat” standardının gelmesi ile peşin iskonto ile faktoring işlemi yapan faktoring işletmesi de alacağını temlik eden firmada bu faktoring ücret ve komisyonunu faydalanma dönemlerine ayırıştırarak muhasebeleştirmektedir. İç piyasa işlemlerinde genelde peşin iskonto yöntemi kullanılırken ihracat fonlamalarında ise adet üzerinden işleyen faiz (factoring ücreti) hesaplama yöntemi tercih edilir. Bu yöntemde dönemsel muhasebeleştirme söz konusudur.

---

¹⁵⁶ Mehmet Yücenurşen, Ali Aykut Peker, İbrahim Apak ve Yusuf Polat , *TMS 18 Hasılat Standardı Çerçevesinde Hasılatın Muhasebeleştirilmesi ve Özellik arz eden Durumlar* , Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 6(2), 2014, ss. 1-8.

¹⁵⁷ Baş vd., ss. 601-607.

Faiz gelirini hesaplariken TMS 39 “Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme” standardında yer alan etkin faiz yöntemi baz alınır. Söz konusu yöntemde faiz hasılatının ve faiz giderinin dağıtımından belirlenir. Finansal varlık veya borcun itfa edilmiş maliyetlerinin hesaplanarak ilişkili olduğu döneme faiz geliri veya gideri olarak dağıtılmasıdır. Bir başka deyişle gelecekteki nakit ödemeleri (tahsilatları) tam olarak net defter değerine indirgeyen orandır.

4.2.2 Satıcı Firma Açısından TMS 18 “Hasılat” Standardı ile Örnek Faktoring Muhasebe Kayıtlarının İncelenmesi

Vadeli alacaklarını faktoring işletmesine temlik eden bir satıcı firmanın muhasebe işlemleri kapsamında 1 Sıra No’lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliğ’ine göre uymak zorundadır. Bu kapsamda örnek teşkil edecek muhasebe kayıtları aşağıdaki gibidir;

➤ Vadeli Satış Yapılması

Satıcı işletme tarafından vadeli mal ve hizmet satışı yapıldığı zaman doğan alacak tutarı için “120-Alıcılar” hesabı borçlandırılır. Buna karşılık satılan mal ve hizmet tutarı kadar “600-Yurtiçi Satışlar” hesabı ve “391-Hesaplanan KDV” hesabı alacaklandırılır.

		/		
120 Alıcılar			XXX	
120.01 Yurtiçi Alıcılar				
120.01.01 XYZ A.Ş.				
	600 Yurtiçi Satışlar		XXX	
	Hesaplanan			
	391 KDV			
XYZ A.Ş. Firmasına vadeli satış yapılması		/		

➤ Alacakların Faktoring İşletmesine Temlik Edilmesi

Söz konusu işletme mal ve hizmet satışından doğan alacaklarını faktoring işletmesine devretmesi durumunda temlik edilen fatura tutarı kadar “120-Alıcılar” hesabının hem alıcı firmanın cari hesabı hem de faktoring işletmesi için kullanılır.

120 Alıcılar	/	XXX
120.03 Faktoring İşletmesinden Alacaklar		
120.03.01. Yurtiçi Faktoring Alacakları		
120.03.01.01 BAŞ Faktoring A.Ş.		
120 Alıcılar		XXX
120.01 Yurtiçi Alıcılar		
120.01.01 XYZ A.Ş.		
Alacağın faktoring işletmesine temlik edilmesi	/	

➤ **Faktoring İşlemine İlişkin Ön Ödeme Alınması**

Ön ödeme oranı temlik edilen alacakların vadesi, işlem hacmi ve alacakların kredibilitesi baz alınarak belirlenir. İşletme ihtiyaç duyması halinde söz konusu ön ödeme tutarını faktoring işletmesinden talep edebilir. Bahsi geçen ön ödeme tutarı, temlik edilen alacağın vadesine bağlı olarak %70 ile %90 arasında olabilir. Bu durumda yapacağı muhasebe kaydı;

100 Kasa	/	XXX
101 Alınan Çekler		XXX
102 Bankalar		XXX
320 Satıcılar		XXX
320.03 Faktoring İşletmesine Borçlar		
320.03.01 Yurtiçi Faktoring Borçları		
320.03.01.01 BAŞ Faktoring A.Ş.		
Faktoring işletmesinden ön ödeme alınması	/	

➤ **Faktoring İşletmesinin Komisyon Tahakkuk Ettirmesi**

Temlik alınan alacaklar üzerinden hesaplanan ve işlem hacmine, alacağın vadesine göre değişen bir maliyet olan komisyon satıcı firmaya tahakkuk ettirilir. Ayrıca komisyon gibi gelir kalemleri üzerinden %5 oranında Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi (BSMV) tahsil edilir. Bu sebeple faktoring işletmesi tarafından satıcı firmaya komisyon faturası gönderildiğinde satıcı firma bu meblağ kadar “780-Finansman Giderleri” hesabının

borçlandırılması gerekmektedir. Aynı tutar kadar “320-Satıcılar” hesabı alacaklandırılmalıdır.

780 Finansman Giderleri	/	XXX
780.04 Faktoring Giderleri		
780.04.02 Faktoring Komisyon Giderleri		
320 Satıcılar		XXX
320.03 Faktoring İşletmesine Borçlar		
320.03.01 Yurtiçi Faktoring Borçları		
320.03.01.01 BAŞ Faktoring A.Ş.		
Faktoring işletmesi tarafından komisyon tahakkuk ettirilmesi	/	

➤ **Satıcı Firmanın Faiz Reeskontu Yapması**

Satıcı firma faktoring işlemi yaptığında ay sonlarında kullandığı ön ödeme tutarına ilişkin faiz reeskontu yapmalıdır. Bu sebeple yapması gereken muhasebe kaydında, hesaplanan faiz tutarı kadar “780-Finansman Giderleri” hesabı borçlanırken aynı tutar kadar “373-Maliyet Giderleri Karşılığı” hesabı da alacaklandırılmalıdır.

780 Finansman Giderleri	/	XXX
780.04 Faktoring Giderleri		
780.04.01 Faktoring Faiz Giderleri		
373 Maliyet Giderleri Karşılığı		XXX
373.01 Faktoring Faiz Reeskontları		
373.01.01 BAŞ Faktoring A.Ş.		
Faiz Reeskontu yapılması	/	

➤ **Faktoring İşletmesinin Faiz Faturası Düzenlemesi**

Faktoring işletmesi, yapılan faktoring işlemine ilişkin faiz reeskontlarını hesaplanan BSMV’leri ile birlikte satıcı firmaya fatura etmesi durumunda yapılması gereken muhasebe kaydı,

373 Maliyet Giderleri Karşılığı	/	XXX
373.01 Faktoring Faiz Reeskontları		
373.01.01 BAŞ Faktoring A.Ş.		
320 Satıcılar		XXX
320.03 Faktoring İşletmesine Borçlar		
320.03.01 Yurtiçi Faktoring Borçları		
320.03.01.01 BAŞ Faktoring A.Ş.		
Faktoring işletmesinin faiz faturası	/	

➤ **Faktoring İşletmesinden Kalan Bakiyenin Tahsili**

Faktoring işletmesi tahsilat işlemini gerçekleştirdikten sonra ön ödeme tutarı ile tahakkuk edilen faiz ve komisyon tutarlarını da düşüktükten sonra kalan tutarı satıcı firmaya ödemesi durumunda yapılması gereken muhasebe kaydı,

100 Kasa	/	XXX
101 Alınan Çekler		XXX
102 Bankalar		XXX
120 Alıcılar		XXX
120.03 Faktoring İşletmesinden Alacaklar		
120.03.01. Yurtiçi Faktoring Alacakları		
120.03.01.01 BAŞ Faktoring A.Ş.		
Faktoring işletmesinden kalan bakiyenin tahsili	/	

➤ **Cari Hesapların Kapatılması**

Faktoring işletmesinden kalan bakiyenin tahsili sonrasında cari hesabın kapatılması gerekmektedir. Bu hususta yapılması gereken muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir,

320 Satıcılar	/	XXX
320.03 Faktoring İşletmesine Borçlar		
320.03.01 Yurtiçi Faktoring Borçları		
320.03.01.01 BAŞ Faktoring A.Ş.		
120 Alıcılar		XXX

120.03 Faktoring İşletmesinden Alacaklar
120.03.01. Yurtiçi Faktoring Alacakları
120.03.01.01 BAŞ Faktoring A.Ş.

Cari Hesapların Kapatılması

4.3 FAKTORİNG İŞLETMESİ AÇISINDAN TMS 18 “HASILAT” STANDARDI İLE ÖRNEK FAKTORİNG MUHASEBE KAYITLARININ İNCELENMESİ

4.3.1 İskontolu Faktoring İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi

TMS 18 “Hasılat” standardı ile gelirin faydalanma dönemlerine ayrıştırılarak muhasebeleştirilmesini iskontolu faktoring yöntemi ile incelersek;

➤ Alacağın Faktoring İşletmesi Tarafından Temlik Alınması

Faktoring işletmesi ile satıcı firma arasında faktoring sözleşmesi imzalandıktan sonra satıcı firmanın elinde bulunan vadeli alacaklarını faktoring işletmesine temlik etmesi gerekmektedir. Bu esnada atılması gereken muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir,

100 Kısa Vadeli İskontolu Faktoring Alacakları T.P.	XXX	
10000 Yurt İçi Açık Faktoring Alacakları		
100000 Rücu Edilebilir		
1000004 Diğer Müşteriler - (Özel)		
356 Faktoring İşlemlerinden Borçlar T.P.		XX X
35600 Rücu Edilebilir		
104 İskontolu Faktoring Alacaklarından Kazanılmamış Gelirler (-) T.P.		XX X
10400 Yurtiçi Açık Faktoring Alacakları		
700 İskontolu Faktoring Alacaklarından Alınan Ücret ve Komisyonlar - T.P.		XX X
380 Ödenecek Vergi, Resim, Harç, Prim ve Fonlar - T.P.		XX X
38010 Ödenecek Vergiler		
380102 Ödenecek BSMV		

➤ **Satıcı Firmaya Ödeme Yapılması**

Factoring işletmesi tarafından temlik alınan alacağın iskonto işlemi yapıldıktan sonra satıcı firmaya ödeme yapılması durumunda söz konusu temlik alınan alacaktan hesaplanan BSMV, komisyon ve iskonto tutarları düşüldükten sonra kalan kısmın ödemesi yapılır. Belirtilen işleme ilişkin muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir,

356 Faktoring İşlemlerinden Borçlar T.P.		XXX	
35600 Rücu Edilebilir			
010	Kasa	XXX	
022	Yurtiçi Bankalar - T.P.	XXX	
Satıcı firmaya ödeme yapılması			

➤ **Dönem Sonu Faiz İşlemleri**

Dönemsellik ilkesinden hareketle hesaplanan iskonto tutarının tamamı faktoring işlemi yapıldığı anda gelir olarak kaydedilememektedir. Bu sebeple kazanılmamış gelirler hesabına alınan iskonto tutarları dönem sonlarında ilgili döneme isabet eden kısım kadar gelir hesabına alınmaktadır. Bu durumda yapılması gereken muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir,

104 İskontolu Faktoring Alacaklarından Kazanılmamış Gelirler (-) T.P.		XXX	
10400 Kısa Vadeli İskontolu Faktoring Alacakları			
104000 Yurtiçi Açık Faktoring Alacakları			
	500 Kısa Vadeli Faktoring Alacaklarından Alınan Faizler - T.P.	XXX	
İlgili döneme ilişkin faiz gelirinin gelir hesaplarına aktarılması			

➤ **Alacağın Tahsil Edilmesi**

Factoring işletmesi, temlik alınan alacağın vadesi geldiği zaman alacak tutarını tahsil ettiğinde atılması gereken muhasebe kaydı,

010	Kasa	/	XXX
022	Yurtiçi Bankalar - T.P.		XXX
	100 Kısa Vadeli İskontolu Faktoring Alacakları T.P.		XXX
	10000 Yurt İçi Açık Faktoring Alacakları		
	100000 Rücu Edilebilir		
	1000004 Diğer Müşteriler - (Özel)		
Alacağın tahsil edilmesi		/	

➤ **Bakiye Faiz Gelirinin Kaydedilmesi**

Temlik alınan alacak tahsil edildiği zaman ilgili döneme ilişkin kazanılan faiz tutarının gelir hesaplarına aktarılması hususunda yapılması gereken kayıt aşağıdaki gibidir,

104	İskontolu Faktoring Alacaklarından Kazanılmamış Gelirler (-) T.P.	/	XXX
10400	Kısa Vadeli İskontolu Faktoring Alacakları		
104000	Yurtiçi Açık Faktoring Alacakları		
	500 Kısa Vadeli Faktoring Alacaklarından Alınan Faizler - T.P.		XXX
İlgili dönem faiz gelirinin gelir hesaplarına intikali		/	

4.3.2 İskontosuz Faktoring İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi

TMS 18 “Hasılat” standardı ile gelirin faydalanma dönemlerine ayrıştırılarak muhasebeleştirilmesini iskontosuz faktoring yöntemi ile incelersek;

➤ **Alacağın Faktoring İşletmesi Tarafından Temlik Alınması**

Factoring işletmesi ile satıcı firma arasında faktoring sözleşmesi imzalandıktan sonra satıcı firmanın elinde bulunan vadeli alacaklarını faktoring işletmesine temlik etmesi gerekmektedir. Bu esnada atılması gereken muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir,

<hr/>		/	<hr/>
110 Kısa Vadeli İskontolu Faktoring Alacakları T.P.			XXX
11000 Yurt İçi Açık Faktoring Alacakları			
110000 Rücu Edilebilir			
1100004 Diğer Müşteriler - (Özel)			
356 Faktoring İşlemlerinden Borçlar T.P.			XXX
35600 Rücu Edilebilir			
<hr/>		/	<hr/>
Alacağın faktoring şirketi tarafından temlik alınması			

➤ **Satıcı Firmaya Ödeme Yapılması**

Faktoring işletmesi tarafından temlik alınan alacağa karşılık ön ödeme yapılması durumunda atılması gereken muhasebe kaydı,

<hr/>		/	<hr/>
356 Faktoring İşlemlerinden Borçlar T.P.			XXX
35600 Rücu Edilebilir			
010	Kasa		XXX
022	Yurtiçi Bankalar - T.P.		XXX
<hr/>		/	<hr/>
Satıcı firmaya ödeme yapılması			

➤ **Satıcı Firmaya Komisyon Tahakkuk Ettirilmesi**

Faktoring sözleşmesine istinaden faktoring işletmesinin satıcıya komisyon tahakkuk ettirmesi durumunda yapılması gereken muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir;

220 Ana Faaliyet Alacakları Faiz ve Gelir Tahakkuk ve Reeskontları- T.P.	XXX
--	-----

22001 Faktoring Alacakları

220012 Komisyon ve Diğer Gelirler Tahakkukları

702 Diğer Faktoring Alacaklarından Alınan Ücret ve Komisyonlar - T.P.	XXX
---	-----

380 Ödenecek Vergi, Resim, Harç, Prim ve Fonlar - T.P.	XXX
--	-----

38010 Ödenecek Vergiler

380102 Ödenecek BSMV

Satıcı firmaya komisyon tahakkuk ettirilmesi	
--	--

➤ **Satıcı Firmaya Faiz Reeskontu Yapılması**

Satıcı firmaya yapılan ön ödeme tutarına ilişkin Dönemsellik ilkesinden hareketle hesaplanan faiz oranı üzerinden faiz reeskontu yapılması gerekmektedir. Bu hususta yapılması gereken muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir;

220 Ana Faaliyet Alacakları Faiz ve Gelir Tahakkuk ve Reeskontları- T.P.	XXX
--	-----

22001 Faktoring Alacakları

220011 Faiz Reeskontları

510 Kısa Vadeli Faktoring Alacaklarından Alınan Faizler - T.P.	XXX
--	-----

Satıcı firmaya faiz reeskontu yapılması	
---	--

➤ **Alacağın tahsil edilmesi**

Factoring işletmesi, temlik alınan alacağın vadesi geldiği zaman alacak tutarını tahsil ettiğinde atılması gereken muhasebe kaydı,

010	Kasa		XXX
022	Yurtiçi Bankalar - T.P.		XXX
	110 Kısa Vadeli İskontolu Faktoring Alacakları		XXX
	11000 Yurt İçi Açık Faktoring Alacakları		
	110000 Rücu Edilebilir		
	1100004 Diğer Müşteriler - (Özel)		
	Alacağın faktoring şirketi tarafından tahsil edilmesi		

➤ **Satıcı Firmaya Ödenecek Bakiye Tutarının Hesaplanması**

Factoring işletmesi tarafından temlik alınan alacağın faiz işlemi yapıldıktan sonra satıcı firmaya ödeme yapılması durumunda söz konusu temlik alınan alacaktan hesaplanan BSMV, komisyon ve faiz tutarları düşüldükten sonra kalan kısmın ödemesi yapılır. Belirtilen işleme ilişkin muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir,

356 Faktoring İşlemlerinden Borçlar T.P.		XXX
35600 Rücu Edilebilir		
220 Ana Faaliyet Alacakları Faiz ve Gelir Tahakkuk ve Reeskontları-T.P.		XXX
22001 Faktoring Alacakları		
220011 Faiz Reeskontları		
220012 Komisyon ve Diğer Gelirler Tahakkukları		
380 Ödenecek Vergi, Resim, Harç, Prim ve Fonlar - T.P.		XXX
38010 Ödenecek Vergiler		
380102 Ödenecek BSMV		
Faiz ve Komisyon reeskontlarının kapatılması		

➤ **Bakiye Tutarının Satıcıya Ödenmesi**

Yukarıda izah edilen ön ödeme tutarından düşülen BSMV, komisyon ve faiz tutarlarının düşülerek bulunan meblağın satıcı firmaya ödenmesine ilişkin yapılan muhasebe kayıtları,

356 Faktoring İşlemlerinden Borçlar T.P.	/	XXX
35600 Rücu Edilebilir		
	010 Kasa	XXX
	Yurtiçi Bankalar -	
	022 T.P.	XXX
Satıcı firmaya ödemenin yapılması	/	

4.3.3 Faktoring İşletmesi Açısından TMS 18 “Hasılat” Standardı Uygulaması

TMS 18 “Hasılat” standardı ile gelirin faydalanma dönemlerine ayrıştırılarak muhasebeleştirilmesini rücu edilemez faktoring yöntemi ile incelersek;

Bilgin Koltuk Üretim Anonim Şirketi 01.01.2015 tarihinde ABC A.Ş.’ye koltuklarını 45 gün vadeli olarak %18 KDV dahil 120.000 TL’ye satmıştır. Bilgin Koltuk Üretim A.Ş., ABC A.Ş.’den olan 45 gün vadeli senetsiz alacakları için BAŞ Faktoring A.Ş.’ye başvurarak rücu edilemez faktoring sözleşmesini imzalamıştır (iskontolu). BAŞ Faktoring A.Ş. aralarında yaptıkları sözleşme gereğince alacakları devralarak %70 oranında ön ödeme taahhüdünde bulunmuştur. BAŞ Faktoring A.Ş. % 3 oranında hizmet komisyonu ve % 4 oranında garanti komisyonu talep etmiştir. Piyasa faiz oranını ise %18 olarak belirlemiştir. % 5 oranındaki BSMV ise 15.03.2015 te ödenecektir. Sözleşme uyarınca damga vergisi yükümlülüğü BAŞ Faktoring A.Ş.’ye aittir. Vade bitiminde BAŞ Faktoring A.Ş. tüm alacakları tahsil etmiştir.

Yapılan izahatlar ışığında BAŞ Faktoring A.Ş.’nin yapacağı muhasebe kayıtları ve hesaplamaları aşağıdaki gibidir,

Fatura Tutarı		120.000,00 TL
Peşin (Ön) Ödeme	<i>(120.000 TL x %70)</i>	84.000,00 TL
Kalan	<i>(120.000 TL - 84.000 TL)</i>	36.000,00 TL
Hizmet Komisyon Geliri	<i>(120.000 TL x %3)</i>	3.600,00 TL
Garanti Komisyon Geliri	<i>(120.000 TL x %4)</i>	4.800,00 TL
Faiz Geliri	<i>(84.000 TL x 18 x 45)/36.000</i>	1.890,00 TL
BSMV	<i>(3.600 TL + 4.800 TL + 1.890 TL) * 0,05</i>	514,50 TL
Hizmet Komisyonununun BSMV'si	<i>(3.600 TL x %5)</i>	180,00 TL
Garanti Komisyonununun BSMV'si	<i>(4.800 TL x %5)</i>	240,00 TL
Faiz Gelirinin BSMV'si	<i>(1.890 TL x %5)</i>	94,50 TL
Damga Vergisi	<i>Tüm faktoring işlemleri ve sözleşmeleri Damga Vergisinden muaftır.</i>	

Faktoring sözleşmesi imzalandığında,

01.01.2015			
100	Kısa Vadeli İskontolu Faktoring Alacakları Hs.		120.000,00 TL
100.00	Yurtiçi Faktoring Alacakları		
100.00.1	Rücu Edilemez		
	356	Faktoring İşlemlerinden Borçlar Hs.	120.000,00 TL
	356.01	Rücu Edilemez	

Riskin üstlenilmesi,

01.01.2015			
	950 Riski üstlenilen Faktoring İşlemlerinden Alacaklar Hs.		120.000,00 TL
	952 Riski üstlenilen Faktoring İşlemlerinden Borçlar Hs.		120.000,00 TL

Müşteri firma olan Bilgin Koltuk Üretim Anonim Şirketi'ne ön ödeme yapılması,

01.01.2015			
356	Faktoring İşlemlerinden borçlar hs.		84.000,00 TL
356.01	Rücu Edilemez		
		010 Kasa Hs.	84.000,00 TL

Komisyon ve faiz geliri ile BSMV'nin ilgili hesaplara aktarılması,

16.01.2015			
100	Kısa Vadeli İskontolu Faktoring Alacakları Hs.		10.804,50 TL
100.00	Yurtiçi Faktoring Alacakları		
100.00.1	Rücu Edilemez		
	700	İskontolu Faktoring Alacaklarından alınan ücret ve komisyonlar hs.	8.400,00 TL
	500	Kısa Vadeli iskontolu faktoring alacaklarından alınan faizler hs.	1.890,00 TL
	380	Ödenecek Vergi, Resim, Harç, Prim ve Fonlar Hs.	514,50 TL
	380.10.2	BSMV	

TMS 18 "Hasılat" standardı olmasaydı gelecek aylarda elde edilecek gelir getirici unsurlar direkt hasılat hesabına yazılacaktı böylece hasılat hesabının ortalama vadeye göre işlenmesi

gerekecekti. İlgili örnekte bahsedildiği gibi vade 45 gün iken 1 Şubat tarihinde 30 günlük faiz işlememiz gerekecekti. Standart olmasaydı faiz gelirini 1.890 TL yerine 1.260 TL olarak dikkate almamız gerekecekti.

Mahsup işlemi yapıldıktan sonra kalan tutarın müşteri firma Bilgin Koltuk Üretim A.Ş. 'ye ödenmesi,

		/	
356	Factoring İşlemlerinden Borçlar Hs.		36.000,00 TL
356.01	Rücu Edilemez		
		100	Kısa Vadeli İskontolu Factoring Alacakları Hs.
		100.00	10.804,50 TL
			Yurtiçi Factoring Alacakları
		100.00.1	Rücu Edilemez
010	Kasa Hs.		25.195,50 TL

Vade sonunda BAŞ Factoring A.Ş. alacakları ABC A.Ş.'den tahsil ettiğinde,

		15.02.2015	
010	Kasa Hs.		120.000,00 TL
		100	Kısa Vadeli İskontolu Factoring Alacakları Hs.
		100.00	120.000,00 TL
			Yurtiçi Factoring Alacakları
		100.00.0	Rücu Edilebilir

		15.02.2015	
952	Riski Üstlenilen Factoring İşlemlerinden Borçlar Hs.		120.000,00 TL
		950	Riski Üstlenilen Factoring İşlemlerinden Alacaklar Hs.
			120.000,00 TL

İlgili muhasebe kayıtlarında factoring şirketlerinin müşterileriyle yaptıkları factoring sözleşmeleri ile bu sözleşmelere ilişkin olarak düzenlenen diğer kağıtların damga vergisinden istisna olması sebebiyle Damga Vergisi hesaplanmamıştır. Buna ilaveten yapılan işlemin rücu edilemez factoring işlemi olması sebebiyle vade sonunda alacakları ABC A.Ş.'den tahsil edilemeseydi factoring şirketinin alacaklarını devraldığı Bilgin Koltuk Üretim A.Ş.'ye rücu etmeye hakkı yoktur. Dolayısıyla alacak şüpheli hale gelmiş sayılır.

		/	
170	Tasfiye Olunacak Alacaklar Hs.		120.000,00 TL
170.00.0.0	Yasal Takip müşterisi		
		100	Kısa Vadeli İskontolu Factoring Alacakları Hs.
		100.00	120.000,00 TL
			Yurtiçi Factoring Alacakları
		100.00.1	Rücu Edilemez

Factoring Şirketlerinde Şüpheli Ticari alacak karşılıkları BDDK yönetmelik hükümleri gereğince düzenlenmiştir. Şüpheli alacak kriterlerini taşıyan alacaklar 170 hesap grubunda

“Tasfiye Olunan Alacaklar” hesabına aktarılır ve yine aynı yönetmelik hükümleri gereğince bu alacaklar için özel karşılık ayrılır. (180-Özel Karşılıklar)

				/	
820	Karşılık ve Değer Düşme Giderleri				120.000,00 TL
820.00.0.0	Özel Karşılık Giderleri				
		180	Özel Karşılıklar		120.000,00 TL

İlgili uygulamada anapara ve faizin vadesinden önce ödenmesi gereken tarihten itibaren tahsilinin bir yılı geçmiş olması varsayımı altında özel karşılık kaydı atılmıştır.

5 SONUÇ

İşletmeler gelişen ve küreselleşen rekabet ortamında güvenilir, karşılaştırılabilir, anlaşılabilir ve ortak bir dili ifade eden muhasebe standartlarını kullanmaktadır. Buna karşılık, faktoring işletmelerinin Vergi Usul Kanunu ve kendi alanlarına özel tek düzen hesap planlarına dayalı muhasebe sistemlerine dayalı olmaları UFRS'ye geçiş ve Türk Ticaret Kanunu ile beraber köklü değişikliklere maruz kalmaları bahsi geçen standartların önemini ortaya çıkarmıştır. Bu sebeple ilgili tez çalışmamızda TMS 18 “Hasılat” standardı ile Vergi Usul Kanunu arasında benzerliklere ve farklılıklara da yer verilmiştir.

Factoring işlemlerinin bankacılık işlemlerinden sonra en yaygın finansman yöntemi olması ise; faktoring İşlemlerinin faktoring şirketinden talepte bulunan müşteriye ait yurtiçi ve yurtdışı mal ve hizmet satışlarından doğan vadeli alacakların kendi değerlendirme ve kabul süreçlerinden geçirerek devralmasıyla başlayan ve satın alınan alacakların vadeleri geldiğinde yeni sahibi olarak kendisi tarafından tahsilatının yapılmasıyla tamamlanan garanti ve tahsilat hizmetlerinin bir veya birkaçının sunulduğu finansal bir ürün olmasından kaynaklanmaktadır.

Çalışmanın amacı Faktoring Şirketlerinin elde ettiği gelir getirici unsurlarının 18 Nolu Türkiye Muhasebe Standardı çerçevesinde (TMS 18 “Hasılat”) analiz edilmiş olup, olması gereken muhasebe kayıtları ve mahiyetleri açıklanmıştır.

Muhasebe standartları ile saptayabileceğimiz işletmenin değeri işletmenin karlılığı ile doğru orantılıdır. Karlılığı oluşturan en önemli unsur ise hasılattır.

Bir işletmenin başarısı firma değeri ile ölçülmektedir. Bu kapsamda firma değeri ise, işletmenin karlılığı ve pozitif nakit akım ölçütleri ile belirlenebilir. Karlılığın oluşmasında en önemli unsur “hasılat” olmaktadır. Brüt satış hasılatı zamanında ve doğru ölçülmemesi

durumunda brüt kar, ödenecek vergiler, dönem net karı ve dağıtılacak karlar da doğru hesaplanmayacaktır.

Hasılat; bir işletmenin mallarını önemli risk ve getirileri ile beraber alıcı firmaya devrettiyse, bahsei geçen işletme yönetiminde etkin değilse, hasılat tutarı güvenli bir biçimde tespit edildi ise, ekonomik yarar elde edilmesi durumunda ve işlemlere ilişkin yüklenilen ve/veya yüklenilecek olan maliyetlerin güvenilir biçimde tespit edilmesi durumunda mali tablolara yansıtılma durumu ortaya çıkar.

Hasılatın muhasebeleştirilmesine ilişkin önem arz eden konu hasılatın muhasebeleştirme zamanının belirlenmesidir. Hasılat, gelecekte sağlanacak ekonomik faydaların işletmeye girmelerinin olası oldukları ve söz konusu faydalar güvenilir olarak ölçülebildikleri durumlarda muhasebeleştirilir. İşlem sonuçları güvenilir bir biçimde tahmin edilemiyorsa ve/veya katlanılmış maliyetler geri kazanılamıyorsa söz konusu tutar “hasılat” olarak mali tablolara yansıtılmamalıdır. Bu sebeple belirtilen tutarlar gider olarak dikkate alınması gerekmektedir.

Hasılat standardında iki önemli husus esas alınmaktadır. Bunlardan birincisi dönemsellik esası, diğeri ise tahakkuk ilkesidir. Dönemsellik ilkesi gereği gelir ve giderin aynı dönemde muhasebeleştirilmesi gerekmektedir. Tahakkuk ilkesi kapsamında işlem ve olaylar ödemelerin yapıldığı tarih itibarıyla değil bunların gerçekleştiği tarih esas alınarak mali tablolara yansıtılmalıdır.

Sonuç olarak, TMS 18 standardı öncesi uygulamada farklılıklar olmakla birlikte standardın gelmesi ile beraber faktoring şirketlerinde işlemin vadeli veya vadesiz olması durumunda vadeli satışlardaki gelirin içerisinde yer alan faiz gelirinin ayrıştırılıp gerçek satış bedelinin bulunması ve ait olduğu dönemde muhasebeleşmesi gerekmektedir. Buna ilaveten standarda göre mal satışında satış bedeli gerçeğe uygun değeri ile muhasebeleşmeli ve gelir kaydedebilmek için riskin ve malın mülkiyetinin alıcıya devredilmesi gerekmekte olup, devredilmediği durumda gelir tahakkuku yapılamamaktadır.

Yapılan bu çalışma ile Faktoring işletmelerinin genelde vadeli çalışması sebebiyle ilgili çalışmada vadeli satışlara ilişkin örnekler üzerinden açıklamalar ve ulaşılan sonuçlara yer verilmiştir.

Literatürde bu alanda çok fazla çalışma olmaması sebebiyle tez çalışmam ile yeni akademik çalışmalara katma değer sağlanması ve uygulamada yer alan faktoring işlemlerine rehber olması amaçlanmıştır.

6 KAYNAKÇA

Kitaplar:

1. Akbulut, Akın, *Karşılaştırılmalı TMS/TFRS-Vergi Uygulamaları ve Sonuçları*, İstanbul: Maliye Hesap Uzmanları Derneği, 2015.
2. Akdoğan, Nalan ve Sevilengül, Orhan, *Türkiye Muhasebe Standartları İle Uyumlu Tekdüzen Muhasebe Sistemi Uygulaması*, Gazi Kitapevi, Ankara, 2007.
3. Akgül, Ataman, Akay, Hüseyin, *Uluslar Arası Muhasebe Standartları Ve Türkiye'de Uygulama Etkinliğine İlişkin Bir Araştırma*, Türkmen Kitabevi, İstanbul, 2004.
4. Akın, Hakan, *Yeni İşim Dış Ticaret*, Academy International Yayınları, 1999.
5. Aksoy, Tamer, *Tüm Yönleriyle Denetim (2 Cilt)*, Yetkin Yayınları, Ankara, 2006.
6. Apak, Sudi ve Demirel, Engin, *Finansal Yönetim*, Papatya Yayıncılık, İstanbul, 2010.
7. Ceylan, Ali, *Finansal Teknikler*, Ekin Kitabevi Yayınları, Bursa, 1998.
8. Çelik, Orhan, *Muhasebe ve Finansal Raporlama*, Lisanslama Sınavları Çalışma Kitapları, SPL Yayınları, İstanbul, 2015.
9. Epstein, Barry J. , Jermakowicz Eva K., *IFRS Policies and Procedures*, USA: John Wiley & Sons Inc, 2008.
10. Factors Chain International, *Correspondence Course Book*, Amsterdam, 1989.
11. Karabınar, Selahattin, *Türkiye'de Hasılat Ölçümü Ve Raporlanmasında Sorunlar ve Çözüm Önerileri*, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa, 2011.
12. Kızıl, Ahmet, Fidan, Mehmet, Kızıl, Cevdet ve Keskin, İrem, *Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları*, Der Yayınları, İstanbul, 2016
13. Koca, Cahit, *Finans Yönetimi: Facotring, Leasing ve Forfaiting*, Etap Yayınevi, İstanbul, 2010.
14. Örtten Remzi, Kaval Hasan ve Karapınar Aydın , *Türkiye Muhasebe –Finansal Raporlama Standartları Uygulama ve Yorumları (2. Baskı)*, Gazi Kitapevi, Ankara, 2008.

15. Rüzgar, Bahadtin, *Finans Matematiği* , Türkmen Kitabevi, İstanbul,1999.
16. Sağlam, Necdet ve Yolcu Mehmet, *Factoring Şirketlerinde Finansal Raporlama*, Detay Yayıncılık, Ankara, 2013.
17. Tefvik, Arman ve Tefvik, Gürman, *Bankalarda Finans Yönetimine Giriş*, Türkiye Bankalar Birliği, İstanbul, 1997.
18. TMSK, *Türkiye Muhasebe Standartları Yönetici Özetleri*, Ankara, 2008
19. Tomanbay Mehmet, *Dış Ticaret Rejimi Ve İhracatçının Finansmanı*, Hatiboğlu Yayınevi, Ankara, 1995.
20. Toroslu, Mahmut Vefa, *Hukuksal ve Finansal Açından Factoring*, Vedat Yayıncılık, İstanbul, 2014.
21. Yanık, Serap ve Özerhan, Yıldız, *TMS TFRS – Açıklamalı ve Örnek Uygulamalı Türkiye Muhasebe Standartları Türkiye Finansal Raporlama Standartları*, TURMOB Yayınları, Ankara, 2015.
22. Yılmaz Önder, *Factoring İşlemlerinin Muhasebesi*, Yalın Yayıncılık, İstanbul, 2012.

Tezler:

1. Cerrahoğlu, Celal, Bir Finansman Tekniği Olarak Factoring: Türkiye Ve Dünyada Son On Yıllık Gelişimi, Kadir Has Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2002.
2. İnal, Zehra, *Factoring Uygulamaları ve İşletmelerin Finansal Yapılarına Etkisi* ,İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Yüksek Lisans Tezi, Malatya, 2006.
3. İşler, İhsan, *Türkiye’de Finans Sektöründe Leasing, Factoring,Forfaiting İşlemleri Ve Hukuki İşlemleri*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum ,2003.
4. Kalmış, Halis ve Dereköy, Feyza, *TMS 18’e göre Hasılatın Muhasebeleştirilmesi ve Tekdüzen Muhasebe Sistemi ile Karşılaştırılması*, Afyon Kocatepe Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dergisi (C.X II,S I), 2010.
5. Kulaç, Dilşad, *Türkiye’de Dış Ticarete Uygulanan Finansman Teknikleri ve Tarıma Dayalı Sanayiler Açısından Değerlendirilmesi*, Namık Kemal Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Tekirdağ, 2008.

6. Oranlı, Barış, *Factoring Leasing Sözleşmeleri Ve Vergisel Boyutları* , İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2002.
7. Ölmez, İsa, *Türkiye’de Factoring Ve Factoring İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi*, İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Muhasebe Denetimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, 2012.
8. Yücenurşen, Mehmet , Peker, Ali Aykut , Apak, İbrahim ve Polat, Yusuf , *TMS 18 Hasılat Standardı Çerçevesinde Hasılatın Muhasebeleştirilmesi ve Özellik arz eden Durumlar* , Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 6(2), 2014.

Makaleler:

1. Akbulak, Yavuz, *Uluslararası Muhasebe Standartlarında Elde Edilen Hasılat Kavramı*, Mali Pusula, Sayı 14, 2006.
2. Aygün, Recep, *Örnek ve Açıklamalarla TMS 18 Hasılat Standardı*, Vergi Dünyası Dergisi, 4(368), 2012.
3. Çetin, İlhan, *Factoring İşlemleri Ve Muhasebe Süreci*, Lebib Yalkın Mevzuat Dergisi, Sayı 57, 2008.
4. Demir, Oğuz , *Türkiye’de Factoring Uygulaması Ve Mali Mevzuat Açısından Değerlendirilmesi* , Vergi Dünyası Dergisi, Sayı 193, 1997.
5. Doğru, Halil, *Factoring ve Menkul Kıymetleştirme İşlemlerinin Hukuki Niteliği*, Legal Hukuk Dergisi, 2007.
6. Emek, Uğur, *Kamu İktisadi Teşebbüslerinde Yeni Finansman Yöntemlerinin Uygulanabilirliği (Finansal Kiralama, Factoring)*, DPT Yayınları, Ankara, 1994.
7. Ersan, İhsan , *Uluslararası Factoring Ve Türkiye*, Para Ve Sermaye Piyasası Dergisi, Sayı 88, 1986.
8. Ertürk, Adnan, *Factoring İşlemleri Ve Vergilendirilmesi ,Factoring Sektörü Ve Uygulamaları*, İktisadi Araştırmalar Vakfı, İstanbul, 2006.
9. Kocaman, Arif, *Factoring (Genel Alacak Devir Ve Satımı İşlemi)*, Türkiye Bankalar Birliği Yayını, İstanbul, 1994.

10. Kurt Gizem, *TMS-18 Hasılat; Türkiye Muhasebe Standartları Uygulaması*, Ankara: Maliye ve Hukuk Yayınları, 2007.
11. Öçalan, Erdoğan, *Tüm Yönleriyle Faktoring*, Mali Pusula Dergisi, Sayı 12, 2005.
12. Öncel, Aykut, *Başlangıcından Bu Yana Faktoring Sisteminin Evrimi*, İstanbul Sanayi Odası Dergisi, Sayı 303, 1991.
13. Öndeş, Turan, *Türk Ekonomisinde ki Yeni Finansman Yöntemlerinden Faktoring*, Atatürk Üniversitesi IIBF Dergisi, 1994, cilt 10, sayı 3-4.
14. Onursal, Erkut, *Dış Ticaret Finansmanında Factoring Ve Factoringin Hukuki Çerçevesi*, Dış Ticaret Dergisi, sayı :22, 2001.
15. Özakman, Cumhur, *Factoring İşlemleri Ve Factoring Uygulamaları Hakkında Değerlendirmeler, Factoring Sektoru Ve Uygulamaları*, İktisadi Araştırmalar Vakfı, İstanbul, 2006.
16. Özdemir Fevzi, Varıcı, İdris, *TMS 19 Çalışanlarına Sağlanan Faydalar Standardı Kapsamında Kıdem Tazminatı Müessesesi ve Muhasebe Kayıtları: İlk Geçiş Yönüyle Örnek İşletme Uygulaması*, Selçuk Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi Sayı:29 ve ISSN: 1303-8370, 2015.
17. Sarıoğlu, Kerem, *Finansal Tabloların Hazırlanması Ve Sunulması İle İlgili Kavramsal Çerçeve*, İSMMMO Yayınları, İstanbul, 1999.
18. Sarısoy, Taner, *Tüm Yönleriyle Franchising , Forfaiting Factoring Leasing İşlemleri Vergi ve Muhasebe Uygulamaları Rehberi*, Maliye ve Hukuk Yayınları, 2011.
19. Tur, Orhan, *Ihracat İşlemlerinde Factoring*, Mükellefin Dergisi, Sayı 87, 2000.

Bildiriler:

1. Baş, Ece ve Mert, Hüseyin, *Factoring İşletmelerinde TMS 18 “Hasılat” Standardı Ve Bir Uygulama*, Global Business Research Congress (GBRC), Tam Bildiri Metni, İstanbul, 2016.
2. Çonkar, Kemalettin, Kurt, Ali Fuat, *Kayseride ki Küçük Ve Orta Boy İşletmelerin Faktoring'ten Yararlanmaları Üzerine Bir Değerlendirme, Kobilerin Finansman Ve Pazarlama Sorunları*, Anadolu Kongresi Bildiri Kitabı, Nevşehir , 2001.

Elektronik Yayınlar/İnternet:

1. WEB_1, (2016), *Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu*, https://www.bddk.org.tr/websitesi/turkce/Mevzuat/FinansalK_Faktoring_Finansman_Kanunu/11493finansal_kiralama_kanunu_19.12.2012.pdf, Erişim Tarihi: 07.09.2016
2. WEB_10, (2016), http://www.bddk.org.tr/WebSitesi/turkce/Kuruluslar/Faktoring/Faktoring_Iptal.aspx, Erişim Tarihi : 07.09.2016
3. WEB_11, (2016), http://www.fibafactoring.com.tr/files/pdf/2015_Fiba_Faktoring_Faaliyet_Raporu.pdf, Erişim Tarihi : 07.09.2016
4. WEB_12, (2016), <http://www.fibafactoring.com.tr/tr/factors-chain-international>, Erişim Tarihi: 07.09.2016
5. WEB_13, (2016), <https://fci.nl/en/about-factoring/statistics>, Erişim Tarihi: 07.09.2016.
6. WEB_14, (2015), <http://www.turcomoney.com/sector-hizla-buyuyor.html>, Erişim Tarihi: 07.09.2016.
7. WEB_15,(2012),<http://www.verginet.net/dtt/11/Vergi-Sirkuleri-2012-137.aspx>, Erişim Tarihi: 07.09.2016.
8. WEB_16, (2016), *Borçlar Kanunu,183 ve 184. Maddeleri*, <http://gib.gov.tr/gibmevzuat>, Erişim Tarihi: 07.09.2016.
9. WEB_17, (2016), *Türk Ticaret Kanunu, 648 ve 649. Maddeleri*, <http://www.mevzuat.gov.tr/Metin1.Asp?MevzuatKod=1.5.6098&sourceXmlSearch=&MevzuatIliski=0&Tertip=5&Tur=1&No=6098>, Erişim Tarihi: 07.09.2016
10. WEB_18, (2016), 13012 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2008/01/20080109-4.htm>, Erişim Tarihi : 07.09.2016
11. WEB_19, (2016), Bankacılık Kanunu, https://www.bddk.org.tr/websitesi/turkce/Mevzuat/Bankacilik_Kanunu/15405411_sayili_bankacilik_kanunu.pdf, Erişim Tarihi : 07.09.2016

12. WEB_2, (2016), *Faktoring Derneği*, <http://faktoringderneği.org.tr/faktoring/isleyis>, Erişim Tarihi: 07.09.2016
13. WEB_20, (2016), Bankacılık Kanunu 6211 ek madde 1, https://www.bddk.org.tr/websitesi/turkce/Mevzuat/Bankacilik_Kanunu/92125411_2011_degisiklikleri_6111_sayili_kanunx.pdf, Erişim Tarihi : 07.09.2016
14. WEB_21, (2016), 5491 Çek Kanunu, 1. Maddesi, <http://www.mevzuat.gov.tr/Metin1.Asp?MevzuatKod=1.5.6098&sourceXmlSearch=&MevzuatIliski=0&Tertip=5&Tur=1&No=6098> ve <http://www.kgm.adalet.gov.tr/Tasariasamaları/Kanunlasan/2009Yili/kanmetni/5941k.htm>, Erişim Tarihi: 07.09.2016
15. WEB_22, (2016), Türk Parasının Kıymetini Koruma Kanunu 32 numaralı karar <http://www.orgtr.org/tr/turk-parasi-kiymetini-koruma-hakkinda-32-sayili-karara-iliskin-teblig-20083234>, Erişim Tarihi: 07.09.2016
16. WEB_23, (2016), *193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu (GVK)*, <http://gib.gov.tr/gibmevzuat>, Erişim Tarihi: 07.09.2016.
17. WEB_24, (2016), *3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu* , <http://gib.gov.tr/gibmevzuat>, Erişim Tarihi: 07.09.2016.
18. WEB_25, (2016), *87 seri numaralı Gider Vergileri Tebliği*, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2010/10/20101022-2.htm>, Erişim Tarihi: 07.09.2016
19. WEB_26, (2016), *Damga Vergisi, Ekli(2) sayılı tablo*, <http://gib.gov.tr/gibmevzuat>, ve <http://www.gib.gov.tr/fileadmin/mevzuatek/eski/damgavertum2tarife.html> Erişim Tarihi: 07.09.2016.
20. WEB_26, (2016), *İhracat: 2008/6 numaralı Tebliğ*, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2008/12/20081205-13.htm>, 07.09.2016.
21. WEB_27, (2016), *Kavramsal Çerçeve*, http://www.kgk.gov.tr/content_detail-345-1055-tms-tfrs-2015-seti.html, 07.09.2016.

22. WEB_28, (2016), *TMS 10 “Raporlama Döneminden (Bilanço Tarihinden) Sonraki Olaylar”*, http://www.kgk.gov.tr/content_detail-345-1055-tms-tfrs-2015-seti.html, 07.09.2016.
23. WEB_29, (2016), *TMS 11 “İnşaat Sözleşmeleri”*, http://www.kgk.gov.tr/content_detail-345-1055-tms-tfrs-2015-seti.html, 07.09.2016.
24. WEB_3, (2016), *6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu*, https://www.bddk.org.tr/websitesi/turkce/Mevzuat/FinansalK_Faktoring_Finansman_Kanunu/11493finansal_kiralama_kanunu_19.12.2012.pdf, Erişim Tarihi : 07.09.2016
25. WEB_30, (2016), *TMS 17 “Kiralama İşlemleri”*, http://www.kgk.gov.tr/content_detail-345-1055-tms-tfrs-2015-seti.html, 07.09.2016.
26. WEB_31, (2016), *TMS 18 “Hasılat”*, http://www.kgk.gov.tr/content_detail-345-1055-tms-tfrs-2015-seti.html, 07.09.2016.
27. WEB_32, (2016), *TMS 20 “Devlet Teşviklerinin Muhasebeleştirilmesi ve Devlet Yardımlarının Açıklaması”*, http://www.kgk.gov.tr/content_detail-345-1055-tms-tfrs-2015-seti.html, 07.09.2016.
28. WEB_33, (2016), <http://denetimkilavuzu.com/Assets/Content/file/TMS21.pdf> , Erişim Tarihi: 07.09.2016.
29. WEB_34, (2016), *TMS 27 “Bireysel Finansal Tablolar*, http://www.kgk.gov.tr/content_detail-345-1055-tms-tfrs-2015-seti.html, 07.09.2016.
30. WEB_35, (2016), *TMS 28 “İştiraklerdeki ve İş Ortaklıklarındaki Yatırımlar*, http://www.kgk.gov.tr/content_detail-345-1055-tms-tfrs-2015-seti.html, 07.09.2016.

31. WEB_36, (2016), *TMS 29 “Yüksek Enflasyonlu Ekonomilerde Finansal Raporlama”*, <http://denetimkilavuzu.com/Assets/Content/file/TMS29.pdf>, Erişim Tarihi: 07.09.2016.
32. WEB_37, (2016), *TMS 33 “Hisse Başına Kazanç”*, http://www.kgk.gov.tr/contents/files/TFRS_2015/TMS/TMS33.pdf, Erişim Tarihi: 07.09.2016
33. WEB_38, (2016), *TMS 34 “Ara Dönem Finansal Raporlama”*, http://www.kgk.gov.tr/contents/files/TFRS_2015/TMS/TMS34.pdf, Erişim Tarihi: 07.09.2016
34. WEB_39, (2016), *TMS 36 “Varlıklarda Değer Düşüklüğü”*, http://www.kgk.gov.tr/contents/files/TFRS_2015/TMS/TMS36.pdf, Erişim Tarihi: 07.09.2016
35. WEB_4 (2016) , *Factors Chain International’s Web Site* , <https://fci.nl/en/about-factoring/statistics>, Erişim Tarihi : 07.09.2016
36. WEB_40, (2016), *TMS 37 “Karşılıklar, Koşullu Borçlar ve Koşullu Varlıklar”*, http://www.kgk.gov.tr/contents/files/TFRS_2015/TMS/TMS37.pdf, Erişim Tarihi: 07.09.2016
37. WEB_41, (2016), *TMS 39 “Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme”*, <http://www.dt-audit.com/dosyalar/Egitim/Muhasebe%20Standartlar%C4%B1/1.Hafta/B%C3%96L%C3%96M%206%20TMS%2032%20F%C4%B0NANSAL%20ARA%C3%87LAR%20SUNUM%20UMS%2039%20F%C4%B0NANSAL%20ARA%C3%87LAR%20MUHASEBELE%C5%96T%C4%B0RME%20VE%20%C3%96L%C3%87ME.pdf>, Erişim Tarihi: 07.09.2016
38. WEB_42, (2016), *TMS 40 “Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller”*, http://www.kgk.gov.tr/contents/files/TFRS_2015/TMS/TMS40.pdf, Erişim Tarihi: 07.09.2016

39. WEB_43, (2016), *TMS 18 “Hasılat” Standardının Özellikleri*,
<http://kgk.gov.tr/contents/files/TMS18.pdf>, Erişim Tarihi: 07.09.2016
40. WEB_44, (2016), *Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketlerince Uygulanacak Tekdüzen Hesap Planı ve İzahnamesi ile Kamuya Açıklanacak Finansal Tabloların Biçim ve İçeriği Hakkında Tebliğ*,
<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/12/20131224-8.htm>, Erişim Tarihi:
07.09.2016
41. WEB_5 (2016), *90 ve 545 no’lu Kanun Hükmünde Kararnameleri*,
<http://www.google.com.tr/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0ahUKEwiXyaObr6DOAhXubZoKHZqcAOwQFggbMAA&url=http%3A%2F%2Fwww.mevzuat.gov.tr%2FMevzuatMetin%2F4.5.90.doc&usg=AFQjCNEXnmZqKjqldnIhxR2L3y16nQp1ig> ve
<http://www.basarmevzuat.com/dustur/khk/5/2499/a/khk90.htm>, Erişim Tarihi :
07.09.2016
42. WEB_6, (1994)., *İkrazatçılık Faaliyetleri Hakkında Yönetmelik*,
<http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=7.5.4357&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch>, Erişim Tarihi : 07.09.2016
43. WEB_7, (2013), <http://www.finansgundem.com/haber/faktoring-dernegi-kendisini-feshetti/400753> , Erişim Tarihi : 07.09.2016
44. WEB_8, (2016), <http://www.fkb.org.tr/hakkimizda/kurulus-ve-statusu/>, Erişim Tarihi : 07.09.2016
45. WEB_9, (2016),
<http://www.bddk.org.tr/WebSitesi/turkce/Kuruluslar/Faktoring/Faktoring.aspx> , Erişim Tarihi : 07.09.2016

7 ÖZGEÇMİŞ

Ece BAŞ, 1990 yılında İstanbul'da doğdu. 2011 yılından itibaren denetim sektöründe çeşitli görevlerde çalıştı. Vergi, Muhasebe ve denetim alanında global olarak eğitim almakla beraber İngilizce, İtalyanca ve Rusça dillerini akıcı olarak konuşabilmektedir. 2011 yılında İstanbul Ticaret Üniversitesi Bankacılık ve Finans Lisans Programı'ndan mezun oldu. Mezun olmasının ardından Uluslararası denetim firmalarından biri olan PricewaterhouseCoopers (PwC) firmasında yaklaşık iki buçuk yıl boyunca hem Türkiye 'de hem de uluslararası platformda yer alan firmaların muhasebesel işlemlerinin ve mali tablolarının denetimi alanında çalışma imkanı buldu. 2013 yılından itibaren ise THY A.O. bünyesinde Muhasebe ve Mali Kontrol Başkanlığında görev almaktadır. 2015 yılında Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde Muhasebe ve Denetim Yüksek Lisans Programı eğitimine başladı. Yüksek Lisansın akabinde bu alanda doktora eğitimi de almak istemektedir.